

TAMPEREEN YLIOPISTO

Kaisu Jansson

LET US NOT FORGET LATIN AMERICA

Yhdysvaltain presidentinvaaliuutisointi latinalaisamerikkalaisessa
vasta- ja vaihtoehtomedia Telesurissa

Journalistiikan pro gradu -tutkielma

Toukokuu 2017

TAMPEREEN YLIOPISTO

Viestintätieteiden laitos

JANSSON, KAISU: Let us not forget Latin America. Yhdysvaltain presidentinvaaliuutisointi latinalaisamerikkalaisessa vasta- ja vaihtoehtomedia Telesurissa

Pro gradu -tutkielma, 109 s., 3 liitesivua

Journalistiikka

Toukokuu 2017

Monet Latinalaisen Amerikan asukkaat ovat eläneet vuosikausia sodassa, keskellä kipeintä taistelutannerta. Tätä sotaa ei ole käyty aseina, vaan taisteluna mediassa siitä, kenen tarinoita kerrotaan. Tässä konfliktissa aseina ovat olleet toimittajien kynät ja valokuvaajien kamerat panoksinaan vastakkaiset näkemykset tilanteista, syistä ja seurauksista.

Tämä pro gradu -tutkielma käsittelee valtiorahoitteen Telesurin toimintaa Latinalaisessa Amerikassa ja erityisesti Venezuelassa. Otan selvää, miten vasta- ja vaihtoehtomediaksi itsensä luokitteleva, globaalisti toimiva, valtiollinen tiedotusväline toimii ja merkityksellistää maailmaa. Tutkielman johtajatuksena on, että maailma jakaantuu suhteessa toisiinsa eriarvoisiin alueisiin. Ajatteluni perustuu gramscilaiseen valta- ja hegemoniakäsitykseen. Valtioiden arvohierarkia luo jännitteitä maiden välille. Näen Telesurin tutkielmassa julkisen diplomatian välineenä, julkisen mielipiteen rakennuspalikkana ja modernin antiamerikkalaisuuden levittämisen muotona. Telesurin kautta sen rahoittajat pyrkivät osaksi kansainvälisen todellisuuden rakentamista ja arvostelemaan ”valkoisen vastuksensa”, Yhdysvaltojen toimintaa.

Tutkelmani on laadullinen. Analysoin Telesurin tuottamia tekstipohjaisia internetsisältöjä Yhdysvaltain presidentinvaaleista syksyllä 2016. Analyysini jakautuu kahteen vaiheeseen; määrälliseen analyysiin ja diskurssianalyysiin. Kahta analyysimenetelmää yhdistelemällä olen pyrkinyt saamaan monipuolista tietoa tutkimuskohteestani ja välttämään laadullisen analyysin väitetyjä puutteita.

Tutkielmani perusteella Telesurin uutisointi oli ideologisesti vääristynyttä ja sisälsi laajasti yhdysvaltalaisen yhteiskunnan kritiikkiä. Uutisoinnissa painottuivat työväenliikkeen, sosiaalisen tasavertaisuuden korostaminen sekä vähemmistöjen aseman parantamiseen pyrkivät ponnistelut. Telesur yritti vaikuttaa julkiseen mielipiteeseen ja julkiseen diplomatiaan pyrkien luomaan positiivista mielikuvaa Latinalaisen Amerikan maista ja mustamaalaamaan USA:n toimintaa. Arvostelu kohdistui etenkin antiamerikkalaisuudesta tuttujen rotusuhteiden uutisointiin sekä rahan vallan kritisointiin.

Olen hahmottanut Telesurin toiminnasta neljä valtatasa. Nämä ovat sisäinen, yleisön taso, kansallinen ja kansainvälinen taso. Informaation suunnat vaihtelevat tasoittain, ja vähiten tietoa on saatu toistaiseksi ensimmäisestä eli Telesurin sisäisestä tasosta. Yleisön tasolla Telesur pyrkii aktivoidaan yksittäisiä kansalaisia uuden maailmanjärjestyksen ”lähetyssaarnaajiksi”. Kansallisella tasolla Telesurin rahoittajamaiden hallitukset pyrkivät pitämään kiinni valtioiden asemasta Latinalaisessa Amerikassa. Kansainvälisellä tasolla Telesurin rahoittajat haluavat puolestaan purkaa yhdysvaltalaisesta valtahegemoniasta, luoda tietynlaista maabrändiä ja haastaa globaalia valtioiden valtahierarkia.

Journalistisen kulttuurin edistämissäätiö on tukenut tutkielmani tekoa.

SISÄLLYS

1. JOHDANTO	1
2. MEDIA GLOBAALISSA KONTEKSTISSA	6
2.1 Valta, valtioiden arvohierarkia ja antiamerikkalaisuus	7
2.2 Valtasuhteet uutismediassa	9
2.2.1 Amerikkalaiset valtamediat	11
2.2.2 Antiamerikkalaiset vasta- ja vaihtoehtomediat	13
3. LATINALAINEN AMERIKA, VENEZUELA JA TELESUR	17
3.1 Latinalaisen Amerikan ja Yhdysvaltojen välinen suhde	17
3.1.1 Latinalainen Amerika Yhdysvaltojen ”takapihana”	19
3.1.2 Latinalaisen Amerikan mediajärjestelmien kehitys Yhdysvaltojen talutusnuorassa	20
3.1.3 Internet ja Latinalaisen Amerikan mediajärjestelmien nykyisyys	23
3.2 Telesur ja sen kansallisen konteksti	25
3.2.1 Telesurin synty	26
3.2.2 Telesurin nykytila	27
3.3 Telesur keskittyi verkossa Yhdysvaltain presidentinvaaleihin	29
3.3.1 Uutisointi USA:n 58. presidentinvaaleista uutiskriteerien silmin	30
3.3.2 USA Decides -osion kuvailu	32
4. ANALYYTTISEN KEHYKSEN HAAMOTTELU KOLMEN PÄÄTEORIAN KAUTTA	36
4.1 Pehmeä valta ja julkinen diplomatia	36
4.2 Vaikuttaminen mediassa	38
4.2.1 Propaganda ja julkinen mielipide	38
4.2.2 Agenda setting -teoria	41
4.3 Tutkimusasetelma ja -kysymykset	42
5. AINEISTO JA METODI	44
5.1 Aineiston kuvailu	44
5.1.1 Telesurin verkkosivut	45
5.1.2 Aineiston puutteet	48
5.2 Määrällinen sisällönerittely	49
5.3 Diskurssianalyysi	52

6. TULOKSET	55
6.1 Määrällinen erittely	55
6.1.1 Juttujen lukumäärä ja ajallinen jakautuminen	55
6.1.2 Juttujen julkaisu uutiskategorioittain	57
6.1.3 Juttujen aiheet	61
6.1.4 Juttujen kohde	64
6.1.5 Juttujen lähteet	66
6.2 Diskurssianalyysin tulokset	69
6.2.1 Ideologinen uhkadiskurssi	70
6.2.2 Toivottomuusdiskurssi	74
6.2.3 Sortodiskurssi	78
6.2.4 Voimaannuttava taisteludiskurssi	82
7. POHDINTA	87
7.1 Johtopäätökset	87
7.1.1 Telesurin sisäinen valtataso	91
7.1.2 Telesurin yleisön valtataso	92
7.1.3 Telesurin kansallinen valtataso	94
7.1.4 Telesurin kansainvälinen valtataso	96
7.2 Luotettavuuden arviointi	99
7.3 Jatkotutkimuskohteita	100
KIRJALLISUUS	102
LIITTEET	110

1. JOHDANTO

”Let us not forget Latin America”, julisti itsensä geopoliittiseksi analyytikoksi määrittelevä Eric Draitser antiamerikkalaiseen perinteeseen nivoutuvan vasta- ja vaihtoehtomedia Telesurin sivustolla Yhdysvaltain presidentinvaalien alla julkaistussa mielipidetekstissään. Tämä otsikkooni nostama tekstin kohta on irrotettu asiayhteydestään, mutta tiivistää mielestäni oleellisesti venezuelalaisen Telesurin toiminnan lähtökohdat. Sen julkilausuttu tarkoitus on ylläpitää Latinalaisen Amerikan ääntä globaalissa keskustelussa. Tässä tutkielmassa näen Telesurin merkityksen tätä funktiota laajempänä: siihen linkittyy niin kamppailua globaalista ja kansallisesta vallasta, yhdysvaltalaisen yhteiskunnan kritisointia, maiden brändityötä kuin julkista diplomaatiaakin.

Viestintäteknologioilla on ollut historiallisesti suuri rooli kansainvälisissä suhteissa (esim. Constantin 2011; Cull 2008; Kristensen 2012), ja viime vuosina tarve ymmärtää median ja maailmanpolitiikan välistä suhdetta on tullut entistä kiireellisemmäksi (Robinson 2001, 524). Median ja viestinnän tutkimuksessa on puhuttu viimeiset parikymmentä vuotta kyllästymiseen saakka median murroksesta. Sosiaalinen media, virtuaalitodellisuudet ja Web 2.0 ovat muuttaneet ymmärrystä viestinnästä yksilöiden välillä, mutta vaikuttaneet myös lähtemättömästi uuden maailmanjärjestyksen syntymiseen. Siinä viestintä eri puolilla maailmaa asuvien ja olevien ihmisten kanssa on helpottunut, mikä on vaikuttanut muun muassa kansallisten identiteettien liudentumiseen ja moninaistumiseen. Nykyään onkin vanhentunutta puhua yhteiskunnista synonyymeina valtioille. Median vaikutukset sosiaaliseseen todellisuuteen pitääkin ymmärtää sekä yhteiskunnallisella että koko maailman kattavalla tasolla. (Couldry 2012, 14.)

Median murroksen yhteydessä oleelliseen osaan nousee teknologinen kehitys. Satelliittilähetykset ja internet ovat mahdollistaneet kansallisten sisältöjen seuraamisen eri puolilla maapalloa. Tämä on ravistellut valtioiden rajoja niin, että yksittäiset ihmiset pystyvät seuraamaan tapahtumia jopa toiselta puolelta maapalloa. Kyse ei ole kuitenkaan pelkästään yksilötason muutoksesta, vaan niin yritykset, yhteisöt, hallitukset kuin kokonaiset kansakunnatkin viestivät toistensa kanssa kokonaan uudella tavalla. Informaatio- ja viestintäteknologiat (ICT) ovat muuttaneet ihmisten tapaa olla toistensa kanssa, mutta myös julkisen diplomatian välineistöä. Internet, sosiaalinen media, mobiililaitteet ja muut teknologiset innovaatiot on valjastettu valtioissa ulkopolitiikan välineeksi, jonka tarkoituksena on palvella valtion parasta. (Hayden 2013, 1.)

Samaan aikaan teknologisen kehityksen mahdollistamien virtausten kanssa eri puolilla maailmaa on tuotu esille huolta kaupallisen median vallasta. Kritisointi on kohdistunut ajatukseen kaupallisten medioiden mahdista tuottaa todellisuutta omilla pelisäännöillään, jotka ponnistavat usein yhdysval-

talaisesta markkinakapitalismista sekä yhteiskunnasta. Myös uuden ICT:n maailmavalloitus on tapahtunut monin tavoin yhdysvaltalaisen yhteiskunnan ehdoilla ja ohjauksessa. Yhdysvaltojen merkitykselle globaalilla kentällä onkin syntynyt vastasuuntauksia, joita on nimitetty kattokäsitteellä antiamerikkalaisuus (ks. McPherson 2006; Datta 2014). Antiamerikkalaisuudella viitataan Yhdysvaltojen globaalin toiminnan vastustamiseen, josta käytävä keskustelu heräsi uudelleen Bushin aikakaudella ja etenkin syyskuun 11. päivän terroritekojen jälkeen. Globalisaatio ja ICT:n kehitys ovat mahdollistaneet myös vastaliikkeiden leviämisen entistä laajemmalle, aiempaa voimakkaampana. Eri puolilla maailmaa, niin kehittyneissä kuin kolmansissakin maissa, onkin perustettu viime vuosina medioita, jotka haastavat isot mediatilat, purkavat tiedonvälityksen keskittyneisyyttä ja haastavat Yhdysvaltojen valta-asemaa. (Dinneen 2012, 31.)

Yksi kolmansiksi maiksi usein luokiteltavista paikoista on Latinalainen Amerikka. Siellä poliittinen tilanne vaihtelee valtioiden välillä, mutta yksi mielenkiintoinen kolkka julkisen diplomatian päivitetystä versiosta sekä yhdysvaltalaisen tiedonvälityksperinteen purkamaan pyrkivästä näkökulmasta on mainittu Venezuela. Maan poliittinen tilanne on erittäin tulenarka, sillä sosialistiseksi väitetyn puolueen johtamalla maalla on valtavista öljyvarannoista huolimatta pulaa sekä peruselintarvikkeista että lääkkeistä. Venezuelan kansa ja media ovat hyvin kahtiajakautunutta. Toinen leiri kannattaa hallituksen sosialistiseksi kuvailtua politiikkaa sekä vastustaa lähinnä Yhdysvaltojen vaikutusta ja toinen leiri taistelee maan johtoa vastaan sekä hyödyntää pääasiassa Yhdysvalloista saatuja vaikutteita. Koko maan toimintaa leimaa erikoinen kamppailu hallituksen ja opposition tukeman median välillä (Dinneen 2012, 27) ja mediasta on kasvanut vahva toimija Venezuelassa (Salojärvi 2016, 43).

Venezuelalaiset verkkomediat, lehdet, radiot ja televisiot toimivat pääosin espanjan kielellä, mutta osa niistä lähettää myös englanninkielistä ohjelmaa. Yksi näistä on vuonna 2005 perustettu televisiokanava *Telesur*, joka on sittemmin laajentanut toimintaansa myös verkkoon. Telesur oli silloisen johtajan Hugo Chávezin lempilapsi, ja sitä rahoittavat useat Latinalaisen Amerikan valtiot, joissa vasemmiston on katsottu olevan joskus tai parhaillaan vallalla. Telesurista puuhattiin koko Latinalaisen Amerikan omaa mediaa, joka keskittyisi CNN:n ja yhdysvaltalaisen tiedonvälityksperinteen purkamiseen. Telesurin perustaminen liittyi osaksi maailmanlaajuista, lähinnä antiamerikkalaisten vasta- ja vaihtoehtomedioiden buumia, johon kuuluvat myös qatarilaiset, kiinalaiset ja venäläiset mediat. Vasta- ja vaihtoehtomedioilla viitataan tässä yhteydessä usein hyvinkin pienikokoisiin mediataloihin, jotka esittävät vaihtoehtoisia näkemyksiä hegemoniseen politiikkaan, arvotuksiin ja näkökulmiin (ks. Downing 2001, v; Painter 2008, 12–13). Telesur ei ole koskaan onnistunut kilpailemaan katsojamäärillä isojen valtamediaa edustavien kanavien tai edes esikuvansa qatarilaisen Al

Jazeeran kanssa, mutta se on saanut vahvan jalansijan tiedonvälityksessä ainakin Latinalaisessa Amerikassa. Tutkijoiden mielenkiinto kohdistui pian Telesurin aloittamisen jälkeen sen rooliin vasta- ja vaihtoehtomedioiden nousussa ja Latinalaisen Amerikan yhteisen identiteetin rakentajana (esim. Artz 2006; Burch 2007; Castillo 2003; Painter 2008). Viime vuosina tutkijat ovat puolestaan keskittyneet avaamaan laajemmin venezuelalaisen median roolia ulkopoliitikassa ja sananvapaudessa (esim. Dinneen 2012; Lupien 2013; Salojärvi 2016).

Tässä tutkielmassa tarkastelen median ja kansainvälisen politiikan rajapintaa Latinalaisen Amerikan ja Telesurin kautta antiamerikkalaisuuden kontekstissa. Lähtökohtana koko tutkielmalle on sosiaalisen todellisuuden rakentuminen konstruktivistisesti. Lähestyn tutkimusaihettani kriittisestä näkökulmasta. Analyysiani ohjaa gramscilainen valtakäsitys sekä ajatus siitä, että maailma jakautuu suhteessa toisiinsa eriarvoisiin alueisiin, kapitalistisen talousajattelun kritiikissä kolmeen osaan (ks. McPhail 2013, 19). Näen Telesurin toiminnan osana modernia antiamerikkalaisuutta (ks. McPherson 2003, 5), joka on Latinalaisen Amerikan näkökulmasta tarkasteltuna sekä geopolittisesti, historiallisesti että mediajärjestelmien tasolla kiinnostava ilmiö. Tämä kaikki yhdessä Venezuelan poliittisesti epävakaisen tilanteen kanssa tekevät mielestäni Telesurista ajankohtaisen ja aiheellisen tutkimuskohteen. Telesur on tutkimuskohteena mielenkiintoinen siinäkin mielessä, että siinä linkittyvät julkinen palvelu sekä valtiovallan vaikutukset alueellisen poliittisen identiteetin rakentamisessa (Hayden 2013, 2). Lisäksi Latinalaisen Amerikan mediakenttää perkaava suomenkielinen kirjallisuus on melko vähäistä. Myös opetus alueen mediajärjestelmistä tai medioista on Suomessa minimaalista, ja oma kiinnostukseni aluetta kohtaan kirvoitti ottamaan asiasta lisää selvää.

Tutkielmassani pureudun Telesurin englanninkielisissä verkkosisällöissään luomaan maailmankuvaan Yhdysvaltain presidentinvaalien alla ja median rooliin valtajärjestyksen haastajana, antiamerikkalaisena propagandakoneena ja julkisen diplomatian välineenä. Yhdysvaltain presidentinvaalit ovat mielestäni kiinnostava tutkimusajankohta, sillä seurattessani syksyllä 2016 suomalaisia ja kansainvälisiä medioita, tietoa Venezuelan romahtamaisillaan olevasta yhteiskunnasta valui jopa meille pohjolaan asti (ks. Manner 2016), mutta Telesurin sisällöt keskittyivät entistä enemmän Yhdysvalloista uutisointiin ja etenkin tuleviin presidentinvaaleihin. Sisällöt suorastaan pursusivat Yhdysvaltain uuden presidentin valintaa. Aihepiirille oli perustettu Telesurissa oma ”syvälinen kokonaisuus”, jossa kerrottiin vaalien merkityksestä, ja englanninkielisiä artikkeleja aiheesta julkaistiin lähes päivittäin. Minulle Telesurin sisältöjä seuraavana lukijana nousi runsaasti kysymyksiä siitä, miksi Telesur ei raportoinut oman rahoittajansa taloudellisista vaikeuksista, tai miksi se keskittyi niin voimakkaasti uutisointiin Yhdysvalloista. Toisaalta presidenttiehdokkaiden kampanjoinnissa painottui useampia latinalaisamerikkalaisesta näkökulmasta mielenkiintoisia teemoja; maahanmuut-

tajien tilanne Yhdysvalloissa sekä muurin rakentaminen Meksikon ja Yhdysvaltain rajalle. Oli kiinnostavaa seurata sitä, miten Telesur päätyi käsittelemään noita aihepiirejä. Lisäksi Telesur pyrkii omien sanojensa mukaan haastamaan nimenomaan yhdysvaltalaista tiedonvälityserinnettä. Kiinnostavaksi teemaksi nousi se, miten media esitti kritiikin kohteena olevan maan tärkeimmät vaalit, joissa valitaan maailman ehkä vaikutusvaltaisimman maan uusi ulkopolitiikan veturi. Näin ollen tutkimuskohteeni sekä antiamerikkalainen tutkimusasetelmani rakentuivat laadulliselle tutkimukselle tyypilliseen tapaan aineistolähtöisesti.

Tässä tutkimuksessa pyrin vastaamaan kysymykseen, miten vasta- ja vaihtoehtomediaksi itsensä luokitteleva, globaalisti toimiva, valtiollinen tiedotusväline toimii ja merkityksellistää maailmaa. Tutkimusaineistokseni valitsin syksyllä 2016 Telesurin internetsivuilla julkaistut tekstipohjaiset verkkojutut Yhdysvaltain presidentinvaaleista. Näin siksi, että internetin merkitys kansainvälisessä tiedonvälityksessä on tätä nykyä ylivoimainen, ja sen merkitys kasvaa vain koko ajan (Kanerva & Pakkasvirta 2014, 270–272). Rajasin aineistoni koskemaan vaaliväittelyiden aikaa, sillä se on perinteisesti ollut vaalien seuratuin hetki Yhdysvalloissa (Suhonen 2000, 70). Aineistoani käsittelen kaksivaiheisesti sisällön erittelyn ja diskurssianalyysin keinoin. Peilaan aineistoani antiamerikkalaisuuden kontekstissa pehmeään valtaan ja julkiseen diplomatiaan, propagandaan ja julkisen mielipiteen muodostamiseen sekä agenda setting -teoriaan.

Tämä tutkielma nojaa kansainvälisen politiikan ja kansainvälisten suhteiden tutkimukseen. Mediatutkimuksen puolelta keskeisenä osana on vasta- ja vaihtoehtomedioiden perinne. Näitä lähtökohtia esittelen tutkielmani aluksi luvussa 2. *Media globaalissa kontekstissa*. Telesuria ei voi ymmärtää ilman käsitystä sen historiallisesta ja poliittisesta kontekstista ja etenkin suhteesta Yhdysvaltoihin (Painter 2008, 45), joten luvussa 3. *Latinalainen Amerikka, Venezuela ja Telesur* esittelen lyhyesti Latinalaisen Amerikan ja Venezuelan suhdetta Yhdysvaltoihin niin maantieteellisesti, poliittisesti kuin mediajärjestelmienkin tasolla. Lisäksi valotan Telesurin toiminnan kansallista kontekstia. Luku 4. *Analyttisen kehyksen hahmottelu kolmen pääteorian kautta* piirtää syvempää käsitystä kansainvälisen politiikan ja mediatutkimuksen käsitteistöön, jota hyödynnän analyysivaiheesani. Esittelen tutkimukseni antiamerikkalaisen lähtökohdan ja hyödyntämäni näkemykset julkisesta diplomatiasta ja pehmeästä vallasta sekä mediavaikuttamisesta propagandan ja huomiovallan silmin. Luvussa 5. *Aineisto ja menetelmä* esittelen verkkoaineistoni yksityiskohtaisesti sekä avaamäärällisen erittelyn ja diskurssianalyysini toimintaa. Kerron myös, miten tutkimus yksityiskohtaisesti suoritettiin. Luvussa 6. *Tulokset* avaamäärällisessä erittelyssä että diskurssianalyysin lähiluvussa esiin nousseet asiat ja lopuksi luvussa 7. *Pohdinta* summaan lyhyesti yhteen aikaan-

saannokseni sekä pohdin löydöksiäni suhteessa nykyisyyteen ja tulevaisuuteen. Lisäksi esittelen kehitelmäni Telesurin toiminnan eri valtatasoista.

2. MEDIA GLOBAALISSA KONTEKSTISSA

Yksittäinen media ei koskaan toimi tyhjiössä, erillään yhteiskunnasta, vaan se yhtä aikaa vaikuttaa ja ottaa vaikutteita ympäröivästä todellisuudesta. Tätä vaikuttumista tapahtuu niin kansallisella tasolla kuin globaalissakin mittakaavassa. Telesuria tutkittaessa kiinnostavaksi nousevat niin kansallinen konteksti kuin kansainvälinen mittakaava. Tässä luvussa keskityn kansainvälisen toimintakentän perkaamiseen Telesurin toimintaympäristönä ja luvussa kolme puolestaan syvennyn kansalliseen ja kulttuuris-maantieteellisen tilanteen avaamiseen.

Viime vuosien tai vuosikymmenten kansainvälistä yhteiskunnallista keskustelua on värittänyt toistuvasti kertomukset rakennemuutoksesta, joka etenee omaa tahtiaan eri valtioissa. Kansainvälistä järjestystä ovat ravistelleet muun muassa globalisaatio, kylmän sodan loppu ja aasialaisen talouden nousu. Toisin kuin kylmän sodan aikaan, tämänhetkinen kansainvälinen järjestys ei perustu kahden suuren vallan taistelulle, vaan useampien valtakeskittymien kädenväännölle. Vaikka esimerkiksi McPhail (2013, 1) nostaa Yhdysvallat maailman ainoaksi supervaltioksi, uusien valtioiden, kuten Intian, Kiinan, Japanin, Venäjän ja Brasilian merkityksen globaalissa mittakaavassa katsotaan yleisesti lisääntyvän. Uusien valtioiden nousu yhtä aikaa luo jännitteitä, mutta tuo myös mahdollisuuden muutoksesta ja antaa pienille valtioille toivoa paremmasta huomisesta. Oman lisänsä käsillä olevaan aikakauteen tuovat uudenlaiset uhat, kuten terrorismi, ilmastonmuutos, ravinnon tai juomaveden loppuminen. Globaalit ongelmat ja niiden ratkaiseminen on nähty sekä mahdollistavana että pakottavana tekijänä kansainväliselle yhteistyölle (Lennon & Kozlowski 2008, xii). Yhteistyötä hoidetaan muun muassa julkisen diplomatian keinoin, jota avaan laajemmin luvussa 4. *Analyttisen kehyksen hahmottelu kolmen pääteorian kautta.*

Tässä luvussa ajatuksenani on avata Telesurin antiamerikkalaisuuden taustoja kansainvälisellä kentällä. Luvun aluksi määrittelen tässä tutkielmassa keskeisen vallan käsitteen gramscilaisittain, johon tutkielmassani keskeiseksi nouseva antiamerikkalaisuus perustuu. Lisäksi lähestyn kansainvälisiä valtasuhteita valtioiden näkökulmasta. Tämän jälkeen keskityn median valtahierarkiaan, jossa yhdysvaltalaisella perinteellä on tyypillisesti ollut tanakka jalansija monien alueiden, myös Latinalaisen Amerikan ja Venezuelan, mediakentässä. Laajasti kritiikin kohteeksi joutunutta yhdysvaltalaista tiedonvälityksperinnettä on viime vuosina horjuttanut uudenlaisten vasta- ja vaihtoehtomedioiden perinne, johon syvennyn luvun lopuksi. Näen Telesurin osana tätä vasta- ja vaihtoehtomedioiden ”uutta nousua”.

2.1 Valta, valtioiden arvohierarkia ja antiamerikkalaisuus

Vallan, valtioiden arvohierarkian ja antiamerikkalaisuuden käsitteet ovat oleellisia tämän tutkielman kannalta, sillä koko tutkimuksellinen lähtökohtani perustuu näihin ajatuksiin. Näen Telesurin sen rahoittajamaiden tapana pyrkiä osallistumaan kansainväliseen keskusteluun. Tämän kansainvälisen keskustelun kautta Telesurin rahoittajamaat pyrkivät nostamaan omia sijoituksiaan valtioiden globaalissa arvohierarkiassa ja saamaan lisää mahdollisuuksia vaikuttaa asioihin kansainvälisellä kentällä. Osana tätä päämäärää on merkittäväksi valtiomahdiksi tunnustetun Yhdysvaltojen toiminnan kritisointi, mikä näkyy Telesurin sisällöissä monella tavalla. Telesurin rahoittajamaiden väitetty sosialistinen värittyisyys sekä maantieteelliset ja historialliset seikat vaikuttavat siihen, että Telesurin rahoittajille on ”jäänyt hampaankoloon” Yhdysvaltoja kohtaan. Telesurin rahoittajat eivät ole ainoita, vaan Yhdysvaltojen toiminnan kritisointi on antiamerikkalaisuuden perinteessä tuttua eri puolilla maailmaa.

Tutkimusaiheeni ja kansainvälisen järjestyksen ymmärtämisen keskiössä on käsitys vallasta. Tässä tutkielmassa käsitän vallan gramscilaisittain suostumuksen ja pakotuksen liittona, kykynä vaikuttaa toisiin ja saavuttaa jotain, mitä haluaa (ks. Paletz & Entman 1981; Nye 2008, 94). Tässä yhteydessä on mielestäni perusteltua avata todella lyhyesti Antonia Gramscin (1891–1937) ajattelua. Hänen ajattelunsa on vaikuttanut laajalti nykytutkijoiden käsityksiin vallasta, kapitalismista ja kulttuurista niin Euroopassa, Latinalaisessa Amerikassa kuin Yhdysvalloissakin. Gramscille todellisuus on aina luokkataistelun läpäisemää. Tänä päivänä puhutaan usein luokkayhteiskunnan purusta, mutta viitteitä sen olemassaolosta on saatu edelleen laajalti. Valtio jakautuu Gramscin mukaan kahtia poliittiseen koneistoon ja kansalaisyhteiskuntaan: Poliittisen koneiston tehtävä on pakkovalta, kun taas kansalaisyhteiskunnan tehtävä on hegemonian tavoittelu. Kansalaisyhteiskunnassa käydään ideologista kamppailua todellisuuden jäsentämisestä. (Gramsci 1979, 119.) Yhtenä tämän ideologisen kamppailun muotona näen antiamerikkalaisuuden.

Antiamerikkalaisuus linkittyy oleellisesti myös hegemonioihin ja vastahegemonioihin. Hegemonia perustuu ajatteluun kapitalistisesta yhteiskunnasta kehittyneissä valtioissa. Hegemonia on nimenomaan kulttuurista hallintaa ja johtajuutta, mitä esimerkiksi Yhdysvalloilla tuntuu tällä hetkellä olevan laajalti, Latinalaisella Amerikalla taas vähemmän. Ytimessä on myös osapuolten suhde, jossa johtoasema perustuu sosiaalisissa käytännöissä määriteltyyn ”intellektuaaliseen” tai ”kehittyneisyyteen”. Suostumukseen eli legitimizeettiin pohjautuva vallankäyttö perustuu alistettujen ryhmien integrointiin osaksi hegemonistisia sosiaalisia rakenteita niin, että suostunut osapuoli tuntee olevansa osa kokonaisuutta ja vieläpä hyötyvänsä siitä. Vallan avulla voidaan ohjata ihmisten ajatuksia ja siten myös yhteiskunnan toimintaa. Gramscin ajattelussa yhteiskunnan vallan nähdään ponnistavan

taloudellisista mekanismeista ja pönkittyvän poliittisten kriisien aikaan klassisen marxilaisen ajattelun mukaan poliisin, oikeuslaitosten, vankiloiden ja armeijan toiminnalla. (Downing 2001, 14–15.)

Valtion vallan näen puolestaan yhdistelmänä vaikuttaa toisiin ja toisaalta mahdollisuuksiin vastustaa toisten valtioiden vaikutuspyrkimyksiä (ks. Perkovich 2008, 3). Yleisesti ottaen isoilla valtioilla ajatellaan olevan enemmän mahdollisuuksia vaikuttaa muiden maiden toimintaan ja toisaalta vastustaa toisten pyrkimyksiä vaikuttaa omaan toimintaansa. Esimerkiksi Kiinalla, Yhdysvalloilla ja Venäjällä on asukkaiden määrällä mitattuna paljon valtaa, ja niiden nähdään olevan kansainvälisessä politiikassa usein merkittäviä toimijoita. Sen sijaan esimerkiksi Venezuelan tai vielä pikkiriikkisemmän Suomen kaltaiset, pienempiväkilukuiset valtiot ovat usein maailmanpolitiikassa vähäpätöisempiä toimijoita, jotka hakeutuvat toimijuutta saavuttaakseen usein yhteen muiden valtioiden kanssa. Huomionarvoista on sekin, että pelkkä asukasmäärä ei sanele valtion merkittävyyttä globaalina toimijana (vrt. esimerkiksi eurooppalaisten valtioiden kansainvälinen merkitys suhteessa Afrikan, Aasian tai Latinalaisen Amerikan väkirikkaisiin maihin), vaan gramscilaisittain valtion taloudellinen merkitys sekä pakkovallan ulottuvuudet vaikuttavat valtion toimijuuden määrittelyyn.

Tämän tutkielman lähtökohtana on kapitalistisen talousajattelun kritiikissä esitetty klassinen käsitys ydinalueista (core) ja periferiasta (periphery) sekä niiden väliin asettuvasta alueesta (semiperiphery). Jaot perustuvat siihen, miten talous, työvoima, tieto, sääntely ja suurimmat rahoittajat jakautuvat maailman valtioiden kesken. Ydinalueisiin katsotaan kuuluvaksi Yhdysvallat ja Euroopan unionin valtiot sekä Kanada, Japani, Norja, Israel, Australia, Uusi-Seelanti, Etelä-Korea, Sveitsi ja Etelä-Afrikka. Näiden on katsottu olevan kaikkein ”kehittyneimpiä”. Periferiaan kuuluvat puolestaan Pohjois-Afrikka ja Latinalainen Amerikka sekä osia Aasiasta. Tätä kokonaisuutta on nimitetty usein ”kolmansiksi maiksi” tai ”kehitysmaiksi”. Kolmanteen ryhmään kuuluu lukuisia valtioita, joiden nähdään olevan kehitysasteeltaan näiden kahden ääripään välissä. (McPhail 2013, 19.) Jaottelu perustuu ajatukseen siitä, kuinka merkittäviä taloudellisia toimijoita valtiot ovat globaaleilla markkinoilla. Kansainväliset markkinat puolestaan perustuvat lähtökohtaisesti kapitalistiseen ajatteluun. Esimerkiksi talousmahtina viime vuosina noussut Kiina puuttuu jaosta – ehkäpä sen takia, että yhteiskunnan on katsottu perustuvan sosialismiin.

Joka tapauksessa, jako kehittyneisiin ja kehittyviin tai kolmansiin maihin arvottaa keskustelua eri maiden välisestä suhteesta. Näin ollen esimerkiksi Latinalaisen Amerikan ja Pohjois-Amerikan sekä erityisesti Yhdysvaltojen vuorovaikutussuhteen voidaan katsoa olevan arvolatautunut niin, että Keski- ja Etelä-Amerikan maat ovat alisteisia Yhdysvalloille. Mielenkiintoista valtioiden valtahierarkiaa koskevassa keskustelussa on usein toistuva ajatus kehittyneistä valtioista ja länsimaista synonyymina, vaikka kaikki kehittyneet maat eivät sijaitse maantieteellisesti lännessä tai Euroopan

mantereella (vrt. lista edellä). Toisaalta mielenkiintoista on myös lähtökohtainen oletus siitä, että kaikkien maailman maiden kehityksen pitäisi jäljitellä ydinalueiden kehityskulkua. Tämä kaikki tuo oman leimansa myös valtioiden väliselle yhteistyölle. Esimerkiksi Venezuelan ja Yhdysvaltain välit ovat tunnetusti kiristyneet, eikä Yhdysvaltain ”ylivertaisuus” maailmanjärjestyksessä helpota tilannetta. Etenkin, kun kapitalismin mallimaan Yhdysvaltojen ja sosialistiseksi katsotun Venezuelan talousjärjestelmät perustuvat niin erilaiselle ajattelulle.

Kaikki tämä arvolatautunut keskustelu eri maiden vallasta ja toimijuudesta on johtanut vastavirtauksiin, joista yhtenä tutkituimpana ja vanhimpana on antiamerikkalaisuus. Termi on yhtä vanha kuin Yhdysvallat itsessään, ja tutkijat ovat kehitelleet sitä vuosikymmeniä. Määritelmiä on lukuisia (Datta 2014, 5), mutta tässä tutkielmassani käsitän antiamerikkalaisuuden McPhersonin (2003, 5) tapaan laajasti yksilöiden tai yhteisöjen vastustuksena Yhdysvaltojen toimintaan etenkin ulkomailla. Vaikka antiamerikkalaisuudesta puhutaan usein yksilön tasolla, sitä on pyritty hyödyntämään myös muun muassa politiikassa eri puolilla maailmaa (Datta 2014, 12). Puhetta modernin antiamerikkalaisuuden noususta on kirittänyt etenkin vajaan parinkymmenen vuoden takaiset 9/11-tapahtumat ja niiden jälkeinen Bushin ajama politiikka (”terrorismin vastainen sota”), mutta aihepiiri on ollut esillä myös Obaman aikana. Vaikka antiamerikkalaisuuden syyt voivat juontaa juurensa lukuisista lähtökohdista riippuen siitä, ajatellaanko asenteiden johtuvan yhteiskunnasta ja sen arvoista vai valtion teoista (Datta 2014, 10), antiamerikkalaisuuden teemoissa on hahmotettavissa vihamielisyyttä tai varautuneisuutta Yhdysvaltain politiikkaa, taloutta, kulttuuria, sosiaalisia rakenteita, etnisyyttä, sukupuolta ja rotuidentiteettejä kohtaan (McPherson 2003, 6).

Gramscin hegemoniakonseptin näkökulmasta tarkasteltuna antiamerikkalaisuus on kehityksen ehto. Keskeisenä ajatuksena gramscilaisessa hegemoniakonseptissa on, että demokraattisempi, moniarvoisempi ja tasavertaisempi kansallinen, kansainvälinen ja globaali poliittis-sosiaalis-taloudellinen järjestelmä ei voi syntyä vallitsevan järjestelmän ehdoilla, vaan sen kiistämiseen ja purkamiseen tähtäävän toiminnan avulla. Myöhemmin näitä ”vastavoimia” on nimitetty vasta- ja vaihtoehtohegemonioiksi. Ne ovat olemassa aina suhteessa valtahegemoniaan. (ks. Downing 2001, 14–17.) Näin antiamerikkalaisuus on nähtävissä yhtenä vasta- ja vaihtoehtohegemonian muotona, mutta se ammentaa ja on osittain alisteinen hegemonistiselle, yhdysvaltalaislähtöiselle maailmanjärjestykselle.

2.2 Valtasuhteet uutismediassa

Telesuria tutkittaessa on oleellista ymmärtää, miten valtioiden kansainvälinen kenttä, mutta myös viestintäteknologiat ja niiden kehitys ovat globaalin valtioiden arvohierarkian läpikäymät. Koko-

naiskuvan saamiseksi, on hyvä suunnata katse lyhyesti menneisyyteen. 1950-luvulla maailman mediasysteemien nähtiin syntyneen lähinnä länsimaisen yhteiskunnan vaikutuksessa. Sekä mediajärjestelmät että mediatutkimus pohjautuivat eurooppalaiseen ja yhdysvaltalaiseen perinteeseen. 1960-luvulla teoretisoinnit mediasta perustuivat modernisaationäkemykseen, jossa kehittyneiden maiden tulisi seurata amerikkalaisten ja eurooppalaisten oppeja. Nähtiin, että köyhät maat saisivat saman kehitystason seuraamalla kehittyneempien maiden vaiheita. 1960-luvun loppupuolella mielenkiinto alkoi kohdistua amerikkalaisen yhteiskunnan ylivaltaan kehittyvillä alueilla. Mediaimperialismiteorioiden mukaan amerikkalainen kehitysapu ja informaation ”vapaan virran” politiikka pyrkivät edistämään Yhdysvaltojen globaalia valta-asemaa esimerkiksi mediasisältöjen tuottajana. Teoretisoinnit näkivät, että vauraiden valtioiden takia kolmannet maat ovat ”alikehittyneitä”. (Reeves 1993, 28–29; Curran & Park 2000, 3–8.) Mediaimperialismiteorioiden vaikutus näkyy edelleen etenkin Latinalaisen Amerikan mediakentässä ja avaan tätä tarkemmin kohdassa *3.1.2 Latinalaisen Amerikan mediajärjestelmien kehitys Yhdysvaltojen talutusnuorassa*.

Median markkinavetoisuus yhdessä viime aikojen globalisaatiokehityksen kanssa on aiheuttanut sen, että lähinnä yhdysvaltalaisen mediasisältöjen virta on levinnyt parempien tuottojen perässä yhä laajemmalle eri puolille maailmaa. Valtaosa monikansallisista mediasuuryrityksistä tulee valtioista, jotka kuuluvat klassisessa kapitalistisessa talousajattelussa ydinalueisiin (McPhail 2013, 20). Kim ja Barnett tutkivat 132 valtion ulkomaanuutisten virtaa ja osoittivat, että kansainvälinen uutisvirta ydinalueeseen ja periferiaan kuuluvien alueiden välillä on epätasa-arvoinen (ks. McPhail 2013, 22). Monet kolmansien maiden uutistutkimusta tekevät kriitikot ovatkin sitä mieltä, että uutisointi kehityksmaista keskittyy pitkälti ”huonoihin uutisiin” sekä markkinavetoisille, ”kehittyneemmille” valtioille suotuisaan uutislogiikkaan (Reeves 1993, 169). Huomionarvoinen on kuitenkin Kivikurun ja Pietilän (2014, 14) esittämä kuriositeetti siitä, että myös Eurooppa on vuosikymmenien ajan pyrkinyt rakentamaan suojamuuria mediasa tueksi Yhdysvaltojen median ylivaltaa vastaan. Näin tarkasteltuna voidaan todeta, että monissa tuoreissa teoksissa esitetyllä ”länsimaisella medialla” viitataan usein yhdysvaltalaiseen sekä isobritannialaiseen mediaan (ks. esim. Cottle 2009, 18) – ei sekä eurooppalaiseen että pohjoisamerikkalaiseen perinteeseen. Todettakoon vielä, että tässä tutkielmassa ja Telesurin kontekstissa ymmärrän länsimaat lähinnä Yhdysvaltoina, sillä Latinalainen Amerikka sijaitsee maantieteellisesti tarkasteltuna Yhdysvaltojen lähivaikutuspiirissä.

Viime vuosina mediavirtojen suunta on kuitenkin moninaistunut: journalismi liikkuu länsimaista muualle maailmaan ja paikallisesta globaaliin, mutta myös lukuisilla eri tavoilla toiseen suuntaan. Tutkijat eivät olekaan päässeet yhteisymmärrykseen siitä, onko media homogenisoitunut vai heterogenisoitunut viime vuosina (Rantanen 2004, 74). Kansainvälisiä mediasisältöjä tuottavia yrityksiä

on noussut myös muista maista (Thussu 2007, 13) kuin Yhdysvalloista ja Isosta-Britanniasta. Hallitsevien suuntauksien (dominant flow) lisäksi on alettu puhua vasta- ja vaihtoehtovirroista (contra-/subaltern flows, ks. Thussu 2007, 13 tai alternative news and counterpublics, ks. Cottle 2009, 18). Virrat on jaettu vielä tarkemmin esiintyvyytensä mukaan monikansallisiin ja kulttuurisidonnaisiin. Näitä toimijoita ovat muun muassa intialainen Bollywood-elokuvatuotanto, brasilialainen Telenovelas-saippuasarjatuotanto ja venezuelalainen televisiokanava ja uutismedia Telesur. (Thussu 2007, 14.) Kivikuru ja Pietilä (2014, 12) ovat kääntäneet nämä vaihtoehtoiset julkisuudet vasta- ja vaihtoehtomedioiksi (ks. esim. Downing, 2001; Downey & Fenton 2003; Thussu 2007; Painter 2008; Yang 2013).

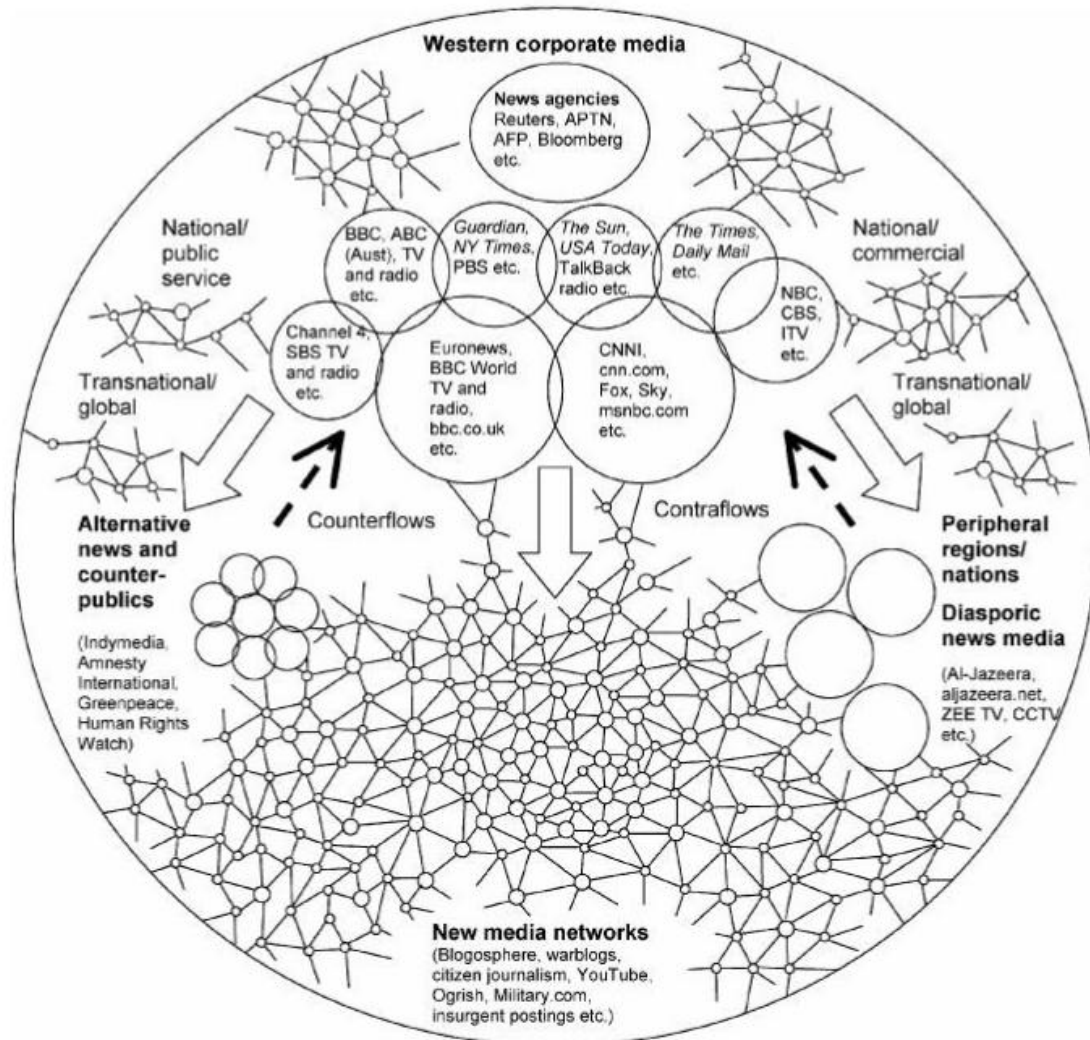
Kaikki vasta- ja vaihtoehtomediat eivät ole suoraan liitettävissä antiamerikkalaisuuden perinteeseen, mutta monet niistä voidaan mielestäni liittää osaksi Yhdysvaltain kansainvälistä valta-asemaa purkavaan toimintaan. Jako valta- ja vasta- ja vaihtoehtomedioihin on monella tapaa ongelmallinen, mutta Telesurin toimintaympäristön ja taustojen ymmärtämiseksi vasta- ja vaihtoehtomedioiden nousu ja kehitys ovat avaamisen arvoisia. Ennen paneutumista vasta- ja vaihtoehtomedioihin on syytä avata lyhyesti valtamedian käsitettä. Näin siksi, että ne toimivat gramscilaisen käsityksen mukaan aina suhteessa valtajärjestykseen.

2.2.1 Amerikkalaiset valtamediat

Valtamedioilla viitataan tässä tutkielmassa globaalisti laajalle levinneisiin, kaupallisiin mediajätteihin. Tutkimuskirjallisuudesta on vaikea löytää määritelmää valtamedialle, kaipa sen ajatellaan olevan niin itsestään selvää. Valtamediat nähdään usein synonyymina yhdysvaltalaisille ja englantilaisille yksityisille mediajäteille (vrt. Cottle 2009, 18, KUVIO 1), joiden liikevaihto ja lukija- tai katsojamäärät ovat kansainvälisessä mittakaavassa suurimmat. Cottle (2009, 18) on kuvannut valta- ja vaihtoehtomedioita virtojen ja verkostojen kautta. Hänen grafiikassaan tulee mielestäni oivallisesti esille, miten mediakenttä on jatkuvassa vuorovaikutuksessa niin valta- kuin vasta- ja vaihtoehtomedioiden sekä uusien teknologioiden kanssa. Kyse on jatkuvasta pyöryksestä, jossa valtamedioiden tekemiset vaikuttavat vasta- ja vaihtoehtomedioihin ja toisinpäin. Kukaan toimijoista ei toimi tyhjiössä ja tämä on oleellista tiedostaa.

Uutistuotannossa eurooppalaisilla ja yhdysvaltalaisilla medioilla oli vuonna 2002 94 prosentin osuus koko kansainvälisestä mediaviennistä (Thussu 2007, 15). Thussun (emt., 12) esittelemän jaottelun mukaan valtamedioita ovat Hollywood, MTV, Disney, CNN, Discovery, BBC, ESPN, Google, CNBC, Wall Street Journal ja japanilainen animaatio. McPhail (2013, 47) lisää tähän lis-

taan vielä Foxin. Cottlen (2009, 18) mukaan valtamedioita on vieläkin enemmän, muun muassa The Guardian ja Daily Mail (ks. KUVIO 1). Kivikuru ja Pietiläinen (2014, 17) toteavat, että nimiluetteloiden kerääminen on siinä mielessä turhaa, että ”vaikka median suuret linjat muuttuvat hitaasti, yksittäiset välineet katoavat ja uusia syntyy tiheään tahtiin”.

KUVIO 1. Median valta. ja vastavirrat Simon Cottlen (2009, 18) mukaan.

Luetteloja tai ei, valtamedioiksi yleisesti ymmärretyt mediajätit edustavat hyvin laaja-alaista kenttää. Kaikki edellä esitelty mediayhtiöt eivät tuota uutisia, mutta myös uutisiin erikoistuneet yhtiöt noudattelevat samaa toimintalogiikkaa. Tyypillistä on, että julkaisijoiden sisällöt eivät läpäise vain yhtä median osa-aluetta, vaan ne toimivat usealla kentällä – tuottaen esimerkiksi elokuvia, mutta myös leluja ja muita oheistuotteita (esim. Disney). Lisäksi ne tavoittavat jatkuvasti suurempia yleisöjä, mutta eivät ole paikallisten hallitusten ohjailtavissa, sillä ne noudattavat usein yhdysvaltalaisia lakeja ja sääntöjä (McPhail 2013, 47–48). Yhdistävä tekijä kaikille valtamedioiksi usein luokitelluille on niiden kielivalinta, joka on englanti. Englanninkielisen tiedonvälityksen merkitys onkin

kasvanut siitä lähtien, kun se on saavuttanut kansainvälisen yleiskielen aseman (Kivikuru & Pietiläinen 2014, 8). Tässä yhteydessä on kuitenkin mielenkiintoista tuoda esille se tosiasia, että englantia on tavoittanut valta-asemansa siitä huolimatta, että mandariinikiina ja espanja ovat sitä reilusti edellä äidinkielenään puhuvien määrässä mitattuna. Tästä huolimatta maailmalla ei ole koettu anti-kiinalaista tai antiespanjalaista virtausta samaan tapaan kuin antiamerikkalaista.

Markkinalogiikkaan perustuvien kaupallisten suurmedioiden yhteydessä on kuitenkin hyvä muistaa, että eri puolilla maailmaa on edelleen pienempiä yleisöjä tavoittavia, paikallisen lainsäädännön ohjauksessa olevia kaupallisia ja julkisen palvelun yhtiöitä, jotka omalla alueellaan saattavat olla hyvin merkittäviä toimijoita. Samaan hengenvetoon on kuitenkin hyvä todeta, että etenkin niiden ulkomaanuutisointi on usein alisteinen globaalissa mittakaavassa toimiville uutistoimistoille ja niiden rakentamalle maailmankuvalle. Näiden seikkojen lähempi tarkastelu ei kuitenkaan ole tämän tutkielman yhteydessä tarkoituksenmukaista.

2.2.2 Antiamerikkalaiset vasta- ja vaihtoehtomediat

Vaihtoehtoiset mediat ovat aina olleet osa yhteiskuntaa (Downing 2001, xii), mutta ne eivät ole koskaan olleet yhtä helppoja saavuttaa kuin nykypäivänä internetin kautta. Vasta- ja vaihtoehtomedioista on käytetty lukuisia eri termejä (radikaalit mediat, vaihtoehtoiset mediat jne.) viitaten saman tyyppisiin julkaisuihin, jotka ovat usein valtavirtamedioita pienempiä työntekijöiden määrällä sekä levikillä mitattuna, ja ne ilmestyvät monilla erilaisilla alustoilla ja kanavilla. Yhteistä niille kuitenkin on vaihtoehtoinen näkemys hegemoniseen politiikkaan, arvotuksiin ja näkökulmiin (Downing 2001, v). Kaikille maailman näkemyksille voi esittää vaihtoehtoisia näkemyksiä ja myös valtavirtamediat esimerkiksi haastattelevat marginaalinäkökulmia edustavia asiantuntijoita. Tämä ei kuitenkaan tee niistä vielä vasta- tai vaihtoehtomedioita. Vasta- ja vaihtoehtomedioilla viitataan tässä tutkielmassa usein hyvinkin pieniin, alirahoitettuihin toimijoihin, jotka tuottavat vaihtoehtoisia sisältöjä valtamediaan nähden. Vielä tarkemmin määriteltynä viitataan termillä mediataloihin, jotka esittävät asioita omasta näkökulmastaan ja usein ”pyrkivät rikkomaan lännen sekä Yhdysvaltojen monopolia uutistuotannossa” (ks. Painter 2008, 12–13). Vasta- ja vaihtoehtomedioilla tarkoitan uutissisältöjen tuottajaa, en niiden vastaanottajaa. Vastaanottajanäkökulmasta on käytetty usein termiä vasta- ja vaihtoehtojulkisuudet (ks. esim. Downey & Fenton 2003). Vasta- ja vaihtoehtomedioilla en myöskään tarkoita viime aikoina laajaa keskustelua herättäneitä ”valemedioita”, jotka keskittyvät huhujen ja epätotuuksien uutisointiin.

Vaihtoehtoisilla medioilla on lukuisia eri julkaisijoita: ne voivat olla esimerkiksi kytköksissä kansalaisliikkeisiin tai -järjestöihin, niitä voidaan julkaista harrastelijavoimin tai ne voivat olla kokonaan omia mediakonsernejaan. Keskityn tässä tutkielmassa perkaamaan etenkin viimeksi mainittuja, sillä niiden toimintalogiikka on hedelmällisin tutkimuskohteeseeni Telesuriin nähden. Vasta- ja vaihtoehtoisten uutisorganisaatioiden esi-isäksi mainitaan usein uutistoimisto Inter Press Service (IPS), joka perutettiin jo vuonna 1964. Sen tarkoituksena oli edustaa kolmannen maailman ääntä. Vaikka IPS:n ja muiden historiallisesti merkittävien vasta- ja vaihtoehtomedioiden perkaaminen olisikin kiinnostavaa, keskityn tässä tutkielmassani valtio-omisteisten, globaalien ja länsimaista tiedonvälityksen keskittyneisyyttä purkavien vasta- ja vaihtoehtomedioiden nousuun, mikä tapahtui 2000-luvulla. Myös esimerkiksi Euroopasta löytyy muita vasta- ja vaihtoehtoperinteeseen luokiteltavia kanavia, mutta en keskity niihin tässä yhteydessä (ks. esim. Thussu 2007, 13).

Ensimmäiseksi globaaliksi vasta- ja vaihtoehtomediaksi usein tituleerattu CGTN¹ aloitti Kiinassa vuonna 2000. Tuolloin se tuotti englanninkielisiä sisältöjä, mutta vasta vuonna 2004 sen painotuksen muuttuivat lännen näkökulmia haastavaksi. Samoihin aikoihin Venäjällä perustettiin RT-kanava² ja Venezuelassa Telesur. Vuosia toiminut yhdysvaltalaiskriittistä sisältöä muilla kielillä tuottanut qatarilainen Al Jazeera aloitti englanninkielisten uutisten välittämisen vuonna 2006. (Guanpeng Dong & Shi 2007, 183; Sakr 2007, 116; Painter 2008, 12–13.) Sitten usein vasta- ja vaihtoehtomedioiden johtotähdeksi tituleeratun Al Jazeeran englanninkielisistä sisällöistä on kasvanut rahoittajamaatansa huomattavasti tunnetumpi brändi.

Liitän Al Jazeeran, CGTN:n, RT:n ja Telesurin nousun osaksi modernia antiamerikkalaisuutta. Lisäksi kaikille edellä mainituille vasta- ja vaihtoehtokanaville on yhteistä se, että ne ovat valtiorahoitteisia, ja niiden toiminta sisältää sekä taloudellisia että poliittisia odotuksia. Mediat toimivat Euroopan ja Pohjois-Amerikan ulkopuolella, mutta lähettävät silti ohjelmaa englanniksi. Globaalin valtiokielen omaksuminen kertoo mielestäni niiden halusta vaikuttaa kansainväliseen kenttään ja mielikuviin rahoittajamaistaan. Vaikka tiedotusvälineet ovat halunneet profiloitua nimenomaan vastavedoksi länsimaisille valtamedioille, niiden esittämisen muodot on kopioitu suoraan perinteisiltä valtamedioilta (Painter 2008, 68). Vasta- ja vaihtoehtomedioiden buumissa aloittaneet tiedotusvälineet toimivat alun perin etenkin kaapelitelevisiossa, mutta sittemmin niiden toiminta on laajentunut muille alustoille, lähinnä internetiin.

¹ Vuoteen 2017 saakka nimi oli CCTV, kunnes se vaihtui vuoden alussa Chinese Global Television Networkiksi (CGTN).

² RT-kanava tunnettiin aiemmin nimellä Russia Today.

Viimeisen vuosikymmenen aikana tutkijoiden kiinnostus antiamerikkalaisia vasta- ja vaihtoehtomedioita kohtaan on lisääntynyt. Painterin (2008) mukaan vasta- ja vaihtoehtomedioiden päämäärät ovat pohjimmiltaan poliittisia. Painterin (emt., 67–72) valtamedia CNN:n sekä Telesurin ja Al Jazeeraan televisiouutisointia vertailevassa tutkimuksessa korostui vasta- ja vaihtoehtomedioiden maantieteellinen kattavuus suhteessa globaaleihin valtamedioihin. Paikallisia aiheita käsitteleviä juttuja ilmestyi enemmän. Myös tavallisten ihmisten äänet pääsivät valtamedioita useammin esille. Taustalta löytyi kuitenkin poliittista ohjailua ja tarkoitushakuisuutta. (emt. 67–72.) Boyd-Barretin (2007) vasta- ja vaihtoehtomedioiden internetuutisointia tarkastelleessa tutkimuksessa tuli esille, että vastamediodien käytännöt ovat omiaan ruokkimaan vaihtoehtoisia ja radikaalimpia uutisten käsittelytapoja kuin valtavirtamedioissa. Vasta- ja vaihtoehtomediat olivat kuitenkin riippuvaisia valtamediodien uutistuotannosta. Ne keskittyvät kommentoimaan valtamediodien keskusteluun nostamia aiheita tai kirjoittamaan samasta aihepiiristä toisesta näkökulmasta. Ne eivät juurikaan käyneet vastaavaa vuoropuhelua toisten vasta- ja vaihtoehtomedioiden kanssa. Tämä on osittain selitettävissä sillä, että vasta- ja vaihtoehtomedioilla on harvoin resursseja uutishankinnalle, mutta samalla tämä kaventaa aiheiden ja kehystysten kenttää, joka medioissa on tarjolla. (emt., 211–216.)

Edellä esittelemäni jako valta- ja vasta- ja vaihtoehtomedioihin on mielestäni monella tapaa problemaattinen. Yksittäisen median sisällä voi olla runsaasti hajontaa esimerkiksi toimittajien mielipiteissä ja suhtautumisessa maailmaan. Nämä näkemyserot saattavat heijastua myös median sisältöihin. Lisäksi valta- ja vasta- ja vaihtoehtomedian määrittely voi olla tapauskohtaisesti haastavaa. Esimerkiksi Latinalaisessa Amerikassa kaupalliset mediat pohjautuvat markkinavetoiseen, usein oppositiolle myönteiseen tiedonvälitykseen. Sen sijaan valtion rahoitteiset tiedotusvälineet ajavat hallituksen agenda. Kumpi medioista kuuluisi siis määritellä valtamediaksi ja kumpi sille vaihtoehdoksi? Näin tarkasteltuna median vastavirtojen toimintaan vaikuttavat merkittävästi maa tai alue, jossa ne ilmestyvät. Jokaisella valtiolla tai maankolkalla on poliittiset ja mediajärjestelmälle tyypilliset piirteensä, joita ilman on mahdotonta ymmärtää kokonaisuutta. Sakrin (2007, 129) mukaan esimerkiksi Al Jazeera ei ole omalla ilmestymisalueellaan Lähi-Idässä vaihtoehtoisia näkemyksiä tarjoava, vaan se toisintaa siellä vallalla olevaa näkemystä ja kehystää tapahtumien kulusta. Sen sijaan länsimaisesta perspektiivistä tarkasteltuna kyse on vasta- ja vaihtoehtomediasta, ja toimintansa laajentamisen jälkeen Al Jazeera on joutunut vetäytymään muun muassa Yhdysvalloista (ks. Labiste, 2016). Näin ajateltuna vasta- ja vaihtoehtojulkisuuksien ja -medioiden määritelmäkin riippuu siitä näkökulmasta, mistä aihepiiriä tarkastellaan.

Kontekstisidonnaisuuden takia esittelen luvussa kolme tarkemmin Latinalaisen Amerikan mediakenttää sekä historiallista ja poliittista tilannetta. Tutkimuskohdettani eli Telesuria koskevaa aiempaa tutkimusta esittelen tarkemmin kohdassa 3.2.2 *Telesurin nykytila*.

3. LATINALAINEN AMERIKA, VENEZUELA JA TELESUR

Latinalaisella Amerikalla tarkoitan tässä yhteydessä maantieteellis-kulttuurillista termiä, jolla viitataan Amerikan mantereella ja Karibianmeren saarilla sijaitseviin, Yhdysvaltain eteläpuolisiin, itseensä espanjan- ja portugalinkielisiin maihin. Latinalainen Amerika on moninaisten kulttuurien ja hybridisten identiteettien kudelma, jonka kehitys on ollut tiukasti yhteydessä eurooppalaiseen kulttuuriin ja kolonialismiin. Maat itsenäistyivät 1800-luvun alussa Espanjasta tai Portugalista, mutta poikkeavat merkittävästi toisistaan niin historiallisesti, poliittisesti, taloudellisesti kuin uskonnollisestikin (Reeves 1993, 4). Oman leimansa Latinalaisen Amerikan toimintaan antaa se, että isossa osassa alueen valtioista valtaa katsotaan pitävän vasemmalle kallellaan olevat hallitukset (Matos 2012, 45).

Latinalaiseen Amerikkaan kuuluvat Etelä-Amerikan mantereella sijaitsevat 12 valtiota: Argentiina, Bolivia, Brasilia, Chile, Ecuador, Gyuana, Kolumbia, Paraguay, Peru, Surinam, Uruguay ja Venezuela. Näiden lisäksi mantereella sijaitsevat Britannian Etelä-Georgia ja Eteläiset Sandwichsaaret sekä Falklandinsaaret ja Ranskan Guayana. Latinalaiseen Amerikkaan kuuluvat myös Yhdysvaltain eteläpuolisella alueella, Pohjois-Amerikan mantereella sijaitsevat Meksiko sekä Väli-Amerikaksi kutsuttu alue, joka käsittää Belizen, Costa Rican, El Salvadorin, Guatemalan, Hondurasin, Nicaraguan ja Panaman. Lisäksi Karibianmerellä sijaitsee vielä alueeseen kuuluvat saarivaltiot sekä joukko epäitsenäisiä saaria ja saariryhmiä.

Tässä yhteydessä haluan muistuttaa lukijaa siitä, että Latinalaisesta Amerikasta puhuttaessa viitataan monien, toisistaan poikkeavien valtioiden kokonaisuuteen. Teen tietoisin valinnan yksinkertaistaesani erilaisia järjestyksiä yhden kattokäsitteen alle. Seuraavassa kerron lyhyesti Yhdysvaltojen ja Latinalaisen Amerikan suhteesta historiallisella, geopoliittisella ja mediajärjestelmien tasolla. Luvun loppupuolella avaan tarkemmin Latinalaisen Amerikan mediasotia sekä Venezuelan mediajärjestelmää. Lopuksi esittelen tutkimuskohteeni, venezuelalaisen vasta- ja vaihtoehtomedia Telesurin sekä paneudun syksyn 2016 Yhdysvaltain presidentinvaaleihin Telesurin verkkosivuilla. Tämä kaikki on mielestäni tärkeää siitä syystä, että suomalaisessa toimittajakoulutuksessa Latinalaisen Amerikan mediajärjestelmiä ja niiden syntyyn vaikuttavia seikkoja käydään läpi erittäin vähän.

3.1 Latinalaisen Amerikan ja Yhdysvaltojen välinen suhde

Latinalaisen Amerikan valtioiden nykyisyyteen oman leimansa antaa pitkä historia Euroopan siirtomaana sekä myöhemmin koetut lukuisat levottomuudet ja sodat (ks. Hills 2002, 153; 175 sekä Walker 2013, 2). Tätä nykyä kaikki itsenäiset valtiot Kuuban diktatuuria lukuun ottamatta ovat ta-

savaltoja, joiden johdossa on demokraattisilla vaaleilla valittu presidentti, siis aivan kuten Yhdysvalloissakin. Suurimmassa osassa Latinalaisen Amerikan maita hallintotapa ei kuitenkaan noudattele demokraattisia periaatteita, vaan perustuu presidentin perustuslaillisten oikeuksien ylittämiseen. Valtioiden demokratioita pidetään hyvin hauraina eikä hallitsijoiden sisäisiä arvoideologioita voi kuvailla yhdysvaltalaisesta poliittisesta järjestelmästä tutuilla kaksinapaisilla ulottuvuuksilla (liberaali-konservatiivi) tai oikeisto-vasemmisto-jaolla. (Walker 2013, 1–2.) Nimitänkin Latinalaisen Amerikan maiden ideologioita ”hybrideiksi”. Latinalaisen Amerikan valtioiden kansalaisten usko yhteiskunnalliseen järjestelmään tuntuu olevan hataraa – demokratiaan myönteisesti suhtautuvien osuus oli vain vähän yli puolet kaikista asukkaista ja järjestelmään tyytyväisten osuus vieläkin pienempi (Lagos 2001). Toisaalta nuoren sukupolven on katsottu suhtautuvan demokratiaan myönteisemmin kuin edellisen (Gainous, Wagner ja Gray, 2016).

Latinalaisen Amerikan maiden demokratioiden häilyvyydestä kertoo paljon se, että sananvapauden tila on vaihdellut merkittävästi eri maissa eri aikakausilla. World Press Freedom Indexin mukaan myös Yhdysvalloilla on ongelmia lehdistönvapauden kanssa (ks. World Press Freedom Index), mutta monissa Latinalaisen Amerikan maissa tilanne on tätäkin huonompi. Tällä hetkellä Latinalaisen Amerikan sananvapauden voi katsoa jakautuvan Freedom Housen ja Press Freedom Indexin mukaan kolmeen ryhmään; (1) maihin, joissa median tila on vapaa tai muita maita parempi: Chile, Costa Rica ja Uruguay, (2) maihin, joissa sananvapautta ei ole tai se on muita maita heikempi: Kuuba ja Venezuela³ ja (3) maihin, joissa sananvapauden tila on osin vapaa ja se on vaihdellut laajalti eri aikakausina: loput maat (Kanerva & Pakkasvirta 2014, 256–257). Toimittajien työtä uhataan myös niissä maissa, jotka kuuluvat ryhmään kolme. Mediat harrastavat laajaa itsesensuuria muun muassa Brasiliassa, Kolumbiassa ja Meksikossa. Vaikein tilanne on ryhmän kaksi journalistilla. Esimerkiksi Kuuban vankiloissa istuu työnsä takia lukuisia toimittajia, lukumäärällisesti toiseksi eniten koko maailmassa. (Kim, Rojas, Huey, Connors ja Wang 2008, 197–198.)

Näen, että Yhdysvaltojen tiukka ote Latinalaisessa Amerikassa on ollut omiaan heikentämään alueen omia demokratioita, mutta toisaalta antiamerikkalaisuutta on viime vuosina myös hyödynnetty latinalaisamerikkalaisen identiteetin rakennuspalikkana. Näitä seikkoja esittelen seuraavissa alaluvuissa.

³ Myös Kolumbia kuului aiemmin tähän ryhmään pitkään, mutta tilanne siellä on parantunut ja se on siirtynyt ryhmään kolme eli maihin, joissa sananvapauden tila on osin vapaa.

3.1.1 Latinalainen Amerikka Yhdysvaltojen ”takapihana”

Yhdysvalloilla ja Latinalaisella Amerikalla on monia historiasta ja maantieteellisestä sijainnista kumpuavia jännitteitä, jotka perustuvat pitkälti ajatukseen länsimaiden ja etenkin Yhdysvaltojen ylivoimaisuudesta ja kehittyneisyydestä suhteessa muihin valtioihin (vrt. kapitalistisen talousajattelun kritiikistä ponnistava jako). Esimerkiksi Kuuban ja Venezuelan sekä Yhdysvaltojen suhteita on usein luonnehdittu jopa avoimen vihamielisiksi, vaikkakin viime aikoina etenkin Kuuban ja Yhdysvaltojen välillä on nähty lähentymistä (ks. esim. Trotta & Wroughton 2015). Yhdysvaltojen ja Latinalaisen Amerikan välisten jännitteiden taustalla on monia tekijöitä: siirtomaa-aika, taloudellinen epätasa-arvo, kapitalististen ja sosialististen arvojen väitetty vastakkainasettelu, jne.

Läpi Latinalaisen Amerikan valtioiden itsenäisen historian, Yhdysvallat on tehnyt alueelle laajaa kulttuurivientiä, joka on ollut omiaan lisäämään yhdysvaltalaisvastaisuutta kohdemaissa. Esimerkiksi ensimmäisen maailmansodan aikana Yhdysvallat lähetti Latinalaisessa Amerikassa laajalti omaa propagandaansa. Tarkoituksena oli muuttaa Latinalaisen Amerikan maiden ja kansalaisten käsityksiä Yhdysvalloista. (Hills 2002, 177.) Sodan jälkeen Yhdysvaltojen merkitys Latinalaisessa Amerikassa – sen kaupassa ja taloudessa – lisääntyi ja Euroopan vaikutus puolestaan väheni. (Hills 2002, 169).

Maailmansotien jälkeen Yhdysvallat on tiukentanut omaa otettaan Latinalaisesta Amerikasta rahoittamalla erilaisia hankkeita sekä solmimalla yhteistyö- ja avunantosopimuksia (Matos 2012, 34). Etenkin 1950- ja 1960-luvuilla monissa latinalaisamerikkalaisissa maissa koettiin taloudellisia ja sosiaalisia ongelmia sekä luokkataisteluita ja vallankumousliikkeitä. Yhdysvallat muun muassa ehdotti valtiojohtoista mallia ratkaisuksi epävakaisuuksiin ja asian edistämiseksi solmittiin kehityksen liitto (the Alliance of Progress). Muun muassa näin Yhdysvallat lisäsi vaikutusvaltaansa entisestään Latinalaisen Amerikan politiikassa, yhteiskuntajärjestyksessä, taloudessa ja myös mediasektorilla. (Fox 1988, 13; 17.)

Oman lisänsä alueiden välisille jännitteille tuo kumpaankin suuntaan tapahtuva maahanmuutto, jonka on usein katsottu tapahtuvan Yhdysvaltojen sanelemilla ehdoilla. Latinalaisesta Amerikasta Yhdysvaltoihin suuntautuvan, eriarvoistavan ihmisten virran lähtökohdaksi mainitaan usein jo 1840-luvulla käyty rajasota, jonka seurauksena Yhdysvallat otti osan Meksikolle kuuluneista alueista itselleen. Näin osasta espanjankielistä meksikolaisväestöä tehtiin virallisesti Yhdysvaltojen kansalaisia ja heistä tuli ”vieraita omalla maallaan”. Myöhemmin Meksikon ja muiden Latinalaisen Amerikan maiden verisyydet ovat ajaneet väestöä pakoon Yhdysvaltoihin. Lisäksi työperäinen maahanmuutto ja laitton siirtolaisuus ovat aiheuttaneet sen, että Yhdysvalloissa asuu paljon latinalaistaustai-

sia ihmisiä. Latinoista tuli Yhdysvalloissa yhdessä intiaanien ja tummaihoisten kanssa alinta kastia, eikä toisen maailmansodan jälkeinen nousukausi tuonut vaurautta ja hyvinvointia tasaisesti kaikille. (Kuusinen 2014, 103–107.)

Tänä päivänä latinoiden osuuden Yhdysvaltain väestöstä on sanottu kasvavan kaikista etnisistä ryhmistä nopeiten. Tämä on huomattu myös esimerkiksi vaalikampanjoinnissa, kun esimerkiksi presidentinvaaliehdokkaat ovat pyrkineet mobilisoimaan latinoäänestäjiä, joiden tiedetään hakeutuvan urnille vain harvoin (Ramírez, Bacalao, Garcia, Narula-Woods ja Rosa 2015, 23–24). Latinalaisamerikkalaisten äänestämistä Yhdysvalloissa on tutkittu moneen otteeseen (ks. esim. Gross & Barreto 2015; Hastings 2015; Ramírez ym. 2015; Ramírez 2013; Garza, DeSipio ja Leal 2010). Kiinnostavaksi latinoiden äänestyskulttuurin tarkastelun tekee se, että äänestäminen liitetään yhdeksi antiamerikkalaisuuden strategiaksi (McPherson 2003, 6). Vuoden 2004 vaaleista puhutaan latinojen näkökulmasta käännteentekevinä; tuolloin Yhdysvaltain senaattiin valittiin kaksi latinalaisamerikkalaista taustaa edustavaa ihmistä (ks. Garza ym. 2010, 2) ja viimeistään vuonna 2012 latinoäänestäjien kannatusta pidettiin ratkaisevana tekijänä Obaman valinnassa jatkokaudelle (Ramírez ym. 2015). Latinalaisamerikkalaista taustaa omaavista äänestäjistä povattiin sellaisia myös syksyn 2016 presidentinvaaleihin, mutta toisin kuitenkin kävi. Latinojen merkitys vaalitulokselle vaihtelee kuitenkin runsaasti riippuen siitä, mistä osavaltioista on kyse (ks. Garza ym 2010) ja heistä ei voida puhua homogeenisenä ryhmänä – heidän tulevat monenlaisista taustoista ja edustavat hybridiä liberaaleista ja konservatiiveista arvoista (ks. ks. Bauer ym. 2016; Gross & Barreto 2015).

Muun muassa nämä edellä esitellyt seikat ovat olleet omiaan vähentämään maiden omien hallitusten merkitystä Latinalaisen Amerikan valtioiden historiassa. Yhdysvaltain runsas läsnäolo on lisännyt ”me vastaan ne”-ajattelua ja synnyttänyt antiamerikkalaisuutta Yhdysvalloissa asuvien latinoiden keskuudessa ja eri puolilla Latinalaista Amerikkaa valtioiden itsenäistymisestä lähtien. Yhdysvaltalaisvastaisuus on edennyt jopa niin pitkälle, että Yhdysvaltain presidentti Nixon sai aikanaan vihaa venezuelalaisilta kivistä, kepeistä ja rautaisista tangoista (ks. McPherson 2003, 9). Esimerkiksi Telesurissa tämä yhdysvaltalaisvastaisuus on valjastettu Latinalaisen Amerikan oman identiteetin rakennuksen osatekijäksi yhteisen vastuksen kautta.

3.1.2 Latinalaisen Amerikan mediajärjestelmien kehitys Yhdysvaltojen talutusnuorassa

Kuten kirjoitin jo kohdassa 2.2 *Valtasuhteet uutismediassa*, Euroopan valtioilla ja etenkin USA:lla on ollut merkittävä osuus mediajärjestelmien kehittämisessä eri puolilla maailmaa. Näin on myös

Latinalaisessa Amerikassa. Sekä Matos (2012, 3) että Reeves (1993, 4) kirjoittavat, että Latinalaisen Amerikan, aivan kuten muidenkin kehitysmaiden tai kolmansien maiden, mediajärjestelmien muotoutuminen on tapahtunut tiiviissä eurooppalaisen ja pohjoisamerikkalaisen yhteiskunnan sekä lehdistön vaikutuspiirissä. Latinalaisen Amerikan heikkojen demokratioiden ja tuulisen historian takia median kehitykseen ovat vaikuttaneet myös monet intressit: hallitusten toiminta, poliittiset liikkeet, taide, kotimainen ja ulkomainen pääoma sekä yleisö (Fox 1988, 10). Keskityn tässä ja seuraavassa alaluvussa piirtämään suurpiirteisen aikajanan etenkin sähköisten viestinten kehitykseen, sillä sähköisillä joukkotiedotusvälineillä on ollut alhaisen lukutaidottomuuden takia erityinen asema Latinalaisessa Amerikassa. Sähköisen median taustojen hahmottaminen tukee tutkielmani kontekstin ymmärtämistä.

Latinalaisen Amerikan mediajärjestelmien kehitys mukailee tiiviisti eri puolilta maailmaa tuttua kaavaa. Perinteisistä viestimistä ensimmäisenä mantereelle rantautui 1800-luvun lopussa sanomalehtikulttuuri. Se levisi Latinalaiseen Amerikkaan emämaista Euroopasta suuntautuen Argentiinan Buenos Airesiin ja muihin suuriin kaupunkeihin. Suurista keskuksista lehtikulttuuri levittäytyi melko nopeasti koko mantereelle. Sanomalehdet olivat ennen kaikkea ylempien yhteiskuntaluokkien huvia, sillä alemmat kansan kerrokset eivät juurikaan osanneet lukea. (Kanerva & Pakkasvirta 2014, 262.) Alhainen lukutaidottomuus on vaikeuttanut kirjoitetun sanan leviämistä kolmansissa maissa näihin päiviin asti ja korostanut radion ja television merkitystä. Samalla se on luonut jaotteluja sosiaalisten kerrosten ja luokkien välille. (Reeves 1993, 4.)

Ensimmäisenä sähköisistä joukkoviestintävälineistä Latinalaiseen Amerikkaan rantautui elokuva, joka sekin saapui pitkälti Euroopasta. Sitä pääsivät seuraamaan 1800- ja 1900-lukujen taitteessa myös lukutaidottomat. Liikkuvasta kuvasta muodostuikin nopeasti massojen huvia. Elokuva seurasi pian radio, jonka vanavedessä virallisen sähköisen joukkoviestinnän kausi alkoi Latinalaisessa Amerikassa vuonna 1920. Tuolloin kuultiin ensimmäinen suora radiolähetys Argentiinassa. Radio-toiminta levisi nopeasti eri puolille manteretta lähinnä kokeilujen ja radioamatöörien avulla. (Kanerva & Pakkasvirta 2014, 261–262.)

Radiosta muodostui nopeasti kansallisidentiteetin vahvistamisen väline, mutta myös propagandan levittämiskanava ja taloudellisten intressien kamppailukenttä. Monessa Latinalaisen Amerikan maassa oli alkanut 1920- ja 1930-luvuilla laajat rakennemuutokset, jotka noudattelivat länsimaista tuttua kaavaa: Teollistuminen, urbanisaatio ja erilaiset modernisaatiohankkeet saivat ihmiset muuttamaan maaseudulta kaupunkeihin. Tulokkaat muodostivat uuden yhteiskuntaluokan. Uusi yhteiskuntajärjestys ja etenkin radio auttoivat toisaalta nationalismiin vahvistamisessa ja yhteisen kansakunnan rakentamisessa, mutta toisaalta ne olivat omiaan lisäämään Yhdysvaltojen otetta Latinalai-

nessa Amerikassa. (Kanerva & Pakkasvirta 2014, 263–264.) Ensinnäkin, voimakkaat hallitsijat huomasivat joukkoviestinnän potentiaalin propagandavälineenä, sillä Latinalaisen Amerikan rikkonainen menneisyys ei ollut tuottanut voimakasta yhteenkuuluvuutta. Etenkin radiota hyödynnettiin kansallistunteen voimistamisessa ja Latinalaisen Amerikan maat yhdentyivät markkinoiden, infrastruktuurin, taloudellisten rakenteiden, koulutuksen ja kielen kautta. Joukkoviestinnästä tuli ennen kaikkea politiikan väline ja tapa muovata ”suurista joukoista kansa ja kansasta kansakunta”. (Kanerva & Pakkasvirta 2014, 263–264.) Toisekseen, yhdysvaltalainen mediakenttä kiinnostui uuden yhteiskuntaluokan tavoittamisesta, jolla oli aiempaa enemmän vapaa-aikaa ja rahaa kulutettavana hyödykkeisiin. Tavoittamisen kanava oli radio. Näin Yhdysvallat kiinnostui Latinalaisen Amerikan mediasta ja sen kehittämistä laajemminkin. Tämä aiheutti sen, että alueen mediajärjestelmät muotoutuivat pitkälti amerikkalaiseen kaupallisuuteen ja viihteeseen nojaavaan perinteeseen (Fox 1988, 12–13). Tämän on nähty hidastavan esimerkiksi maiden demokratisoitumista (Rantanen 2004, 96). Yhdysvaltalaisessa ohjauksessa muodostuneet alueen mediat koostuivat lähinnä yksittäisten perheiden omistamista radioasemista sekä yksityisistä lehdistä, jotka rahoitettiin mainoksilla. Mediatalojen omisteisuus oli hyvin keskittynyttä ja julkisia kanavia oli vain muutama, jotka nekin keskittyivät lähinnä opetuksellisen materiaalin lähettämiseen. (Matos 2012, 45–46.)

Meksiko oli maailman kuudes maa, johon televisio rantautui vuonna 1950. Pian myös Brasiliassa katseltiin ensimmäisiä lähetyksiä. Käytännössä kaikki Latinalaisen Amerikan mediat olivat tässä vaiheessa yhdysvaltalaiseen tapaan yksityisomistuksessa. Kolumbiassa, Argentiinassa, Perussa ja Venezuelassa televisio perustettiin aluksi valtiolähtöisesti, mutta pian nekin lipuivat yksityisomistukseen ja mainosrahalla toimivaan malliin. Televisiokanavat perustuivat Yhdysvaltojen vankkaan rahoitukseen ja sisältöjen tiukkaan säätelyyn. Valtaosa ohjelmista oli muuta kuin latinalaisamerikkalaista alkuperää. Pienten, yksittäisten kanavien selviytyminen oli lähes mahdotonta. Viestintäjärjestelmä rakentui yleisesti ”vapaan yrittäjyyden” mallille, eikä kansalaisyhteiskunnalla ollut mahdollisuuksia juurikaan vaikuttaa esimerkiksi mediasisältöihin. 1960-luvulla monissa valtioissa yritettiin pystyttää pieniä julkisen palvelun mediataloja tai kulttuurikanavia, joiden rahoitus tuli kuitenkin pääasiassa Yhdysvalloista. Julkisen palvelun leviämisen esteenä on ollut nopeasti vakiintunut ajatus ”julkisesta” synonyymina ”hallitukselle”, ”kulttuuriselle” ja ”viralliselle” eli maan virallisen johdon talutusnuorassa olevalle medialle. Hauras julkinen media sekä televisiotoiminnan säätelemättömyys johti myöhemmin mediamonopoliin syntymiseen. (Fox 1988, 16–17; Reeves 1993, 5; Kanerva & Pakkasvirta 2014, 265; Segura & Waisboard 2016, 24.)

Vastalauseena medioiden kaupalliselle keskittymiselle, yhdysvaltalaiselle perinteelle ja sensuurille monissa maissa syntyi ruohonjuuritason liikkeitä, jotka pyrkivät edistämään viestinnän autonomiaa.

Ensimmäiset yhteisölliset radiokanavat perustettiin paikallisten varoilla 1940- ja 1950-lukujen taitteessa. Eri puolille Boliviaa perustettiin kaivostyöläisten politisoitumisesta ponnistaneita yhteisöradioita. Omistus jakautui paikallisten kesken ja avoin pääsy tiedottamiseen takasi demokraattisen toiminnan mallin. Ne tarjosivat koulutusta, yhteisöllisyyttä sekä taidetta, ja toimivat samalla valtavirtamedian haastajina. Esimerkiksi köyhien ääntä ei juurikaan kuultu kaupallisilla kanavilla, mutta yhteisökanavilla myös he pääsivät ääneen. Myöhemmin 1990-luvuilla näistä kokeilusta otettiin oppia myös Aasiaan ja Afrikkaan perustetuissa yhteisöradioissa. Yhteisökanavien ja ”kolmannen mediasektorin” merkitys Latinalaisessa Amerikassa on pysynyt vahvana näihin päiviin saakka. Esimerkiksi Venezuelassa oli vuonna 2008 400 yhteisöradio- ja 34 yhteisötelevisiokanavaa ja Brasiliassa 2 328 paikallisten kansalaisjärjestöjen pyörittämää radiokanavaa. (Boas 2013, 9; Dinneen 2012, 29; Kanerva & Pakkasvirta 2014, 267; Segura & Waisboard 2016, 24–25.)

3.1.3 Internet ja Latinalaisen Amerikan mediajärjestelmien nykyisyys

Kohti 2000-lukua tultaessa Latinalaisen Amerikan epätasa-arvoisuus suhteessa kehittyneisiin maihin pitää edelleen pintansa. Kun monissa kehittyneissä maissa internetin merkitys on kasvanut räjähdysmäisesti viimeisten vuosien aikana, Latinalaisessa Amerikassa verkon suosion kasvussa on ollut lukuisia jarruttavia tekijöitä. Suuret välimatkat, vaikeakulkuinen maasto, sähkö- ja lankapuhelinten heikkous ja poliittiset kahnaukset ovat vaikeuttaneet informaatioteknologioiden leviämistä alueella. Radio ja televisio ovat pysyneet langattomuutensa takia edelleen suosituimpina joukkoviestintävälineinä. (Gainous ym. 2016, 716–719; Kanerva & Pakkasvirta 2014, 270–272; Mossberger 2009, 173.)

Internetin ja sosiaalisen median käyttäjien määrä kasvaa kuitenkin nopeaa tahtia Latinalaisessa Amerikassa ja siellä on maanosista kolmanneksi eniten internetin käyttäjiä asukaslukuun suhteutettuna, heti Euroopan ja Pohjois-Amerikan jälkeen (ks. Internet Usage Statistics -verkkosivu). Vaikka edelleen suurin osa verkon käytöstä tapahtuu internetkahviloiden tapaisissa paikoissa, etenkin älypuhelimella internetiä käyttävien osuus on ollut reilussa nousussa. Etelä- ja Keski-Amerikassa noin 85 prosentilla väestöstä on käytössä matkapuhelin, ja tämän on ennustettu kaventavan eriarvoisuutta ja digitaalista eriarvoisuutta. (Gainous ym. 2016, 712; 716.) Vuoden 2016 heinäkuun loppuun mennessä reilut 60 prosenttia Latinalaisen Amerikan väestöstä käytti internetiä (Internet Usage Statistics -verkkosivu). Suurin osa heistä asuu Brasiliassa ja Meksikossa. (Kim ym. 2008, 198.) Myös sosiaalisen median suosio on nousussa. Vuoden 2016 heinäkuussa julkaistujen tilastojen (ks. Internet Usage Statistics -verkkosivu) mukaan esimerkiksi sosiaalisen median alustoista suosituimman Facebookin käyttö yli kolminkertaistui vuodesta 2010 vuoteen 2016. Vuonna 2016 Facebookia käytti

jo 52 prosenttia Latinalaisen Amerikan asukkaista, kun vuonna 2010 vastaava luku oli vain 19 prosenttia. Alueen sisällä on kuitenkin suuria eroja internetin saavutettavuudessa ja käyttöasteessa (Kanerva & Pakkasvirta 2014, 270).

Internet tarjoaa uuden alustan, jolla ihmiset voivat vaikuttaa poliittiseen toimintaan ja osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja päätöksentekoon (Chadwick & Howard 2009, 4–8). Verkossa on mahdollisuus muuttaa perinteisiä tiedon jakelumenetelmiä ja näin purkaa perinteisen tuottajamallin valtasuhteita. Esimerkiksi uutisissa toimitusten vallan on nähty vähenevän, kun journalistiksi voi ryhtyä kuka tahansa ja yleisö voi jakaa ja jatkaa sisältöjä esimerkiksi sosiaalisessa mediassa. Yleisöt voivat osallistua sisällöntuotantoon ja keskustella suoraan toimituksen ja toistensa kanssa verkossa. Myös valinnanvapaus lisääntyy, kun tarjolla on entistä enemmän sisältöjä. Lisäksi verkossa voidaan tuottaa uutisia, joita ei ole muuten saatavilla. (Stanyer 2009, 212; Tewksbury & Rittenberg 2009, 186–192.) Nämä seikat ovat lisänneet vaihtoehtoisten uutisisältöjen määrää verkossa ja olleet omiaan luomaan omia sivustoja, jotka keskittyvät antiamerikkalaisuuden teemoihin ja suuntauksen tukemiseen (vrt. antiamerikkalaiset vasta- ja vaihtoehtomediat ja Telesur). Toisaalta toiset tutkijat ovat nähneet internetin lähinnä passivoivana mediumina (ks. Matos 2012, 185–189).

Tänä päivänä yhtenä suurimmista ongelmista Latinalaisen Amerikan mediajärjestelmien kehityksessä nähdään, että joukkoviestinnän syntyvuosina alueelle ei kehittynyt julkiseen filosofiaan pohjaavaa mediapolitiikan perinnettä tai instituutiota, joka analysoisi median merkitystä taloudellisessa, poliittisessa tai sosiaalisessa merkityksessä (Gainous ym. 2016, 716–719; Kanerva & Pakkasvirta 2014, 270–272; Mossberger 2009, 173). Teoriat kulttuuri-imperialismista ja riippuvuussuhteesta eurooppalaisiin entisiin emävaltioihin sekä Yhdysvaltoihin on leimannut keskustelua viestinnästä ja sen tutkimuksesta myös Latinalaisessa Amerikassa. Viestintäteknologioiden ja -järjestelmien lisäksi myös latinalaisamerikkalaisen viestintätutkimuksen on katsottu olevan alisteista yhdysvaltalaiselle perinteelle. (Reeves 1993, 28–29; 43.) Vaikka 1900-luvun lopussa ja 2000-luvun alussa mediasisältöjen virta alkoi käydä myös Latinalaisesta Amerikasta ulospäin⁴ ja paikallisten omistuksessa olevia yhteisömedioita alkoi syntyä⁵, alisteisuus eurooppalaiseen ja yhdysvaltalaiseen perinteeseen hidastaa edelleen mediajärjestelmien kehitystä. Esimerkiksi edelleen vuonna 1998 Latinalaisessa Amerikassa lähetetyistä ohjelmista vain 30 prosenttia oli peräisin alueelta, kun taas yhdysvaltalaisista alkuperää oli 62 prosenttia (Burch 2007, 228). Tämä kaikki huomioon ottaen voidaankin mielestäni

⁴ Ensimmäiset latinalaisamerikkalaiset saippuasarjat eli *telenovelat* tehtiin ja myytiin muualle maailmaan jo 1960-luvulla.

⁵ Yhteisöradioiden ja -televisioiden toiminta laillistettiin myös Kolumbiassa, Brasiliassa, Venezuelassa ja Boliviassa 2000-luvun taitteessa.

perustellusti kysyä, johtuuko Latinalaisen Amerikan mediamaisen ”köyhyys” länsimaisin kriteerein tarkasteltuna nimenomaan Yhdysvaltain ja Euroopan vaikutuksesta?

Parinkymmenen viime vuoden aikana Latinalaisessa Amerikassa onkin virinnyt keskustelua siitä, pitäisikö alueen omalle tiedonvälitykselle olla enemmän kanavia. Kokonaan uudenlaisten uutiskonseptien luominen voisi purkaa ajatusta kolmannen maailman maiden alisteisuudesta kehittyneemmille kapitalistivaltioille (Reeves 1993, 169). Latinalaisen Amerikan halu erottautua yhdysvaltalaisesta perinteestä on ajanut lähentymään muun muassa Kiinan ja Venäjän kanssa. Keskustelu on kietoutunut Latinalaisen Amerikan yhteisen median ympärille, joka edistäisi ja ilmentäisi alueen kulttuuria ja ”yhteistä tahtoa”. (Kanerva & Pakkasvirta 2014, 270.) Samaan aikaan kaupalliset mediat ovat pyrkineet autonomiaan, kauemmaksi valtiosta ja poliittisista vaikuttamispyrkimyksistä (Kitzberger 2012, 136). Muun muassa nämä seikat ovat johtaneet monissa maissa erilaisiin mediasodiksiin kutsuttuihin ilmiöihin.

3.2 Telesur ja sen kansallisen konteksti

Viimeisten vuosikymmenten aikana vasemmistohallitukset ovat tehneet rajua nousua Latinalaisessa Amerikassa. Tämä on osaltaan vähentänyt Yhdysvaltain otetta Latinalaisen Amerikan valtioissa (Fernandez 2013, 78), vaikkakin aivan viime aikoina oikeisto on tehnyt nousua esimerkiksi Brasiliassa ja Argentiinassa (ks. Romero 2016). Vasemmistijohtoisiksi luonnehdittujen latinalaisamerikkalaisten valtioiden toimintalogiikka perustuu valtiojohtoiseen talouspolitiikkaan sekä osallistuvaan demokratiaan. Esimerkiksi tätä kirjoittaessani Venezuelassa, Kuubassa, Ecuadorissa, Boliviassa, Nicaraguassa, Uruguaissa ja Chilessä on vallassa voimakas vasemmistohallitsija, jonka missioon kuuluu tai on kuulunut purkaa varallisuuden jakautuminen pienen vähemmistön käsiin ja nostaa erittäin köyhän väestön elintaso.

Populistisen vasemmiston nousu on johtanut monissa valtioissa hallituksen ja opposition välisiin konflikteihin. Koska kaupallinen media on perinteisesti ollut hyvin otollinen ulkopuolisille poliittisille ja taloudellisille vaikutuspyrkimyksille, yhteenotot tapahtuvat lähinnä mediassa, Latinalaisen Amerikan kontekstissa radiossa ja televisiossa. Ilmiötä on kuvailtu myös mediasodiksi. (Boas 2013 14; Kitzberger 2012, 124–125 Matos 2012, 223.)

Latinalaisen Amerikan tämän hetken mittavin valtakamppailu median ja hallituksen kesken sijoittuu Venezuelaan (Boas 2013, 15; O’Shaughnessy 2007, 69), jossa Telesurkin ilmestyy. Kansallisen kontekstin ymmärtämisessä mediasodalla on oleellinen rooli. Tarkoitan mediasodalla tässä yhtey-

dessä ilmiötä, jossa sekä hallitus että median kautta operoiva oppositio yrittävät vaikuttaa toistensa toimintaan. Vasemmistohallitsijat pyrkivät rajoittamaan median toimintaa poliittisen retoriikan, taloudellisten sanktioiden ja lakien avulla. Mediat puolestaan hylkäävät pyrkimyksensä neutraaliudesta ja julkaisevat muun muassa manipuloitua kuvia ja käyttävät retoriikkaa, joka mustamaalaa valtaelittiä. (Boas 2013, 14; Salojärvi 2016, 56–57.) En lähde perkaamaan Venezuelan mediasotaa kovin syvällisesti, sillä tutkielmani painotus on Telesurin roolissa antiamerikkalaisessa ja kansainvälisessä kontekstissa, mutta kerron siitä varsin typistetysti seuraavassa. Mediasota auttaa ymmärtämään Telesurin kansallista kontekstia.

Myös Venezuelassa media on pääosin yksityisomistuksessa ja etenkin television merkitys tiedonvälityksessä on merkittävä. Maan johdossa oli pitkään presidentti Hugo Chávez, jonka politiikka ja medialinjaukset ovat jättäneet oman leimansa maahan myös hänen kuolemansa jälkeen. Aluksi kaupallinen media tuki presidentti Hugo Chávezin valtaan nousua vaaleissa vuonna 1998. Sittemmin oppositioeliitti teki kaupallisista medioista oman juoksupoikansa, joka tarkoitti sitä, että media aloitti avoimen Chávezin politiikan kritisoinnin. Muun muassa vuosina 2002 ja 2003 mediat olivat etulinjassa syrjäyttämässä presidenttiä. Hallitus puolestaan vei maan suosituimman yksityisen televisiokanavan toimiluvan vuonna 2007 ja vuonna 2009 luvat lähtivät lukuisilta yksityisiltä radioasemilta. (Boas 2013, 15–16; Salojärvi 2016, 49; Penfold-Becerra 2007, 64–65, 70; Kanerva & Pakkasvirta 2014, 268; Painter 2008, 48.) Tämä valtion sisällä käytävä hallituksen ja kaupallisen median kädenvääntö on johtanut siihen, että Venezuelan sanavapauden tila on heikko, televisio- ja radiokanavia on Latinalaiselle Amerikalle epätyypilliseen tapaan valtion omistuksessa ja loput kaupalliset mediat harjoittavat itsesensuuria (Gainous ym. 2016, 717). Merkkejä siitä, että nämä mediasodat tai median ja hallitusten väliset jännitteet olisivat laantumassa, ei ole ollut (O’Shaughnessy 2007, 72).

3.2.1 Telesurin synty

Telesurin perustamiseen johtaneet tärkeimmät syyt löytyvät Painterin (2008, 45) mukaan Venezuelan presidentin, Hugo Chávezin ajattelusta. Chavés yritti koko pitkän valtakautensa ajan luoda suoran yhteyden kansaan niin kutsutun chavismon avulla. Nyt jo edesmennyt presidentti pyrki olemaan yhteydessä kansaan televisio-ohjelmien ja myöhemmin myös sosiaalisen median kautta. (Kanerva & Pakkasvirta 2014, 270.) Hän halusi toiminnallaan yhtä aikaa sekä vahvistaa Latinalaisen Amerikan yhtenäisyyttä ja myös haastaa Bushin yhdysvaltalaisesta hallintoa (Painter 2008, 45). Näin Telesurin lähtökohdat voidaankin katsoa olevan syvällä antiamerikkalaisuuden perinteessä.

Merkittävimpanä hallituksen ja presidentti Hugo Chávezin yksittäisenä panostuksena mediaan on pidetty monikansallisen La Nueva Televisora del Surin eli Telesurin perustamista (Dinneen 2012, 45). Vuonna 2004 Chávez kertoi ihailevansa vasta perustettua qatarilaista Al Jazeeraa ja vain vuosi tämän jälkeen hän ilmoitti, että myös Venezuelaan perustetaan vastaava yhdysvaltalaisista tiedonvälityserinnettä haastava vasta- ja vaihtoehtomedia, jossa on mukana useita latinalaisamerikkalaisia valtioita. Niinpä Telesur aloitti toimintansa heinäkuussa vuonna 2005. (Di Ricco 2012, 2.) Telesurin toiminta nivoutuu osaksi Latinalaisen Amerikan pyrkimyksiä regionalismiin ja alueellisen identiteetin rakentamiseen kylmän sodan jälkeen. Muita samaan keskusteluun liittyviä avauksia olivat muun muassa MERCOSUR-vapaakauppa-alue, Etelä-Amerikan valtioiden yhteistyösopimukset (UNASUR) ja oman pankin perustaminen (Banco del Sur). (Cürcan 2010, 20.)

Telesuria on luonnehdittu maailman ensimmäiseksi kansainväliseksi julkisen palvelun yhtiöksi (Burch 2007, 227). Sen omistuspohjan jakavat Venezuela, Kuuba, Uruguai, Bolivia, Ecuador ja Nicaragua (Salojärvi 2016, 51)⁶. Myös Argentiina oli mukana mediassa maaliskuuhun 2016 saakka, mutta päätti sitten irtautua Telesurista vedoten muun muassa siihen, ettei ”kanavalla ole moniarvoisuutta” (Henderson 2016). Huomionarvoista on, että kaikkien omistajavaltioiden on katsottu olevan sosialistisia.

Presidentti Hugo Chávez menehtyi sairauteen vuonna 2013. Hänen jälkeensä valtaan nousi hänen suosittelemansa Nicolás Maduro. Maduro on Chávezin hallituksen entinen kansainvälisten suhteiden ministeri. Presidentin kuolemasta huolimatta Chávez elää edelleen kansalaisten mielissä ja hänen chavismonsa on jatkunut myös Maduron kaudella. (Salojärvi 2016, 203.)

3.2.2 Telesurin nykytila

Telesurin pääpaikka sijaitsee Caracasissa. Lisäksi yhtiö kertoo verkkosivuillaan, että sillä on 23 toimitusta eri puolilla Latinalaista Amerikkaa sekä New Yorkissa, Madridissa ja Lontoossa. Ne koostavat sisältöjä televisioon ja nykyään myös verkkoon. Telesur on aktiivinen myös sosiaalisessa mediassa, muun muassa Facebookissa ja Twitterissä. Media julkaisee sisältöjä laajalti espanjaksi, mutta jonkin verran myös englanniksi. (Telesurin verkkosivut.) Tässä tutkielmassa keskityn Telesurin tuottamaan englanninkieliseen verkkosisältöön.

Telesurin ”tiimiksi” verkkosivuilla listataan 14 toimittajaa sekä päätoimittaja. Heidän taustansa kerrotaan olevan lähinnä Latinalaisessa Amerikassa: Venezuelassa, Boliviassa, Kuubassa, Kolum-

⁶ Omistuspohjan jakautuminen vielä Argentiinan ollessa mukana: Venezuela (41 %), Argentiina (20 %), Kuuba (19 %), Uruguai (10 %), Bolivia (5 %), Ecuador (5 %) ja Nicaragua (ei tietoja) (ks. Salojärvi 2016, 51).

biassa ja Argentiinassa, mutta myös Yhdysvalloissa. (Telesurin verkkosivut.) Käytännössä kaikki sivuille listatut toimittajat ovat televisiolähetysten juontajia, mistä herääkin kysymys, kuka tuottaa internetiin julkaistavat uutiset (ks. tarkemmin 6.1.5 *Juttujen lähteet*).

Englanninkielisten verkkosivujensa puolella Telesur ilmoittaa missiokseen ”johtaa ja edesauttaa Latinalaisen Amerikan ihmisten yhteyttä”. Periaatteisiin ja arvoihin on listattu sitoutuminen, erinomaisuus, tiimityö, sosiaalinen sitoutuneisuus ja muutos, luovuus sekä eettinen journalismi. Lisäksi Telesur korostaa raportoivansa – ei pelkästään Latinalaisesta Amerikasta – vaan myös kansainvälisestä totuudesta. (Telesurin verkkosivut.) Median puolustajat puhuvat siitä ”yleisamerikkalaisena vaihtoehtona” ja ”Etelä-Amerikan Al-Jazeerana” (Boyd-Barret & Boyd-Barret 2010, 5).

Telesurin sisäisestä toimintalogiikasta on saatu melko vähän tietoa ja tässäkin tutkielmassa käytettävät tiedot perustuvat pitkälti verkkosivuilla kerrottuihin asioihin, joiden paikkansapitävyys on kyseenalaistettavissa. Burch (2007, 231) väittää, että valtaosa Telesurin sisällöistä on tuotettu Latinalaisessa Amerikassa, mutta olen kritisoinut tätä näkemystä myöhemmin (ks. 6.1.5 *Juttujen lähteet*).

Yleisellä tasolla vasta- ja vaihtoehtomedioiden yleisöstä tiedetään se, että he edustavat tyypillisesti kansalaisaktivisteja, työväenluokkaa, etnisiä vähemmistöjä, älymystöä ja muiden ideologioiden edustajia, joiden asioita ei esitetä valtamediassa ainakaan heidän omilla säännöillään (Boyd-Barretin (2007, 207). Suurin osa Telesurin espanjankielisillä verkkosivuilla vierailevasta liikenteestä on Venezuelasta (21,5 %), Yhdysvalloista (13,5 %), Meksikosta (9,6 %), Argentiinasta (7,2 %) ja Espanjasta 6,3%) (Alexa.com-verkkosivu). Tietoja englanninkielisiltä sivuilta ei ole saatavissa. Suhteellisen pienet yksittäisten maiden prosenttiosuudet kertonevat siitä, että yleisö on pirstoutunut melko laajasti eri maiden kesken. Telesur ei kuitenkaan kilpaile katsoja- tai verkkosivujen käyttäjämäärissä valtavirtamedioiden tai edes Al-Jazeeran kanssa. (Di Ricco 2012, 18; Kanerva & Pakkasvirta 2014, 270).

Gramsci katsoi, että etenkin kansalaisten suostumuksen rakentamisessa tiedotusvälineillä on merkittävä rooli. Niin sanoma- ja aikakauslehdet kuin televisio ja radio ovat kaikki omiaan pitämään yllä alistettujen suostumusta nykyiseen valtajärjestykseen. Kun hegemoninen valta pyrkii vaikuttamaan mediaan jättämällä pois vaihtoehtoisia näkemyksiä, vasta-hegemoninen valta keskittyy ”purkamaan suostumusta ja organisoimaan toisinajattelua”. (Yang 2013, 340–341.) Näenkin, että Telesurin toiminta perustuu antiamerikkalaiseen vastahegemoniaan. Venezuelan hallituksen ohjauksessa oleva tiedotusväline markkinoi itseään tuomalla esiin vaihtoehtoisia näkemyksiä. Samalla se pyrkii tuottamaan kriittisesti väritynyttä kuvaa Yhdysvalloista, organisoimaan Yhdysvalloissa eläviä latinoja

osaksi latinalaisamerikkalaista kokonaisuutta ja patistamaan toisinajatteluun. Telesurin sisältöjen onkin väitetty olevan sosialistisesti väärittyneinä ja kriitikot ovat pitäneet sitä Chávezin propagandayrityksenä viestiä etenkin ulkomaailmaan (Dinneen 2012, 45; Di Ricco 2012, 18–19; Burch 2007, 231). Boyd-Barretin ja kumppaneiden (2010) tutkimuksessa Telesurin tv-kanavan sisällöt keskittyivät tavallisten ihmisten tarinoihin ja näkökulmiin, mutta sen raportointi oli puolueellista. Telesurin sisältöjen onkin katsottu ponnistavan vanhakantaisesta propagandasta, jossa esiintyy etenkin poliittisten johtajien agenda tukevaa sisältöä (Painter 2008, 52–54). Näin siitä huolimatta, että Telesurin toimitusjohtaja on vakuuttanut, että yhtiön hallitus toimii itsenäisesti ja ulkopuolisten painostus ei vaikuta ohjelmien suunnitteluun (Burch 2007, 231).

3.3 Telesur keskittyi verkossa Yhdysvaltain presidentinvaaleihin

Tämän luvun viimeisessä osiossa haluan vielä lyhyesti esitellä Yhdysvaltain presidentinvaaleja vuonna 2016, Telesurin uutisointia aihepiiristä uutiskriteeritutkimuksen silmin sekä syväluodata Telesurin verkkosivuilla julkaistun syvällisen kokonaisuuden (in depth) sisältöjä Yhdysvaltain presidentinvaaleista. Tämä on mielestäni perusteltua, jotta lukija saa kokonaiskuvan tutkimukseni kohteesta eli syksyn 2016 presidentinvaaleista ja siitä, miten paljon Telesur antoi vaaleille tilaa verkkosivuillaan. Lisäksi kokonaisuuden kautta lukija pääsee käsiksi kielenkäyttötapoihin ja merkityksiin, joita Telesurin toimitus käytti kertoessaan vaaleista. Syvällinen kokonaisuus ei kuulu varsinaiseen tutkimusaineistooni, jonka esittelen kohdassa *5.1 Aineiston kuvailu*.

Telesurin näkökulmasta tarkasteltuna uutisointi Yhdysvaltain presidentinvaaleista on ulkomaan vaaliuutisointia. Tässä yhteydessä viitataan ulkomaan uutisilla sellaiseen uutismateriaaliin, joka tulee kotimaan rajojen ulkopuolelta. Yksittäisen uutisen määrittely kotimaan tai ulkomaan uutiseksi ei kuitenkaan ole aina yksioikoista, sillä uutisessa saattaa olla elementtejä sekä kotimaassa että ulkomailla tapahtuvasta toiminnasta. Tyypillistä ulkomaan uutisille on se, että asioita käsitellään usein kotimaisesta näkökulmasta. Oxfordin yliopiston journalismia koskeva sanakirja määrittelee ulkomaan uutisoinnin ”raportoinniksi tapahtumista, jotka sijoittuvat johonkin muuhun valtioon kuin siihen, jossa uutisorganisaation pääpaikka sijaitsee”. Ne voivat tulla ulkomaankirjeenvaihtajien, uutistoimistojen tai ulkomaalla asuvien toimittajien kautta. Ulkomaanuutisten julkaisemiseen taas vaikuttavat raportoitavan valtion sijoitus eliittihierarkiassa (vrt. ydin- ja periferia-alueet), kotimaan ja kyseessä olevan toisen valtion suhde sekä median kohdeyleisön oletettu kiinnostus aihepiiristä. (Oxford University Press 2014.)

Vakavasti otettava ulkomaanraportointi on usein nostettu yhdeksi merkiksi laatumediasta (Oxford University Press 2014). Uskali (2007, 44) nostaa viisi ulottuvuutta, joiden avulla voidaan arvioida ulkomaanjournalismin laatua. Nämä ovat (1) juttuaiheiden monipuolisuus, (2) tietolähteiden monipuolisuus, (3) epäselvien tai nimettömien lähteiden vähäinen käyttö, (4) juttujen sijoitus päivän tai-
tossa (pääsevätkö etusivulle tai tv-lähetysten pääuutiseksi?) ja (5) arkojen aiheiden käsittely usein juttutuotannossa. Telesurin kohdalla näiden kriteerien nostaminen hyvän ulkomaanjournalismin nimittäjäksi on siinä mielessä haastavaa, että verkkosivujen sisältöjä seurattessani julkaisu tuntui keskittyvän pelkästään muiden maiden tapahtumista raportointiin. Yhdysvaltoja ja etenkin presidentinvaaleja koskeva uutisointi dominoi Telesurin verkkosivujen etusivua hyvin voimakkaasti elokuun marraskuun 2016 välisen ajan. Viimeinen niitti aihepiiriin ryöpsähtämiselle oli marraskuun alun äänestystulos, joka julisti Donald Trumpin USA:n seuraavaksi presidentiksi. Viimeistään tuolloin tiesin, että ilmiössä on jotain tutkimisen arvoista. Sekä tutkimusaiheen valinta että tutkimusaineisto muovautuivat siis laadulliselle tutkimukselle tyypilliseen tapaan vuorovaikutuksessa todellisuuden kanssa. Vaikka Uskalin (2007,44) jako on globaalien vasta- ja vaihtoehtomedioiden kontekstissa ilmeisen ongelmallinen, aion soveltaa sitä pohdinnassani siitä, miten Telesur suoriutui Yhdysvaltain presidentinvaaliuutisoinnista.

Vaaliuutisoinnilla puolestaan tarkoitan yksinkertaisesti uutisointia maassa järjestettävästä kansanvaalista. Norris (2000, 23–32) esittelee kolme pääfunktioita uutismedialle vaalien aikaan. Ne perustuvat habermasilaiseen käsitykseen mediasta julkisena tilana ja schumpeteriläiseen ajatukseen demokratian ulottuvuuksista. Tutkielmani kontekstissa on mielenkiintoista arvioida sitä, miten Telesur onnistuu täyttämään nämä funktiot. (1) Median tulisi olla julkinen foorumi vaaliväittelyille, jossa mahdollistetaan aito vuoropuhelu osapuolten eli hallitsijoiden ja hallittavien välille (civil forum). (2) Median tulee tuottaa käytännönläheistä tietoa ja sitä kautta lisätä ihmisten kiinnostusta poliittiseen osallistumiseen, innostaa kansalaisaktivismiin (mobilizing agent). Lisäksi (3) media toimii vahtikoirana paljastaen vallan väärinkäyttöä, julkisia skandaaleja ja hallitusten epäonnistumisia. Nämä funktiot on hyvä tiedostaa. Minun tutkielmani kannalta on kuitenkin oleellista ottaa huomioon myös Herkmanin (2011, 59) esittelemä seikka, että media ei juurikaan kykene innostamaan esimerkiksi vähän aktiivisia tai poliittisesti itsensä voimattomaksi tuntevia ihmisiä äänestysuurnille. Ainakaan todisteita tällaisesta vaikutuksesta ei ole saatu.

3.3.1 Uutisointi USA:n 58. presidentinvaaleista uutiskriteerien silmin

Yhdysvalloissa järjestettiin syksyllä 2016 järjestyksessään 58. presidentinvaalit. Varsinainen vaalipäivä oli 8. marraskuuta. Vaaleilla valittiin seuraaja istuvalle presidentille Barack Obamalle, joka

on demokraatti. Kovin taisto käytiin demokraattien Hillary Clintonin ja republikaanien Donald Trumpin kesken. Molempien ehdokkaiden kampanjointia varjostivat monet skandaalit. Mielipidekyselyt povasivat Clintonista maan uutta presidenttiä, mutta voittoon ylsi lopulta Donald Trump.

Yhdysvaltain presidentinvaaleja seurattiin tiiviisti eri puolilla maailmaa, ja tiedotusvälineet raportoivat aiheesta muun muassa sen vuoksi, että Yhdysvaltain merkitys maailmanpolitiikassa on keskeinen ja sen katsotaan kuuluvan esimerkiksi uutiskriteereissä eliittimaiden joukkoon (vrt. myös ydinalueet ja periferia -jako). Yksi ehkä klassisimmista ja eniten siteeratuista uutiskriteerien määritelmistä on Galtungin ja Rugen (1965) hahmotelma uutiskriteereistä, jotka perustuvat tutkimukseen toimituksissa julkaistuista uutisista. He erottavat yksitoista piirrettä tai ulottuvuutta, jotka lisäävät jonkin tapahtuman uutisoinnin todennäköisyyttä. (ks. Kunelius 2003, 190.) Nämä ovat:

1. esiintymistiheys suhteessa välineen ilmestymistiheyteen
2. tapahtuman voimakkuus ja intensiteetti sekä sen kasvu
3. yksiselitteisyys
4. kulttuurinen merkittävyys
5. odotettavuus
6. yllätyksellisyys
7. jatkuvuus
8. päivän uutistarjonta
9. suhde eliittimaihin
10. suhde eliitti-ihmisiin
11. henkilöitävyys
12. kielteisyys

Myöhemmin listausta on täydennetty ja kritisoitu useista lähtökohdista, mutta mielestäni se on teoreettisena hahmotelmana edelleen käyttökelpoinen. Kriteerien perusteella esimerkiksi uutisointi Yhdysvalloista perustuu Latinalaisessa Amerikassa kulttuuriseen merkittävyyteen – alueiden maantieteellisesti läheiseen sijaintiin. Toisaalta Yhdysvaltojen katsotaan kuuluvan eliittimaihin, joista uutisoimisen kynnys on matalampi. Näin esimerkiksi Telesurin kiinnostus Yhdysvaltain presidentinvaaleja kohtaan on klassisten uutiskriteerien perusteella monessakin suhteessa perusteltua. Yhdysvalloilla ja Yhdysvaltain presidentillä voidaan katsoa olevan voimakas vaikutus myös Latinalaisen Amerikan toimintaan, vaikka maat eivät sitä haluaisikaan. Tulevan presidentin linjaukset vaikuttavat myös Latinalaisen Amerikan maiden toimintaan. Etenkin, kun kampanjoinnin aikana keskusteltiin Meksikon ja Yhdysvaltain välille pystytettävästi muurista tai maahanmuuttajien asemasta Yhdysvalloissa – asuun maassa valtava määrä latinoja. Toisaalta Telesurin kiinnostus Yhdysval-

tain presidentinvaaleja kohtaan on myös perusteltavissa halulla kritisoida yhteiskunnan toimintaa (vrt. antiamerikkalaisuus).

Uutiskriteeritutkimukseen liittyy oleellisesti käsitys journalistien portinvartijuudesta; siis vallasta päättää ja valita, millaista sisältöä tiedotusvälineessä julkaistaan. Tämän roolin on kuitenkin katsottu olevan muuttumassa, sillä teknologian kehitys on lisännyt tiedon valtaväylille pääsevien määrää ja myös käsitys julkaisijasta on muuttunut. Kuka tahansa voi tänä päivänä julkaista näkemyksiään esimerkiksi verkossa. Onkin alettu puhua ”porttien moninaisuudesta” (multiply of gates). Tällä tarkoitetaan sitä, että tieto pääsee 2010-luvulla julkisuuteen ilman virallista mediaakin. (Vos 2015, 5–7.) Katsantokannan muutoksesta huolimatta mielestäni on perusteltua peilata vasta- ja vaihtoehtomedioiden toimintaa suhteessa perinteiseen journalismin portinvartijarooliin sekä klassisiin uutiskriteereihin. Pohdin uutiskriteerejä lyhyesti määrällisen erittelyni yhteydessä.

3.3.2 USA Decides -osion kuvailu

Telesurin englanninkielisessä toimituksessa seurattiin vaaleja tarkasti. Samaan aikaan, kun Venezuelasta kertovia uutisia ei julkaistu verkossa edes päivittäin, Yhdysvaltain presidentinvaaleista kirjoitettiin useita juttuja päivässä. Sivuille ilmestyi kokonaan USA:n presidentin valintaan keskittyvä osio (USA Decides), jossa perattiin vaaleja, ehdokkaita ja sitä, miksi niillä on merkitystä Latinalaisessa Amerikassa. Vastaavia syvällisiä kokonaisuuksia julkaistiin noihin aikoihin myös muun muassa Fidel Castron kuolemasta ja Kolumbian sisällissodasta.

Yhdysvaltain presidentinvaaleihin keskittyvässä osiossa oli ennen vaalituloksen julkaisemista viisi pääkohtaa: (1) prosessi (the process), (2) ehdokkaat (the candidates), (3) asiasisällöt (the issues), (4) kansa (the people) ja (5) mitä väliä? (does it matter?). Valinnan jälkeen päävalikkoon ilmestyi vielä kohta voittaja (the winner). USA Decides -osion taustalla oli graafinen kuva, jonka värimaailma sekä typografiset elementit olivat tuttuja Yhdysvaltain lipusta, mutta tyylliteltynä rosoisella ulkoasulla, joka viittaa graffitti- tai perinteisillä maaleilla tehtyihin katumaalauksiin. Katumaalaukset näin tyylliteltynä puolestaan luovat konnotaation populaarikulttuurista tutustua vallankumouksen kuvastosta. Typografia kuin kutsuu osakseen argentiinalaisen marxistin ja vallankumouksellisen Che Guevaran ikonista muotokuvaa. (ks. KUVA 1.) Trumpin virkaanastumisen jälkeen sivustolla julkaistiin vielä yksi in depth -kokonaisuus tulevasta presidentistä, joka oli otsikoitu Trumpin virkaanastuminen (Trump’s Inauguration).

KUVA 1: USA Decides -osion etusivu. Lähde: <http://www.telesur.tv.net/english>.

USA Decides -osion prosessi-otsikon alla oli kolme alakohtaa: the vote, primaries ja conventions. Äänestyksen (the vote) alla selitettiin, miten Yhdysvaltain presidentin valinta tapahtuu käytännössä. Maan vaalijärjestelmä on omanlaisensa ja perustuu valitsijamiehiin, joita on osavaltioissa 538. Tul-lakseen valituksi ehdokas tarvitsee taakseen enemmistön eli vähintään 270 valitsijamiestä. Tekstissä mainittiin myös se kuriositeetti, että Yhdysvalloissa on mahdollista tulla valituksi presidentiksi, vaikka saisikin absoluuttisesti vähemmän ääniä kuin vastustajansa. Näinhän kävi näissäkin vaaleis-sa; Donald Trump sai ääniä vähemmän kuin Hillary Clinton, mutta Trumpin äänet kertyivät osaval-tioista, joilla oli enemmän merkitystä kokonaisuuden kannalta. Esivaali (primaries) -osio käsitteli tekstin ja kuvin sekä grafiikoin republikaaneja ja demokraatteja puolueina sekä niiden ehdokasva-lintaa. Edustajakokouksen (convention) alla kerrottiin puolestaan ehdokasprosessin etenemisestä puolueiden sisällä.

Ehdokas (the candidates) -osion alla kerrottiin puolueiden ehdokkaista tarkemmin. Huomionarvois-ta oli, että esittelyteksteissä painotettiin etenkin ehdokkaiden linjauksia suhteessa värillisiin. Ylim-pänä oli Hillary Clinton ja hänen kerrottiin olevan muun muassa ”värillisten suosikki” ja kannatta-van Black Lives Matter -kansalaisaktivismiliikettä. Toisaalta hänen myös mainittiin olevan entisen presidentin puoliso sekä edistäneen ”turmiollista politiikkaa Latinalaisessa Amerikassa” ja ”lisää-vän Yhdysvaltain sotatoimia Lähi-Idässä” tukemalla etenkin Israelia. Israel on Yhdysvaltojen lähei-nen kumppani, ja maa nähdään antiamerikkalaisessa perinteessä usein ”mini-Amerikkana”, oman imperialisminsa levittäjänä (ks. Datta 2014, 84). Toisena esittelynä oli Donald Trump, joka keskittyi poliittisen kokemattomuuden ja varallisuuden korostamiseen. Lisäksi tekstissä nostettiin esille hä-

nen ”maailmanlaajuista vihaa” nostattaneita lausuntojaan, joissa hän muun muassa on uhannut estää muslimien pääsyn Yhdysvaltoihin ja rakentaa muurin Yhdysvaltojen ja Meksikon välille. Huomionarvoista näiden kahden ehdokkaan esittelyissä oli se, että vaikka myös Clintonin voidaan katsoa edustavan taloudellista ja sosiaalista eliittiä, vain Trumpin kohdalla tätä näkökulmaa korostettiin. Trumpin esittelyssä oli myös mainittu paljon useampia latinojen näkökulmasta negatiivissävytteiseksi tulkittavia asioita kuin Clintonin tekstissä. Kolmantena esittelynä oli Jill Stein, jota tituleerattiin ”yhdeksi kaikkein suosituimmaksi kolmansien puolueiden ehdokkaaksi”. Hänen esittelyssään korostettiin muutoshalukkuutta ja valtaeliitin haastamista. Lisäksi hänen mainittiin vastustavan Israelia ja kokonaisuutena tarkastellen hänen esittelyssään keskityttiin pelkästään positiivisten asioiden korostamiseen.

Asioiden (the issues) alla käytiin läpi maahanmuuttoa, ulkosuhteita, asekontrollia, koulutusta, taloutta ja terveydenhuoltoa. Teksteissä tarkasteltiin sitä, millaisia vaalilupauksia sekä Clinton että Trump olivat tehneet kustakin aihepiiristä. Huomionarvoista oli se, että sekä asekontrollin, koulutuksen, talouden ja terveydenhuollon teksteissä Clintonin linjauksille annettiin reilusti yli puolet palstatilaa verrattuna Trumpin näkemyksiin. Vaikka Trumpin näkemykset mainittiin tekstissä aina ensimmäisenä, niissä korostettiin ennen kaikkea epämääräisyyttä ja sitä, että hänen ”populistisista ideoistaan” on vaikea erottaa asiakysymyksiä, esimerkiksi ulkopolitiikan linjauksia. Clintonin taas kerrottiin muun muassa vastustavan keskellä ja vasemmalla olevia hallituksia Boliviassa, Kuubassa, Argentiinassa, Brasiliassa ja Venezuelassa sekä pelaavan terveydenhuoltoa koskevilla linjauksillaan yhdysvaltalaisen sairausvakuutusyhtiöiden pussiin. Tämän osion näin liittyvän oleellisesti Norrisin (2000, 23–32) esittelemään median tietoa tuottavaan funktioon.

Kansa (the people) -osiossa käsiteltiin grafiikan avulla sitä, millaisiin etnisiin vähemmistöihin Yhdysvaltain väestö jakautuu, ja miten merkittävä osuus niillä on vaalitulokselle eri osavaltioissa. Grafiikan mukaan latinoilla oli ”kasvava ja koko ajan merkittävämpi äänestysosuus Yhdysvalloissa”, mutta he eivät käytä kaikkea sitä potentiaalia mitä heillä voisi olla. Osiossa kerrottiin tilastoihin pohjaamalla myös siitä, miten afrikanamerikkalaiset äänestävät latinoja ahkerammin ja kuinka etninen epätasa-arvo ”pysyy liian läsnä kaikkialla”. Tekstin mukaan ”köyhyys ja epätasa-arvo ovat jatkaneet nousuaan Obaman aikana”. Osion sisältöjen katsoin liittyvän oleellisesti Telesurin latinoja ja muita etnisiä ryhmiä äänestämään kannustavaan mobilisointifunktioon (vrt. mobilizing agent, Norris 2000, 23–32).

Mitä väliä? (does it matter?) -osiossa puolestaan esiteltiin yhdeksän Telesurin verkkosivuilla julkaistua mielipidekirjoitusta, jotka kolmea lukuun ottamatta kaikki keskittyvät Hillary Clintoniin. Loput liittyivät Trumpiin. Clintonia käsitteleviksi artikkeleiksi laskin myös yhden demokraattien

poliittisia linjauksia suhteessa Palestiinaan laajemmin käsittelevän artikkelin. Vain osassa kirjoituksista kerrottiin tarkemmin kirjoittajista: yksi heistä oli yhdysvaltalainen aktivisti ja kirjailija, loppuja tituleerattiin tutkijoiksi, toimittajiksi, media-analyytikoiksi ja kirjailijoiksi. Artikkeleissa molemmat ehdokkaat saivat kuraa niskaansa, mutta mielenkiintoista oli se, että ainoastaan yksi artikkeli keskittyi suoraan vertailemaan heidän erojaan. Se oli otsikoitu: ”The Lesser Evilism Debate: Clinton is Horrible – Trump is Much Worse”. Otsikko kertookin oleellisen: siitä huolimatta, että osion artikkeleissa keskitytään Clintonin epäkohtiin, Telesurin toimituskunta ei nostanut sivulle yhtään artikkelia, jossa yksittäinen mielipiteen esittäjä keskittyisi Trumpin parempien puolien ylistämiseen. Toinen erityisen mielenkiintoinen artikkeli oli otsikoitu ”How Clinton Could Crush Trump in the US Election”. Se loppuu mahtipontisiin sanoihin:

Clinton is likely to win, but if she does lose to Trump it’s not because white Americans are unalterably racist. It’s because the Democratic Party and the Clintons are unalterably devoted to Wall Street.

Tämä kiteytti mielestäni koko Telesurin presidentinvaaliuutisoinnin ideologiset ajatukset: Clinton oli kahdesta pahasta vähemmän paha, mutta hänen vahvat siteensä Wall Streetille huolestuttivat antiamerikkalaisesta näkökulmasta (vrt. myöhemmin kohdassa *6.1 Määrällinen erittely*).

Voittaja (the winner) -osiossa esiteltiin vielä uudestaan Donald Trumpia. Hänen kerrottiin kampanjoineen muukalaispelkoviittauksilla, nais-, muslimi- ja maahanmuuttajaviihalla sekä Yhdysvaltain ja Meksikon välisellä muurilla. Hänet liitettiin myös populismiin ja kansalliseen sekä kansainväliseen äärioikeistoon. Tekstissä viitattiin myös äärioikeiston mahdolliseen nousuun, sillä jotkut hänen kannattajansa ”ovat olleet valmiita varmistamaan, että lupaukset pitävät paikkansa”.

Antamalla näin paljon tilaa Yhdysvaltain presidentinvaaleille Telesur tuli käyttäneeksi agenda setting -valtaansa ja ohjanneeksi potentiaalisten äänestäjien julkista mielipidettä ja ajattelua tiettyyn suuntaan. Samaan aikaan osion voi nähdä olevan pehmeän vallan käyttökeino, jossa strategista kommunikaatiota käytettiin Yhdysvaltojen sisäpolitiikkaan vaikuttamaan pyrkivänä välineenä. Toisaalta antamalla tilaa Yhdysvaltojen presidentinvaaleille näin laajasti Telesur sai paljon mahdollisuuksia kritisoida yhdysvaltalaisen yhteiskunnan toimintaa. Joukkoviestintävälineen näkökulmasta ulkomaanuutisointi ja etenkin uutisointi Yhdysvalloista näyttäytyi merkittävänä aihepiirinä, jonka aiheita sekä nostettiin etusivun taittoon, että annettiin lisänäkyvyyttä syväluotaavalla USA Decides -osiolla. Kun tätä havaintoa peilaa Uskalin (2007, 44) hyvän ulkomaanjournalismin kriteereihin, voidaan todeta, että ulkomaanuutisilla on merkittävä rooli Telesurin englanninkielisten verkkosivujen taitossa, ainakin presidentinvaalikampanjoinnin aikaan syksyllä 2016.

4. ANALYYTTISEN KEHYKSEN HAHMOTTELU KOLMEN PÄÄTEORIAN KAUTTA

Kuten teorialuvuissani on käynyt selväksi, tutkin Telesuria ennen kaikkea antiamerikkalaisessa kontekstissa. Olen pyrkinyt perustelemaan antiamerikkalaisen suuntauksen relevanssia Latinalaisen Amerikan geopolittisilla, historiallisilla ja mediajärjestelmien tasoilla. Antiamerikkalaisuuden keskiössä on mielestäni halu kritisoida ja sitä kautta myös horjuttaa Yhdysvaltojen valta-asemaa kansainvälisellä kentällä.

Siispä valitsin kaksivaiheiseen analyysimenetelmäni taustalle teoretisointeja vallasta sekä median kautta vaikuttamisesta, jotka olivat kaikki perusteltavissa antiamerikkalaisuuden näkökulmasta. Teoreettiset konseptit valitsin vuoropuhelussa aineiston kanssa. Valitsin analyysini pohjautumaan kolmeen keskeiseen käsitteeseen tai teoriaan vallasta ja mediasta: pehmeään valtaan, propagandaan ja agenda setting -teoriaan. Taustalla vaikuttaa gramscilainen valta- ja hegemoniakäsitys, jonka olen esitellyt kohdassa *2.1 Valta, valtioiden arvohierarkia ja antiamerikkalaisuus*.

Näen, että pehmeä valta ja julkinen diplomatia suuntautuvat lähinnä valtioilta valtioille. Propaganda ja huomiovalta ovat puolestaan nähdäkseni oleellisessa osassa tiedotusvälineeltä eli Telesurilta (joka on valtioiden hallitusten tiukassa ohjailussa) yksilötasolle suuntautuvassa toiminnassa. Nämä valitsemani teoreettiset jäsennykset määrittivät sitä, millaisia kysymyksiä aineistolleni esitin. Tässä luvussa esittelen lyhyesti analyysiani ohjanneet konseptit.

4.1 Pehmeä valta ja julkinen diplomatia

Viimeisen parinkymmenen vuoden aikana on kirjoitettu paljon siitä, miten valtiot ja organisaatiot pyrkivät vaikuttamaan toistensa toimintaan. Telesurin kontekstissa tämän näkökulman tarkastelu on kiinnostavaa, sillä kyse on hallituksen rahoittamasta mediasta. Joseph Nye esitteli ensimmäistä kertaa 1990-luvun alussa klassisen ajatuksen vallasta kansainvälisissä suhteissa. Se pohjautuu gramscilaiseen käsitykseen vallasta pakotuksen ja suostumuksen liittona. Nyen mukaan ”kovan” eli pakkovallan lisäksi on olemassa ”pehmeää” eli suostumukseen perustuvaa valtaa. Pehmeän vallan avulla organisaatiot ja valtiot voivat vaikuttaa toistensa toimintaan ilman sotilaallisia väliintuloja. Nyen (2008, 94) mukaan vaikuttaminen kansainvälisissä suhteissa voikin tapahtua kolmella tavalla: (1) pakkokeinoilla eli kepillä, (2) palkitsemalla eli porkkanoilla ja (3) vetovoimatekijöillä, jotka saavat toiset toimimaan halutulla tavalla. Tässä jaottelussa vetovoimatekijät ymmärretään pehmeänä valtaana. Näen Telesurin yhtenä pehmeän vallan muotona, jonka avulla Venezuelan hallitus pyrkii vaikuttamaan muiden maiden ja organisaatioiden asenteisiin sekä toimintaan ilman pakkokeinoja.

Valtioiden välinen diplomatia tapahtuu perinteisesti valtion johtohahmojen ja virkamiesten kesken. Julkinen diplomatia puolestaan viittaa globaaliin viestintään, jonka avulla pyritään informoimaan, vaikuttamaan ja saamaan kansainväliset joukot tukemaan kansallisia intressejä (McPhail 2013, 67). Nyen (2008, 95) mukaan pehmeällä vallalla ja julkisella diplomatialla on lukuisia yhtymäkohtia. Kansainvälisessä politiikassa resurssit eli vetovoimatekijät, jotka tuottavat pehmeää valtaa, ovat lähtöisin pääasiassa organisaation tai valtion arvoista, joita sisäinen kulttuuri tuottaa. Julkinen diplomatia on hallituksen tapa ottaa käyttöön näitä maan ”sisäsyntyisiä” resursseja houkutellakseen toisten valtioiden kansalaisia. Kyse ei siis ole pelkästään toisten valtioiden hallitusten ajatteluun vaikuttamisesta, vaan myös kansalaisiin vaikuttamisesta. Julkinen diplomatia pyrkii kiinnittämään huomiota näihin potentiaalsiin resursseihin tiedotusvälineiden, kulttuuriviennin ja muiden keinojen avulla. Nye (emt, 95) kuitenkin muistuttaa, että mikäli valtion kulttuuri, arvot ja politiikka eivät ole houkuttelevia, julkisen diplomatian keinot eivät tuota pehmeää valtaa, vaan voi käydä päinvastoin. Esimerkiksi liian innokas kulttuurivienti maihin, joiden arvot ovat täysin toisenlaiset saattaa aiheuttaa hylkimisreaktioita. Näin valtion toiminta näyttäytyy kohdemaassa ylimieliseltä ja voi aiheuttaa vastareaktioita. Tämän voi katsoa käyneen Yhdysvalloille ja ilmiölle on annettu nimeksi jo moneen kertaan mainittu antiamerikkalaisuus.

Leonard (2000) esittelee julkisessa diplomatiassa harjoitetun pehmeän vallan kolme pääulottuvuutta, joiden avulla valtiosta luodaan houkuttelevaa kuvaa sekä muiden maiden kansalaisten silmissä että toisten päätöksentekijöiden mielissä (ks. Nye 2008, 101–102):

1. Päivittäinen kommunikaatio, jolla selitetään sisä- ja ulkopoliittisia päätöksiä. Päätöksenteon jälkeen valtion virkamiehet tiedottavat asioista sekä kotimaiselle että myös ulkomaiselle medialle ja ensimmäinen ulottuvuus sisältää myös kriisien käsittelyn.
2. Strateginen kommunikaatio, joka sisältää poliittiset kampanjat sekä mainokset.
3. Pitkäkestoisten suhteiden hoitaminen, joita voivat olla esimerkiksi kansalaisille suunnatut ohjelmat; vaihto-opiskelut, seminaarien ja konferenssien järjestäminen ja niihin osallistuminen.

Tässä pehmeän vallan jaottelussa Telesurin toiminta kattaa sekä päivittäisen että strategisen kommunikaation. Julkaisussa selitetään niin Latinalaisen Amerikan kuin Yhdysvaltojen sisä- ja ulkopoliittista toimintaa sekä tuetaan julkaisun rahoittajien ja rahoittajille mieluisten poliitikkojen poliittista kampanjointia. Samalla julkaisun kautta pyritään hoitamaan pitkäaikaisia suhteita, rakentamaan tietynlaista maailmankuvaa ulospäin.

Telesur pyrkii muilla kuin pakkovallan keinoilla haastamaan kansainvälistä valtajärjestystä ja tuomaan vastahegemonioita kansainvälisen yhteisön nähtäville. Samaan aikaan julkaisu pyrkii luomaan myönteistä kuvaa Latinalaisesta Amerikasta kulttuuris-maantieteellisenä alueena, mutta myös valtioidista, jotka Telesuria rahoittavat. Telesur pyrkii sisällöissään myös liittämään Yhdysvaltojen maa-kuvaan negatiivisia konnotaatioita. Etenkin tutkimuskohteenani olevalla englanniksi julkaistavalla kokonaisuudella on selkeä tarkoitus jo pelkän kielivalintansa takia: Latinalaisen Amerikan väestöä pyritään tavoittelemaan Telesurin espanjankielisillä sisällöillä, mutta englanti globaalina valtakielellä on tarkoitettu lähinnä Venezuelan ja muiden rahoittajien viestintään muiden maiden kansalaisille ja vallanpitäjille.

4.2 Vaikuttaminen mediassa

Suhonen (2006, 254) kirjoittaa, että nykyään voidaan jo todeta ilman suurempia vastaväitteitä, että ”joukkotiedotus on aina jokseenkin tavoitteellista toimintaa, jonka tarkoitus on vaikuttaa ihmisten tajuntaan”. Kiinnostus yleisen mielipiteen muodostumiseen on vanhaa perua, sitä on pohdittu ainakin antiikin ajoista saakka. Myös joukkotiedotusvälineiden osuus tässä prosessissa on herättänyt kiinnostusta siitä lähtien, kun ensimmäiset sanomalehdet alkoivat yleistyä 1700-luvulla.

Heterogenisaation opit väittävät, että internetin aikakaudella identiteetti ja tunne kansalaisuudesta tai paikallisesta kuulumisesta ovat lipuneet yhä kauemmaksi toisistaan (Rantanen 2004, 96). Nähdäkseni Telesurin englanninkielinen osio pyrkii myös saavuttamaan näitä uuden aikakauden hybridejä kansan kerroksia – esimerkiksi kolmannen polven maahanmuuttajia, joille englannin kieli saatetaan olla jo espanjaa tutumpaa. Telesur pyrkii istuttamaan heidän mieliinsä käsityksen Latinalaisesta Amerikasta positiivisten arvojen paikkana, kun taas Yhdysvallat näyttäytyy negatiivisena samaistumisen kohteena. Näen propagandan ja median huomiovallan menetelmät keskeisenä osana Telesurin toiminnassa ja tavassa rakentaa julkista mielipidettä, johon kuuluu olennaisena osana anti-amerikkalaisuus. Seuraavassa esittelen nämä kaksi mediavaikuttamisen suuntausta.

4.2.1 Propaganda ja julkinen mielipide

Vaikutustutkimus käynnistyi mittavassa laajuudessa ensimmäisen maailmansodan aikaan. Tuolloin tutkijat alkoivat selvittää median toiminnan merkitystä ja vaikutusten suuruutta todellisuuden tapahtumiin. Samaan aikaan tutkijat kiinnostuivat laajalti sotasisällöistä, joilla yritettiin vaikuttaa vastapuolen sotatoimiin ja ennen kaikkea saada ihmiset suhtautumaan myönteisesti sodankäyntiin ja näin

oikeuttaa sotatoimia. Propagandatutkimuksen alku linkittyi myös massayhteiskunnan syntyyn ja yhteiskunnan urbanisoitumiseen (Moy & Bosch 2013, 283.) Nämä tutkijoiden kiinnostuksenkohteet ovat vuosikymmenten saatossa osaltaan jalostuneet tutkimukseksi median vallasta ja julkisen mielipiteen muodostumisesta etenkin demokraattisissa yhteiskunnissa.

Propagandan käsite tuottaa helposti kuulijassa negatiivisia konnotaatioita. Termiin ei kuitenkaan tarvitse mielestäni suhtautua niin mustavalkoisesti – kysehän on pohjimmiltaan vaikuttamaan pyrkivästä viestinnästä. Useimmiten propaganda liitetään sotaan, ja vastapuolten yrityksiin vaikuttaa toisiinsa, tai politiikkaan, ja etenkin hallituksen pyrkimyksiin vaikuttaa kansalaisiin. Sitä voidaan kuitenkin tarkastella myös muun muassa mainonnan, uskonnon ja koulutuksen kentällä (Steinfatt 2009, 804). Luostarisen (1998, 24) mukaan propagandatutkimuksella on paljon yhteistä nykyisen informaatioyhteiskunnan tutkimuksen kanssa, mutta aihepiirin tutkimus – ainakin propaganda-termillä – on unohtunut. Propaganda käsitteenä ja tutkimuskohteena jäikin maailmansotien ja kylmän sodan jälkeen muutamaksi vuosikymmeneksi monestakin syystä (mt, 25), mutta ICT:n kehitys on tuonut sen viime vuosina takaisin (Snow 2014). Propagandasta käytävään keskusteluun on liittynyt aina läheisesti esimerkiksi viestinnän, vaikuttamisen ja retoriikan käsitteet. Viime vuosina kirjava joukko on saanut ympärilleen uutta terminologiaa. Samantapaisesta ilmiöstä kuin propaganda on puhuttu esimerkiksi ideologisena vaikuttamisesta (Ma 2014) tai mielipiteen hallintana (Welch 2014). Kaikilla edellä mainituilla termeillä on viitattu ilmiöön, jossa yritetään vaikuttaa ihmisten ajatteluun ja ohjata erityisesti sosiaalista ja/tai julkista mielipidettä.

Tässä tutkielmassa puhun kuitenkin propagandasta. Propagandan käyttö on mielestäni perusteltua tutkielmani yhteydessä siksi, että Uskalin (2007, 36–38) mukaan propaganda on edelleen ulkomaanjournalismin vaivana. Lisäksi Telesurin uutisoinnissa on väitetty olevan propagandistisia piirteitä (ks. Painter 2008, 52–54) ja yhdysvaltalaisvastaisuuden voidaan nähdä ponnistavan eri puolilla maailmaa lähetetystä, USA:n merkitystä globaalilla kentällä pönkittäneestä sisällöstä, yhdysvaltaisesta propagandasta. Telesurin näkökulmasta propaganda on käyttökelpoinen termi siinäkin mielessä, että median ajatus valtahegemonian haastamisesta perustuu jo lähtökohtaisesti ajatukseen vaikuttamaan pyrkivästä viestinnästä. Telesur pyrkii siis purkamaan sitä suostumusta, jota globaali valtahegemonia rakentaa, ja muuttamaan ihmisten ajattelua, siis vaikuttamaan. Koska Telesur on Latinalaisen Amerikan valtioiden rahoittama yhtiö ja jo sen perustamisen taustalla on selkeitä ideologisia näkemyksiä, on mielestäni perusteltua puhua propagandasta. Siispä kerron lyhyesti propagandan määrittelyn moninaisuudesta.

Kaikissa propaganda-termin määritelmissä painotetaan enemmän tai vähemmän propagandan ajattelua ja käyttäytymistä muuttavaa voimaa (Welch 2014). Etenkin alkuaikojen propagandatutkimuk-

seen vaikutti merkittävästi Chicagon koulukunnan ajattelu. Bartlett (1965, 464) määrittelee propagandan “aikeena vaikuttaa mielipiteisiin ja käyttäytymiseen – eritoten sosiaaliseen mielipiteeseen ja sosiaaliseen käyttäytymiseen – sillä tavalla, että ihminen, joka omaksuu mielipiteet ja käyttäytymisen, ei miettisi, miksi hän tekee niin”. Lasswell, Lerner ja Speier (1979, 4) puolestaan lähestyvät aihepiiriä viestinnän näkökulmasta niin, että propaganda eroaa muusta viestinnästä tarkoitushakuisuudellaan. He kuitenkin huomauttavat, että propaganda ei välttämättä vaadi ennakkosuunnittelua tai teon tahallisuutta. Näin ollen propaganda voidaan siis nähdä harkinnanvaraisena informaation välittämisenä. (mt, 5.) Steinfatt (2009, 804) muistuttaa, että propaganda-termiä voidaan käyttää myös neutraalina käsitteenä viittaamaan erilaisiin muutosvirtauksiin, jotka ovat vaatineet näkemysten muuttumista. Usein toistuva näkemys propagandan määritelmässä on se, että kyse on nimenomaan vaikuttamisesta isoihin massoihin (Steinfatt 2009, 804). Tässä tutkielmassa ymmärrän propagandan neutraalina käsitteenä viittaamaan ilmiöön, jossa valtiot pyrkivät vaikuttamaan yksilöiden mielipiteeseen sekä toimintaan ja julkiseen mielipiteeseen.

Propaganda liitetään yleisen tai julkisen mielipiteen (public opinion) muotoutumiseen ja medialla nähdään olevan vaikutusta tässä prosessissa. Samaan tapaan kuin propaganda, myös julkisen mielipiteen määrittelyssä on monia koulukuntia, ja sen merkitys demokratian teorioissa on vaihdellut laajalti. Käsitteen käyttö riippuu siitä, puhutaanko julkisesta mielipiteestä yksilötasolla vai yhteiskunnallisella tasolla. Myös informaation välityksen suunta vaikuttaa käsitteen määrittelyyn. (Speier 1995, 26–29.) Liberalististen näkemysten mukaan yleinen mielipide koostuu kaikkien kansalaisten yksilömielipiteestä ja toisen ääripään mukaan yleinen mielipide on kollektiivinen ilmiö, joka on enemmän kuin yksilömielipiteiden summa. Monet teoreetikot edustavat kuitenkin jotain tältä väliltä. (Suhonen 2006, 205.) Tässä tutkielmassa ymmärrän julkisen mielipiteen lähinnä yksilötason toimintana, josta muodostuu kollektiivinen ymmärrys.

Julkinen mielipide on taas käyttökelpoinen termi siinä mielessä, että Telesur pyrkii välittämään latinalaisamerikkalaisesta näkökulmasta värittyä propaganda samaan tapaan kuin CNN välittää yhdysvaltalaisesta näkökulmaa pönkittävää propaganda. Telesurilla on myös selkeä tahto puhutella yksittäisiä ihmisiä, jota kautta se myös pyrkii vaikuttamaan julkiseen mielipiteeseen. Ihmisten kiinnostus poliittisiin tavoitteisiin tulee usein toiminnan kautta ja etenkin verkon aikakaudella yksi kirjoitettu kommentti voi tehdä yksilöstä Latinalaisen Amerikan asioista kiinnostuneen seuraajan, joka ei ota annettuna alueeseen kohdistuvaa kiitosta tai kritiikkiä. Telesurilla on oma agendansa ja halunsa olla vaihtoehto valtamedioille, mutta sen toiminnan tarkoitushakuisuutta tai suunnitelmallisuutta on vaikea arvioida, sillä tietoa tai tutkimusta median sisäisestä toimintalogiikasta on saatu hyvin

niukasti. Arviot perustuvat lähinnä median tarkasteluun ulkopuolelta (esim. Painter 2008) ja näin on myös tässä tutkielmassa.

4.2.2 Agenda setting -teoria

Agenda setting -teoria perustuu vaikutustutkimusten jälkeiseen huomioon siitä, että media ja suppeammin määriteltynä journalismi haluavat ennen kaikkea jakaa tietoa. Joukkoviestintätutkijoiden kiinnostus siirtyi yhteiskunnan ja suorien mediavaikutusten tasolta yksilön kognitiivisiin prosesseihin. Tutkijat alkoivat tutkia ennen kaikkea sitä, miten uutisnäkyvyys muuttaa kohteena olevan aiheen tärkeyttä tai keskeisyyttä yhteiskunnallisella tasolla. (Dearing & Rogers 1996, 14.) Agenda setting -teorian ajatuksena on, että media ei pysty suoraan kertomaan ihmisille mitä ajatella, mutta se voi olla vaikuttamassa siihen, mitä asioita ihmiset ajattelevat. Teoria pohjautuu ajatukseen, että ihmisten kognitiivinen kapasiteetti on rajallinen. (Davis 2009, 811.)

Journalismin valtaa onkin usein kuvailtu huomiovallaksi. Media voi asettaa puheenaiheen eli agendan, josta ihmiset sittemmin keskustelevat. 1970-luvulla agenda setting -teorian luoja Maxwell McCombs näki median määräävän ihmisten puheenaiheet, mutta myöhemmin hän on muuttanut käsitystään tulkintakehyksen teorian suuntaan. Uusissa teoretisoinneissaan McCombs (2004, 86–97) näkee, että ensimmäisen tason agendassa valitaan huomion ja keskustelun kohteet ja toisella tasolla valitaan todellisuuden osatekijät, joihin huomio ohjataan. Näin media yhtä aikaa sekä suuntaa ihmisten ajatuksia tiettyihin asioihin, että jättää toiset asiat vähemmälle huomiolle. Teorian mukaan median vaikutukset perustuvat hyvin suureen määrään viestejä, jotka eivät usein ole juuri samanlaisia, mutta koskevat samaa aihepiiriä (Dearing & Rogers 1996, 15).

Agenda settingin mukaan voidaan siis ajatella, että media toimii keskustelunavaajana, mutta myös arvottajana eri puheenaiheiden välillä. Tyypillisiä median huomiovallaltaan perustuvia teoretisointeja ovat esimerkiksi AIDS-uutisointi, jota tehtiin laajalti Yhdysvalloissa 1980-luvulla. Ihmisten tietoisuus sairaudesta ja sen vaaroista nousi merkittävästi. Muita tyypillisiä esimerkkejä agenda setting -vallasta ovat muun muassa uutisointi rattijuoppoudesta ja ”huumesodasta”. (ks. Dearing & Rogers 1996, 25–31.)

Telesurin englanninkielisillä verkkosivuilla painottuivat syksyn 2016 aikana uutiset Yhdysvaltain presidentinvaaleista. Toki muutkin viestimet seurasivat presidentinvaaliuutisointia tarkkaan, mutta tapahtui maailmassa samaan aikaan paljon muutakin. Joka tapauksessa, painotukset Yhdysvaltain presidentinvaaleihin tekivät siitä ainakin Telesurin lukijoille merkittävän puheenaiheen. Samaan aikaan uutisointi presidentinvaaleista peitti alleen Venezuelan yhteiskunnan omat ongelmat. Vaikka

teknologian kehitys ja ihmisten pääsy tiedon valtaväylille on joiltain osin purkanut yksittäisen median huomiovallan merkitystä, on mielestäni voimakkaalla uutisoinnilla väkisinkin merkitystä siihen todellisuuteen, jossa julkaisun lukijat elävät. Median huomiovallan avulla Telesurin propaganda sai siis enemmän huomiota ja näin sillä oli suurempi todennäköisyys vaikuttaa julkiseen mielipiteeseen.

4.3 Tutkimusasetelma ja -kysymykset

Kytken tässä tutkielmassa Telesurin toiminnan osaksi antiamerikkalaisuutta, julkista diplomatiaa sekä globaalin julkisen mielipiteen rakennustyötä. Tutkimusasetelmani pohjautuu käsitykseen kansainvälisestä valtakamppailusta, jossa Telesur ja sen rahoittajamaat pyrkivät vähentämään Yhdysvaltain valta-asemaa globaalilla kentällä, lähinnä antiamerikkalaisuuden teesejä hyödyntäen. Näen antiamerikkalaisen toiminnan valtataisteluna, jossa Yhdysvallat nähdään uhkana moniarvoiselle maailmalle.

Lähtökohtana tutkielmalleni on, että Telesur pyrkii tuottamaan antiamerikkalaista todellisuutta pehmeän vallan ja julkisen diplomatian keinoilla. Lisäksi Telesur antaa tilaa omalle antiamerikkalaiselle propagandalleen huomiovaltansa avulla ja levittää antiamerikkalaista propagandaansa ihmisille eri puolilla maailmaa pyrkien näin vaikuttamaan julkiseen mielipiteeseen. Tuottamalla tätä omaa vastahegemoniaa Telesur haluaa vaikuttaa sekä muiden maiden käsityksiin, että yksittäisten kansalaisten näkemyksiin Latinalaisesta Amerikasta ja Yhdysvalloista.

Tässä tutkimuksessa vastaan kysymykseen, miten vasta- ja vaihtoehtomediaksi itsensä luokitteleva, globaalisti toimiva, valtiollinen tiedotusväline toimii ja merkityksellistää maailmaa. Käsittelen Telesuria gramscilaisen valtakäsityksen ja antiamerikkalaisuuden lähtökohdista pehmeän vallan ja julkisen diplomatian sekä propagandan ja julkisen mielipiteen käsitteiden avulla. Lisäksi analysoin aihepiiriä suhteessa median huomiovaltansa (agenda setting). Peilaan kirjoituksia myös osana venezuelalaista poliittista tilannetta ja arvioin suhteessa kansainväliseen valtajärjestykseen, mutta myös globaaliin vasta- ja vaihtoehtomedioiden perinteeseen.

Tutkimuskysymykseni olivat:

1. Mitä Yhdysvaltain presidentinvaaleja koskevia asioita Telesur uutisoi?
2. Miten Telesur esittää USA:n presidentinvaalit?
3. Kuinka Telesur merkityksellistää Latinalaista Amerikkaa Yhdysvaltain presidentinvaalien alla?

Merkityksellistämisellä viitataan tässä yhteydessä siihen sosiaaliseen todellisuuteen tai maailmasuhteeseen, jota tuotetaan kielen ja puheen avulla. Tulkinnat ja merkitykset suhteessa sosiaaliseen todellisuuteen vaihtelevat, mutta niillä on olennainen osuus siinä, miten yksittäiset ihmiset ymmärtävät ympäristöään. (Eskola & Suoranta 1998, 44–46.) Perehtymällä merkityksiin voidaan tutkia usein moraalisesti ladattuja, kiistanalaisia asioita (Alasuutari 1999, 59).

Kysymyksiin 1 ja 2 kaksi etsin vastaukset määrällisen sisällönerittelyn avulla ja kysymykseen 3 vastasin lähiluvun ja diskurssianalyysin keinoin.

5. AINEISTO JA METODI

Kuten niin usein tutkimuksessa, myös tässä kvalitatiivisen ja kvantitatiivisen tutkimuksen rajat hämärtäivät (Alasuutari 1999, 26; 31–33; Tuomi & Sarajärvi 2002, 66). Toisten tutkijoiden mukaan määrällinen ja laadullinen analyysi kuuluu erottaa toisistaan ja toisten mielestä ne kulkevat aina käsi kädessä (Tuomi & Sarajärvi 2002, 107). En lähtenyt problematisoimaan aihepiiriä sen enempää, vaan käytin tässä laadullisessa tutkimuksessani ajatuksia molemmista.

Analyysivaiheeni jakautui kahteen osaan: sisällön erittelyyn ja -analyysiin. Tuomen ja Sarajärven (2002, 107) mukaan näitä käsitteitä käytetään usein synonyymeina, mutta tässä tutkielmassa erotan ne toisistaan. Aluksi erittelin laadullista aineistoani niin, että kuvasin analyysin tuloksia kvantitatiivisesti (ks. emt.). Keskityin erittelemään aineistoani tiettyjen analyysikategorioiden mukaan, jotka esittelen myöhemmin kohdassa 5.2 *Määrällinen erittely*. Sittemmin avasin taulukoiden sisältöä sanallisesti. Toisessa vaiheessa keskityin kuvaamaan aineistoani pelkästään sanallisesti. Analyysimenetelmänäni käytin diskurssianalyysia. Kuvat jätin molemmista analyyseista pois sillä perusteella, että samat kuvat toistuivat uudestaan ja uudestaan Telesurin sisällöissä. Lisäksi työmäärä olisi paisunut suureksi. En kokenut saavani kuvien analyysillä lisäarvoa tutkimukselleni. Menetelmiä yhdistelemällä uskon saavani monitahoisesta ilmiöstä kokonaisvaltaisemman kuvan. Itse analyysivaiheet jakautuvat laadulliselle tutkimukselle tyypilliseen tapaan karkeasti kolmeen vaiheeseen: (1) aineiston redusointiin eli pelkistämiseen, (2) aineiston klusterointiin eli ryhmittelyyn ja (3) aineiston abstrahointiin eli teoreettisten käsitteiden luomiseen (Tuomi & Sarajärvi 2007, 110–111).

Aineistoni koostui Telesurin verkkosivuilla julkaisemista uutisista, joiden valinnassa hyödynsin Telesurin toimituksen määrittelemiä osastojakoja. Aluksi erittelin kaikki vaaliväittelyiden aikana julkaistut jutut (n=127) analyysikehikkoni avulla. Tämän jälkeen käytin harkinnanvaraista otantaa (ks. Vilka 2007, 58), ja suoritin lähiluvun 12 artikkeliin. Seuraavassa kerron yleisemmällä tasolla lyhyesti siitä, miten Telesurin verkkosivut toimivat syksyllä 2016. Sen jälkeen esittelen kummatkin analyysimenetelmäni.

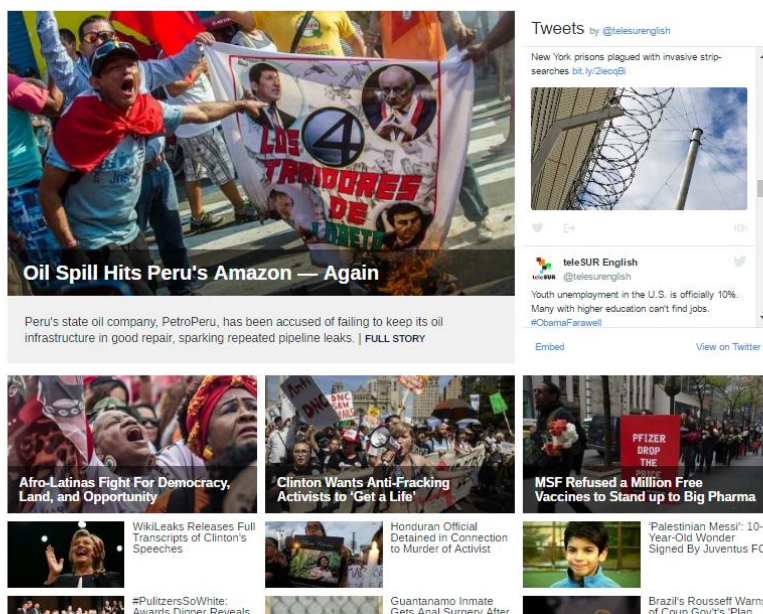
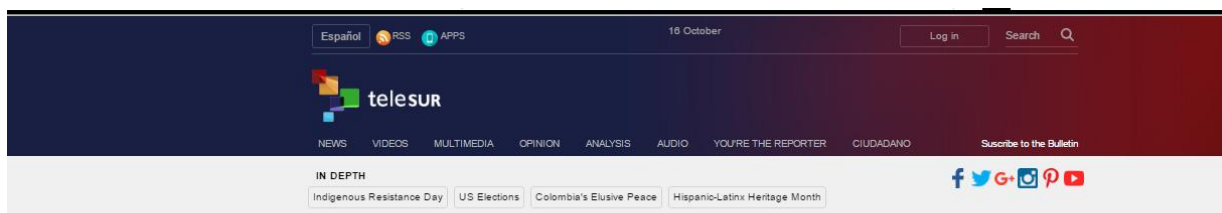
5.1 Aineiston kuvailu

Laadullisen sisällönanalyysin aineiston tulee kuvata tutkittavaa ilmiötä (Tuomi & Sarajärvi 2002, 110). Aineistonani käytin Telesurin englanninkielisillä verkkosivuilla julkaisemia teksti- ja kuva-pohjaisia artikkeleja. Kuvat jätin kuitenkin analysoimatta. Tutkin siis artikkeleja, joita Latinalaisen Amerikan ääntä korostava mediatalo julkaisi Yhdysvaltain presidentinvaaleista vaalien alla. Vaikka

television merkitys on Latinalaisessa Amerikassa suuri kansan lukutaidottomuuden takia, keskityin tässä tutkielmassa verkkosisältöjen analysointiin. Tarkoitukseni oli selvittää, miten Telesur esittää Yhdysvaltain presidentinvaaleja nimenomaan kansainvälisenä vaihtoehtona CNN:n tai BBC:n uutisoinnille. Tämän takia oli mielestäni perusteltua keskittyä verkkosisältöihin, sillä internetin merkitys kansainvälisessä vuorovaikutuksessa on tätä nykyä suuri ja sen merkitys lisääntyy koko ajan myös Latinalaisessa Amerikassa (Kanerva & Pakkasvirta 2014, 270–272). Telesur julkaisee verkkosivuillaan teksti- ja kuvapohjaisia uutisia eri puolilta maailmaa. Lisäksi verkkosivuilla on radio-podcasteja, multimediaa ja videoita.

5.1.1 Telesurin verkkosivut

Telesurin verkkosivut jakautuivat syksyllä 2016 päävalikkotasolla kuuteen osioon. Nämä olivat (1) uutiset (news), (2) videot (videos), (3) multimedia (multimedia), (4) mielipiteet (opinion), (5) analyysit (analysis) ja (6) äänet (audio). Lisäksi sivuston päävalikossa olivat osiot, jotka houkuttelivat toimittajia ja kansalaisia lähettämään mediatalolle sisältöjä sekä rahoituskampanjan sivut. Sivuston alareunassa olevassa valikossa esiteltiin myös Telesurin taustoja ja toimitusta. Päävalikon ohella sivustolla oli lukuisia julkaisijan syvällisiksi kokonaisuuksiksi (in depth) nimeämiä bannereita, jotka johtivat pääsääntöisesti multimedia- tai in depth -artikkeleihin. (ks KUVA 2.) Yksi näistä syvällisistä kokonaisuuksista oli USA Decides -osio, ja sen olen esitellyt aiemmin kohdassa 3.3.2 *USA Decides -osion kuvailu*. Sivuilla ei ollut ulkopuolisten tahojen mainoksia.

KUVA 2: Telesurin englanninkielisen sivuston etusivu 16.10.2016. (Lähde: <http://www.telesur.tv.net/english>)

Päävalikon uutisten alle oli kerätty kaikki julkaistut uutiset, joita voi selailla maittain tai kategorioit-
tain. Jutut järjestyivät sinne lähtökohtaisesti julkaisemisjärjestyksessä. (ks. KUVA 3.) Uutisia pääsi
selailemaan maittain. Mielenpitoisiin ja analyysihin puolestaan koottiin arvotuksia ja näkemyksiä
sisältävää materiaalia. Niiden kirjoittajat olivat myös valtaosin toimituksen ulkopuolelta. Videot ja
äänet olivat puolestaan sivuja, joiden sisältöä ohjasi julkaisemisen tekninen muoto – ei niinkään
sisältö.

telesur

NEWS VIDEOS MULTIMEDIA OPINION ANALYSIS AUDIO YOU'RE THE REPORTER CIUDADANO

Log in

telesur

VENEZUELA RESISTS

Trump Protests Don't Stop: US Cities Spend 3rd Night in Streets

Miami, Atlanta, Philadelphia, New York, San Francisco and Portland rallied behind people denigrated by Donald Trump during his campaign. [Full Story](#)

Encryption App Downloads Rise Amid Trump Media Crackdown Fears

Headlines by country

Israel	Afghanistan	Argentina
Bolivia	Brazil	Chile
China	Colombia	Cuba
Dominican Rep.	Ecuador	Egypt
El Salvador	France	Germany
Greece	Guatemala	Honduras
India	Iran	Iraq
Mexico	Nicaragua	Nigeria
Pakistan	Palestine	Paraguay
Peru	Russia	South Africa
Spain	Syria	Ukraine
United Kingdom	Uruguay	U.S.
Venezuela		

LATEST Most read Most share

1. Trump Protests Don't Stop: US Cities Spend 3rd Night in Streets
2. Encryption App Downloads Rise Amid Trump Media Crackdown Fears
3. White Identity Politics Will Soar Under Trump: Alt-Right Leader
4. Here Comes the Wall: Top Republicans Talk Border Security

KUVA 3. Yhdysvaltain uutiset keräävä sivu 12.11.2016. Lähde: <http://www.telesur.tv.net/english>.

Käytännössä toteutin aineistoni hankinnan Telesurin sivuilta tageja eli tunnisteita käyttäen. Jokaisen artikkelin lopussa oli toimituksen määrittelemät tunnisteet kullekin artikkelille. Yhdellä jutulla on samanaikaisesti useita eri tageja (ks. KUVA 4). Valitsin tunnisteekseni ”USElection2016”. Tunnisteisiin kerättiin niin uutisten, mielipiteiden kuin analyysienkin alla julkaistuja sisältöjä.

Tags

United States US & Canada USElection2016 Hillary Clinton

KUVA 4. Artikkeleita voi selata tunnisteiden avulla. Lähde: <http://www.telesur.tv.net/english>.

Ajallisesti rajasin aineistoni niin, että analyysin kohteeksi otettavat artikkelit oli julkaistu 23. syyskuuta 2016 ja 8. marraskuuta 2016 välisenä aikana. Aikaikkuna myötäilee vaaliväittelyjen ja vaalituloksen julkistamisen välistä aikaa. Valitsin ajankohdan sillä perusteella, että yhdysvaltalaisessa perinteessä ehdokkaiden kampanjointi on tarkkaan seurattu mediatapahtuma (Suhonen 2000, 70) ja kampanjoinnin loppuhuipennus. Vielä tuolloin ehdokkaat pyrkivät vaikuttamaan äänestäjien päätöksiin. Telesur julkaisi ensimmäistä vaaliväittelyä peilaavan uutisensa tunnisteella ”USElection2016” syyskuun 26. päivä. Aineiston rajauksen lopetusajankohta puolestaan perustuu siihen, että vaalien voittaja oli selvillä 8. marraskuuta. Saman päivän aikana julkaistuja jatkojuttuja en analysoinut, vaan aineistoni päättyi juttuun, joka julisti Trumpin voittajaksi.

Tunnisteeseen ”USElection2016” merkittiin rajaukseni ajankohtana 127 juttua, ja tästä muodostui aineistoni. Kun tämän suhteuttaa samalla aikavälillä tagilla ”United States” julkaistuihin 287 juttuun, voidaan todeta, että noin 45 prosenttia kaikista vajaan seitsemän viikon aikana Telesurissa ilmestyneistä, Yhdysvaltoja koskevista jutuista käsitteli maan presidentinvaaleja. Toinen yksittäinen laajempi aihepiiri, johon Yhdysvaltain uutisointi keskittyi, oli Pohjois-Dakotan öljyputki. Samana ajankohtana Telesur julkaisi esimerkiksi suurimman rahoittajansa, Venezuelan, tunnisteella vain 50 juttua. Näistäkin Venezuelan tunnisteella julkaistuista artikkeleista osa käsitteli enemmän Yhdysvaltoja kuin maan omaa toimintaa. Lisäksi Venezuelasta kertoville uutisille oli tyypillistä, että esimerkiksi maan väitettyä taloudellista ahdinkoa ei juuri uutisoitu. Tulkitsinkin, että Telesurin toimintalogiikkaan kuuluu kohdistaa huomio ennemmin muiden maiden toimintaan ja käyttää agenda setting -valtaa muihin kuin omien rahoittajamaitensa epäkohdista uutisointiin.

Kopioin yksittäiset jutut HTTrack Website Copier -ohjelmaan siltä varalta, että aineisto poistetaan internetistä sen julkaisemisen jälkeen. Samaiseen ohjelmaan kopioin myös verkkosivuilla esillä olleen USA Decides-osion. Ohjelman kautta sivuja pääsee tarkastelemaan siinä muodossa kuin ne kopiointihetkellä olivat. Aineiston kopioinnin suoritin 12.11.2016.

5.1.2 Aineiston puutteet

Määrällistä tietoa pidetään usein pinnallisena, mutta luotettavana, ja laadullista puolestaan syvällisenä, mutta huonosti yleistettävänä (Alasuutari 2011, 231). Olen pyrkinyt välttämään näitä puutteita yhdistelemällä sekä kvalitatiivista että kvantitatiivista tietoa. Tästä huolimatta aineistooni liittyi joitakin epäkohtia, jotka on hyvä ottaa huomioon tuloksia analysoidessa ja tulkitessa.

Ensinnäkin, haluan vielä kertaalleen todeta tässä yhteydessä, että vaikka Telesur on Latinalaisessa Amerikassa ilmestyvä media, sen englanninkieliset sisällöt eivät ole lähtökohtaisesti suunnattu alu-

een väestölle. Tämä johtuu mielestäni siitä, että kuten totesin luvussa kolme, Latinalaisen Amerikan maiden pääkieliä ovat espanja ja portugali, kun taas englannista puhutaan globaalina valtakielenä siitä huolimatta, että sen puhujia on maailmanlaajuisesti huomattavasti vähemmän kuin espanjaa puhuvia. Toisekseen, lukutaitoisten osuus Latinalaisen Amerikan väestöstä on verraten pieni ja näin ollen television merkitys tiedonvälittämisen kanavana on korostunut. Vaikka Telesur lähettää myös televisio-ohjelmia ja lisää verkkosivuilleen videoita ja ääntä, tämän tutkielman aineisto koostui tekstipohjaisesta materiaalista. Nämä huomiot aiheuttivat sen, että aineistoni kertoi enemmän siitä todellisuudesta, jota halutaan välittää vaihtoehtona yhdysvaltalaisille tiedotusvälineille globaalisti, ei välttämättä Latinalaisen Amerikan sisällä. Oikeastaan tähän huomioon perustuu koko näkemykseni kytkeä Telesurin toiminta osaksi antiamerikkalaisuutta ja julkista diplomatiata sekä globaalin julkisen mielipiteen rakennustyötä.

Kolmas huomionarvoinen seikka aineistoni kannalta on se, että aineistoni pohjautui tageihin, jotka määritellään toimituksessa käsin. Tämä tarkoittaa sitä, että tunnisteessa USElections2016 ei välttämättä ollut kaikkia Yhdysvaltain presidentinvaaleja käsitteleviä uutisia, ja siellä saattoi myös olla uutisia, jotka eivät suoranaisesti edes liittyneet aihepiiriin. Etenkin analyyseista ja mielipidekirjoituksissa tagien ”väärinkäyttö” näytti olevan tyypillisempää, sillä ne ovat muiden kuin Telesurin toimittajien kirjoittamaa materiaalia (ks. *6.1 Määrällinen erittely*). Näin tunnisteiden lisääminen oli saattanut unohtua.

5.2 Määrällinen sisällönerittely

Myös laadullista aineistoa analysoitaessa voi argumentoida määrällisillä suhteilla, kuten prosentiosuuksilla ja tilastollisilla yhteyksillä eri tekijöiden välillä, kirjoittaa Alasuutari (1999, 203). Näin aineistoa erittelemällä pyritään lisäämään informaatiota tutkittavasta aihepiiristä. Sisällön erittelyllä viitataan sellaisiin tutkimuksiin, jotka pyrkivät tilastollisesti tai sanallisesti kuvailemaan joko dokumenttien sisältöä ilmiönä sinänsä tai niitä ulkopuolisia ilmiöitä, joita sisällön ajatellaan ilmaisevan (Pietilä 1974, 52–53). Pietilän (1974, 33) mukaan sisällön erittely sopii aineistoihin, jotka ovat laajoja, niissä on paljon kuvailtavia sisällöllisiä piirteitä ja kuvailussa pyritään vertailtavuuteen tai yleistettävyyteen. Sisällön erittely takaa havaintojen teon ja tiedonkeruun systemaattisuuden. Pelkässä sanallisessa kuvailussa saattaisikin käydä niin, että ”varsinaiset kehityslinjat hukkuisivat yksityiskohtien kaaokseen”. Sisällön erittelyyn liittyvät kuitenkin helposti staattinen ajattelutapa, rajoituksia kielen tutkimuksessa ja yleistettävyyden ongelmia, kun kyse on suhteellisen pienestä havaintoyksiköiden joukosta (Pietilä 1974, 265–267). Minun tapauksessani sisällönerittelyn havaintoyksi-

köitä oli 127 kappaletta, jotka on rajattu kappaleessa 5.1 *Aineiston kuvailu* esitellyin perustein. Sisällön erittelyn ongelmia pyrin poistamaan tarkalla luokittelurungon kehittelyllä ja yhdistämällä diskurssianalyysia määrälliseen sisällönerittelyyn. Käytin sisällön erittelyä tässä tutkimuksessa saadakseni kokonaiskuvan Telesurin käytännöistä. Pyrin vastaamaan ennen kaikkea tutkimuskysymyksiini 1. Mitä Yhdysvaltain presidentinvaaleja koskevia asioita Telesur uutisoi? ja 2. Miten Telesur esittää USA:n presidentinvaalit?

Sisällön erittelyssä luokkien valinta ja määrittely lähtevät liikkeelle tutkimuksen ongelmasta (Pietilä 1974, 96). Pietilän (emt.) mukaan sisältöluokat voidaan rakentaa joko tutkittavaa sisältöä painottaen tai ulkopuolisen käsitejärjestelmän, viitekehyksen tai teorian painotuksilla. Sisältöluokkien rakentamisen tein Pietilän (1973, 97) esittelemien tapojen välimaastossa. Aiempi tutkimus vaikutti niihin kategorioihin, joita nostin luokitusrunkooni, ja aineistoni sisältö puolestaan vaikutti kirjallisuuteen, jonka pariin hakeuduin. Luokitusrunkooni valitsin seitsemän osa-aluetta. Kohdat 3, 5 ja 6 nousivat aineistolähtöisesti, kun taas kohdassa 7 aiemmalla kirjallisuudella oli merkittävä rooli.

Ensimmäiseen kategoriaan kirjoitin jutun otsikon.

Toiseen kohtaan merkitsin päivämäärän. Se löytyi jutun alusta.

Kolmannessa sisältöluokassa määrittelin Telesurin nimeämän osaston, jossa juttu julkaistiin. Myös osastot löytyivät jutun alusta. Vaihtoehtoja oli yhteensä kymmenen: News - World, News - Latin America, News - Culture, Multimedia - Galleries, News - Science and Tech, News - U.S, News - Sport, Opinion - Articles, Analysis ja Opinion - Interviews.

Neljännessä kategoriassa määrittelin, onko kyse uutisellisestä (U) vai mielipiteellisestä (M) materiaalista. Uutiselliseksi materiaaliksi merkitsin News - World, News - Latin America, News - Culture, Multimedia - Galleries, News - Science and Tech, News - U.S ja News - Sport -osastot. Mielipiteiksi puolestaan katsoin osastot Opinion - Articles, Analysis ja Opinion - Interviews. Osa mielipiteellisestä materiaalista oli toimituksessa tuotettua, mutta suurin osa tuli toimituksen ulkopuolelta.

Viidennessä kohdassa määrittelin jutun aiheen. Aihepiirit jakautuivat jutuista nousseiden teemojen avulla. Kukin juttu saattoi kuulua vain yhteen luokkaan kerrallaan. Jos sama juttu olisi voinut kuulua useampaan luokkaan, valitsin aihepiirin, joka koski juttua otsikon perusteella kaikkein eniten. Jutun aiheeksi nousi kymmenen eri aihepiiriä käsittelevää luokkaa.

Kuudennessa luokassa määrittelin puolestaan sen, kenen ehdokkaan toimintaa tai vaalikampanjoin-tia juttu otsikon perusteella eniten koskee. Arvioin myös sitä, onko juttu ehdokkaan kannalta negati-

tiivinen vai positiivinen. Esimerkiksi Donald Trumpia negatiivisessa valossa esittelevän jutun kohdalle merkitsin T-. Osa jutuista käsitteli molempia ehdokkaita ja näihin merkitsin M. Kaikki jutut eivät koskeneet jompaakumpaa tai molempia ehdokkaita ja nämä jätin analysoimatta.

Seitsemännessä luokassa erittelin jutun lähteet. Ne oli listattu jutun loppuun ja saattoivat olla tiedotusvälineitä tai muita toimijoita tai mielipiteellisissä sisällöissä juttujen kirjoittajia. Yhdellä artikkelilla saattoi olla lukuisia eri lähteitä. Ne artikkelit, joissa ei ollut erillistä lähdemerkintää, tulkitsin Telesurin omaksi hankinnaksi. Näihin kohtiin merkitsin X. Uutisjuttujen kirjoittajia en merkinnyt, sillä juttujen yhteydessä ei mainittu tekijöitä nimellä vaan koodeilla. Tekijäkoodit jäivät minulle epäselviksi, mutta tämä ei myöskään mielestäni vaikuttanut tutkimukseeni.

Aluksi pelkistin aineistoni määrällistä erittelyä varten kopioimalla kaikki tekstit ilman muotoiluja HTTrack-ohjelmasta Wordiin. Tämän tein sen takia, ettei juttujen taitto tai kuvitus vaikuttaisi tulkintoihini. Tulostin koko aineistoni ja merkitsin huomiokynällä jokaisen otsikon, ilmestymispäivämäärän, osaston sekä kirjoittajan ja/tai lähteen. Kävin läpi jutut pintapuolisesti niin, että tiesin millaisia aihepiirejä ja toimijoita ne sisälsivät. Toisella lukukerralla siirryin aineiston klusterointiin eli ryhmittelyyn ja merkitsin aineistostani toistuvuuksia toisella huomiovärillä. Samalla aineistosta alkoi nousta aiempaan tutkimukseen ja kirjallisuuteen suhteutuvia teemoja, jotka merkitsin kolmannella värillä. Kolmannella lukukerralla testasin luokitusrunkoani niin, että kaikille jutuille löytyi omat aihe-, toimija- ja lähdekategoriansa. Neljännellä kerralla merkitsin luokitusrunkooni huomiot kustakin tekstistä (ks. LIITE 1). Luokitusrungosta siirsin tiedot Exceliin.

Työskentelynäköymäni Excelissä on esitelty kuvassa 5.

Otsikko	Pvm	Osasto	U/M	Aihe	Ehdokas	Lähde
Googling "Registrarse Para Votar" Peaked During the Debate	27.9.2016	News/World	U	kansalaisaktivismi	M	W/P
Trump Insults Venezuelan Miss Universe as 'Miss Piggy'	27.9.2016	News/World	U	ulkopolitiikka	T-	Time
Who Won the First US Presidential Debate?	26.9.2016	News/U.S.	U	vaalikäytännöt	M	X
Clinton and Trump Clash Again and Again in First Debate	26.9.2016	News/World	U	vaalikäytännöt	M	X
Israel Apartheid 'Wall' Is the Muse to Trump's Mexico Border 'Wall'	26.9.2016	News/U.S.	U	ulkopolitiikka	T-	Jezebel - The Guardian

KUVA 5. Näyte aineiston määrällisestä erittelystä.

Tämän jälkeen siirryin analyysini abstrahoinnin vaiheeseen ja laskin Excelissä esiintyvyyksien useudet sekä tulkitsin, mitä merkitystä tuloksillani on tutkimukseni kannalta. Tämän jälkeen peila- sin uutisointia pehmeän vallan ja julkisen diplomatian käsitteisiin, propagandaan ja julkiseen mieli- piteeseen sekä agenda setting -teoriaan. Lisäksi pohdin sitä, miten tulokset suhteutuvat Uskalin (2007, 44) hyvän ulkomaanjournalismin kriteereihin.

Tein aineiston erittelyn kahteen kertaan, jotta mahdolliset huolimattomuusvirheet ja rajatapaukset tulisivat huomatuksi ja jaotelluiksi loogisesti kategorioihin. Näin varmistin sen, että en jaotellut juttuja mielivaltaisesti eri kategorioihin.

5.3 Diskurssianalyysi

Pietilän (1974, 35) mukaan mikään ei estä höystämästä sisällön erittelyä sanallisella kuvailulla. Usein pelkkä yleistävä kuvailu jääkin epähavainnolliseksi, jos sitä ei elävöitetä yksityiskohdilla (emt). Vaikka olin jo sisällön erittelyvaiheessa kuvaillut löydöksiäni myös sanallisesti ja nostanut kiinnostavia yksityiskohtia huomioiksi, halusin saada kolmanteen tutkimuskysymykseeni tarkempaa tietoa. Yleisen tason aineiston kuvailun lisäksi etsin yksityiskohtaista tietoa siitä, miten Telesur merkityksellistää Latinalaista Amerikkaa ja Venezuelaa Yhdysvaltain presidentinvaaleista kertovissa jutuissaan. Tähän tehtävään valitsin diskurssianalyysin.

Diskurssianalyysi on väljä teoreettinen viitekehys, jota voi soveltaa monin eri tavoin. Menetelmä rakentuu Jokisen, Juhilan ja Suonisen (2016, 26) mukaan viidestä teoreettisesta lähtöoletuksesta. Nämä ovat (1) oletus kielenkäytön sosiaalista todellisuutta rakentavasta luonteesta, (2) oletus useiden rinnakkaisten ja keskenään kilpailevien merkityssysteemien olemassaolosta, (3) oletus merkityksellisen toiminnan kontekstisidonnaisuudesta, (4) oletus toimijoiden kiinnittymisestä merkityssysteemeihin ja (5) oletus kielenkäytön seurauksia tuottavasta luonteesta. Oletusten painotusvalinnat valikoituvat tutkimuskohteen ja -asetelman perusteella. (Jokinen, Juhila ja Suoninen 2016, 26.)

Diskurssianalyysi soveltuu hyvin esimerkiksi valtasuhteiden analysointiin, mutta toisaalta siihen liittyy paljon yksinkertaistuksia ja tutkijan henkilökohtaista tulkintaa, joka tekee analyysimenetelmästä hyvin subjektiivisen (Jokinen & Juhila 2016, 76; 103). Analyysin tekemiseen onkin vaikea antaa yleispäteviä ohjeita ja näin ollen diskursiivisista analyysia tehdään hyvin moninaisista lähtökohdista, monilla eri tavoilla. Myös tekstistä nousevia tulkintoja voidaan tehdä toisistaan hyvin poikkeavilla tavoilla, ja diskurssianalyysille tyypillistä onkin liioitella tekstien tulkinnan yhdenmukaisuutta. Usein selonteojen yhdenmukaisuus riippuu pikemminkin tiedon tuottamisen tarkoituksesta, ei niinkään tulkintojen samanlaisuudesta. Koska diskurssianalyysissa tutkijalla ei ole olemassa valmista peruskäsitteistöä, vaan käsitteistö rakennetaan aineiston kanssa vuoropuhelussa tukeutuen aiempaan kirjallisuuteen sekä teorioihin, tutkimusprosessista on loppujen lopuksi erotettavissa hyvin vähän yhtäläisyyksiä. Diskurssianalyysi onkin enemmän väljä teoreettinen idea joukosta metodisia työvälineitä, joilla voidaan analysoida tekstejä, kuin varsinainen formalisoitu analyysitapa. (Eskola & Suoranta 1998, 196–198.) Raportoimalla analyysini vaiheet ja tulokset mahdollisim-

man tarkasti olen kuitenkin pyrkinyt perustelemaan analyysini etenemistä sekä sen, miksi olen löytänyt aineistosta tietyt merkityspotentiaalit.

Diskurssianalyysin ja lähiluvun kohteeksi valitsin Telesurin tuottaman mielipiteellisen materiaalin, joka oli toimituksessa määritelty Opinion/Articles-osioon. Uskoin pintapuolisesti tutustuttuani sisällön erittelyssä aineistooni, että mielipiteellisestä materiaalista löytäisin ilmiselvintä Latinalaisen Amerikan ja Venezuelan merkityksellistämistä. Näin olen siis käyttänyt harkinnanvaraista otantaa tapausten löytämiseen, jotka ajoittuvat vaaliväittelyiden aikaan. Harkinnanvaraisen otannan menetelmä sopii erityisesti tutkimuksiin, joiden tulokset eivät ole yleistettävissä perusjoukkoa suuremmaksi. Harkinnanvaraisessa otannassa otoskoko määritellään tutkimuskohtaisesti. (Vilkkä 2007, 58.) Otokseen määrittelyssä käytin kylläntymisen tai saturaation käsitettä, jolla tarkoitetaan sitä, että tietty määrä aineistoa riittää tuomaan esiin peruskuvion, johon vastausta ollaan hakemassa (Tuomi & Sarajärvi 2007, 89). En ottanut kaikkea mielipiteelliseksi luokittelemaani aineistoa lähiluvun kohteeksi, sillä aineisto alkoi toistaa itseään jo 12 mielipiteellisen artikkelin kohdalla. Toki voidaan perustellusti kysyä, olisiko Analysis- ja Opinion/Interviews-osioiden sisällön analysointi tuottanut lisäarvoa, mutta en nähnyt sitä tutkimuskysymyksen kannalta oleelliseksi.

Kolmas tutkimuskysymykseni kuului: Kuinka Telesur merkityksellistää Latinalaista Amerikkaa Yhdysvaltain presidentinvaalien alla? Ja tähän kysymykseen hain vastausta diskurssianalyysin keinoin. Lähdin jäsentämään kokonaisuutta erojen ja yhtäläisyyksien kautta, jotka ponnistivat tutkimuskysymyksestäni. Käsitin tutkielmassani diskurssin yhtenäisenä merkityssysteeminä, joka linkittyy historialliseen jatkumoon, ja jossa valta nähdään produktiivisena, sosiaalisiin käytäntöihin kiehtoutuneena ilmiönä. Tällöin metaforat, analogiat ja kuvat, joita diskurssi piirtää todellisuudesta, ovat kartoitettavissa yhtenäisenä kokonaisuutena (Jokinen, Juhila ja Suoninen 2016, 63). Huomioni keskittyi diskurssien välisiin ja sisäisiin valtasuhteisiin, hegemonisiin diskursseihin sekä niiden ideologisiin seurauksiin ja hegemonististen diskurssien kyseenalaistamiseen (Jokinen & Juhila 2016, 75). Näin aineistosta oli hahmotettavissa laajempia kokonaisuuksia, joihin tietyt puhetavat kytkeytyivät.

Ensimmäisessä analyysivaiheessa eli pelkistämisessä kopioin jälleen kaikki 12 tekstiä Word-tiedostoon pelkkänä tekstinä, jotta taitto, kuvat tai nostot eivät ohjaisi tulkintojani. Tämän jälkeen lähdin lukemaan aineistoa ajatuksella läpi, pitäen taustalla koko ajan mielessä tutkimuskysymykseni, johon etsin vastausta. Lähiluvun aikana kehittelin aiemman tutkimuksen, kirjallisuuden ja diskurssianalyysin lähestymistavan perusteella tutkimuskysymykselleni seuraavat, aineistolle esitettäviin alakysymykset:

1. Miten Latinalaista Amerikkaa representoidaan Telesurin mielipiteellisissä teksteissä? Mitkä ovat valtakurssit? Millaisia metaforia on käytetty?
2. Millaisiin valta- ja vastahegemonioihin diskurssit perustuvat?
3. Millaisia mielikuvia tekstit luovat Latinalaisesta Amerikasta?
4. Millaisiin pehmeän vallan ja julkisen diplomatian keinoihin diskurssi perustuu?
5. Miten diskurssissa pyritään vaikuttamaan julkiseen mielipiteeseen? Millaisia propagandan keinoja siihen kytkeytyy?
6. Millaista agenda setting -valtaa diskurssi käyttää?
7. Millaisia kilpailevia diskursseja aineistossa esiintyy? Millainen hierarkia niiden välille muodostuu? Mitkä diskurssit täydentävät toisiaan ja mitkä diskurssit ovat ristiriidassa toistensa kanssa?
8. Millaisia seurauksia diskursseilla on Latinalaisen Amerikan asukkaille tai Yhdysvalloissa asuville latinoille?

Aineiston klusterointi- eli ryhmittelyvaiheessa ympyröin kaikki mielestäni Latinalaista Amerikkaa merkityksellistävät tekstikohdat ja -kokonaisuudet. Seuraavaksi luin tekstimassan kahdeksan kertaa läpi. Jokaisella kerralla etsin vastausta edellä kussakin yksittäisessä kohdassa esittämiini kysymyksiin, jokaiseen kohtaan yksi kerrallaan. Merkitsin jokaisen kysymyksen kannalta relevantit kohdat eri värillä.

Tämän jälkeen siirryin aineiston abstrahoinnin eli teoreettisten käsitteiden luomisen vaiheeseen. Ryhmittelyn jälkeen aineistosta oli hahmotettavissa eroavaisuuksia ja yhtäläisyyksiä, joiden kautta nimesin yhteensä neljä erilaista diskurssia. Nämä diskurssit esittelen kohdassa *6.2 Diskurssianalyysin tulokset*.

6. TULOKSET

Tässä luvussa käyn läpi määrällisen sisällönerittelyni tulokset sekä diskurssianalyysini tulokset. Sisällön erittelyn tuloksia olen pyrkinyt havainnollistamaan kuvioiden ja taulukoiden avulla. Kussakin kuviossa otoskoko on $n=127$ eli analysoitujen juttujen lukumäärä. Tämä tarkoittaa sitä, että määrittelin kunkin artikkelin johonkin tiettyyn ryhmään sen perusteella, mikä kategorioista vastasi mielestäni jutun ensisijaista julkaisemisen funktiota. Osa jutuista olisi nimittäin voitu luokitella useampaankin kategoriaan. Kuvioiden ja taulukoiden tulkintaa olen selkeyttänyt sanallisella kuvailulla, jossa olen pystynyt myös tuomaan esille yksityiskohtia, joiden kuvaaminen kuvioissa ei ole ollut mahdollista. Osa näistä yksityiskohtaisista havainnoista perustuu aineiston yleiseen silmäilyyn, jonka perusteella olen syventynyt joihinkin tiettyihin artikkeleihin tarkemmin kuin toisiin.

Diskurssianalyysin havaintojani esittelen lyhyiden tekstikatkelmien kautta, joiden uskon havainnollistavan tekemiäni tulkintoja. Samalla teen analyysini läpinäkyvämmäksi. Olen nostanut esimerkiksi muutaman virkkeen pituisia pätkiä eri puolilta aineistoa. Joissakin tapauksissa olen ottanut ajatustani havainnollistavia tekstipätkiä eri puolilta aineistoa. Näissä tapauksissa olen erottanut yksittäiset katkelmat toisistaan suluissa olevilla tavuviivoilla (--). Olen esittänyt aineistosta nousevia huomioita vaihtelevin tavoin. Olen esimerkiksi terävöittänyt aineistoesimerkkejä yksittäisten sanojen ja viittausten luomilla mielikuvilla ja esitellyt muita aineiston ominaisuuksia, jotka ovat mielestäni olleet tulosteni kannalta relevantteja. Aineistoleikkeisiin olen merkinnyt jutun otsikon sekä julkaisupäivämäärän.

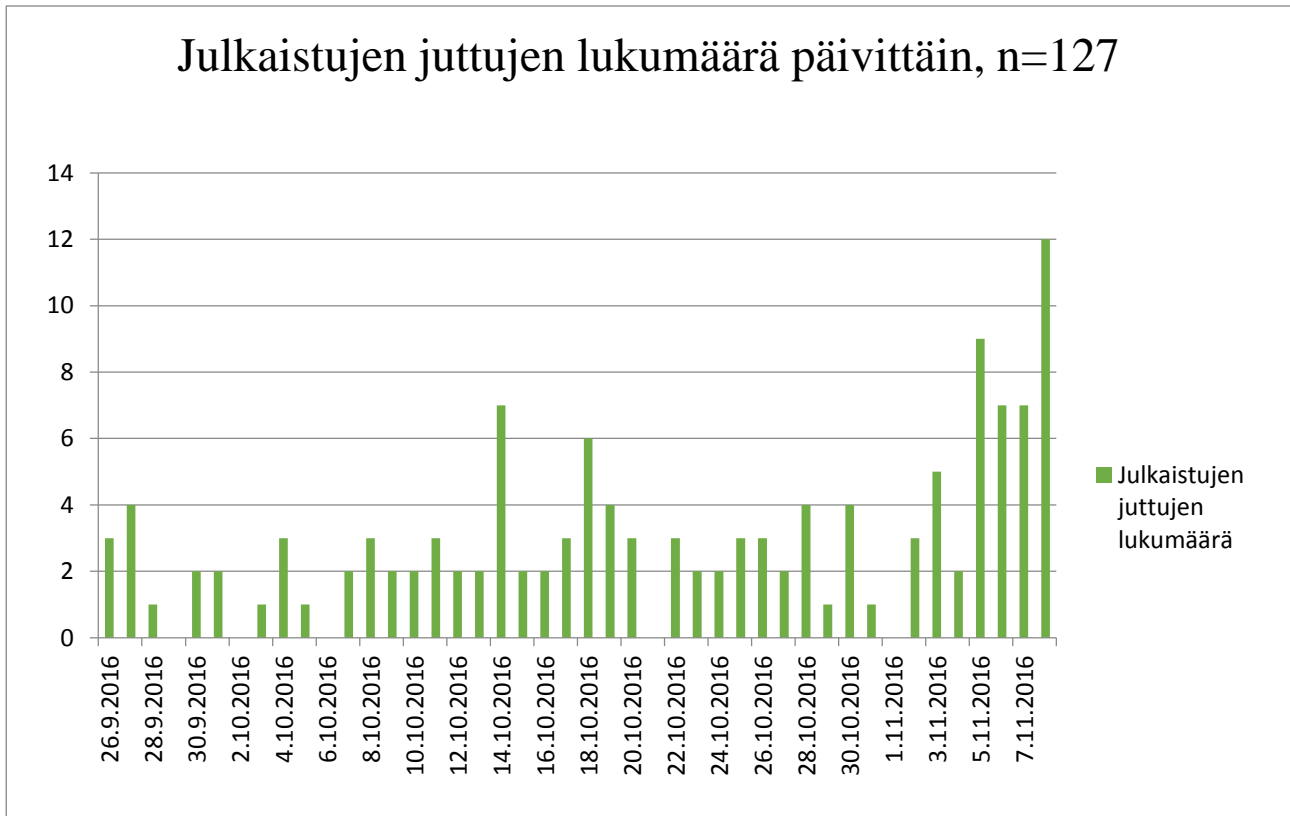
Aloitan tulososioni määrällisen erittelyn kuvaamisella, jonka jälkeen siirryn diskurssianalyysin keinoin saatuihin tuloksiin.

6.1 Määrällinen erittely

Seuraavassa esittelen määrällisen analyysini tulokset. Tulokset on kirjattu samassa järjestyksessä kuin analyysikehikossani.

6.1.1 Juttujen lukumäärä ja ajallinen jakautuminen

Aineistoni juttujen julkaiseminen on esitetty ajankohdan mukaan kuviossa 2.

KUVIO 2. Julkaistujen juttujen lukumäärä päivittäin.

44 päivän ajanjaksolla juttuja julkaistiin yhteensä 127 kappaletta. Aivan kaikkina tarkastelujakson päivinä ei julkaistu juttuja Yhdysvaltain presidentinvaaleista, mutta vastaavasti toisina päivinä juttuja julkaistiin useita. Eniten juttuja julkaistiin vaalipäivänä (8.11.2016, yhteensä 12 juttua). Toiseksi eniten juttuja julkaistiin 5. marraskuuta (9 juttua) ja kolmanneksi eniten 14. lokakuuta (7 juttua). Vaalipäivään painottuva uutisointi oli ymmärrettävää, sillä tuolloin koko maailma seurasi Yhdysvaltain valintaa tulevasta presidentistä. Jo uutiskriteereissä on nostettu tapahtuman intensiteetti yhdeksi lähtökohdaksi, ja tätä tehtävää myös Telesur tuntui täyttävän vaaliuutisoinnillaan. Marraskuun 5. päivänä julkaistiin lukuisia eri aihepiireistä kertovia juttuja, joilta ei otsikkotasolla löydy yksittäistä nimittäjää. Ne kuitenkin aloittivat Telesurin ”valmistautumisen” suureen vaalipäivään. Lokakuun 14. päivän juttupiikkiä selittää Wikileaksin tekemät paljastukset Hillary Clintonin sähköpostiviesteistä, joista uutisoitiin eri puolilla maailmaa. Telesurin aihepiiriä koskevat jutut keskittyivät sähköposteista selvinneeseen Clintonin strategiaan kalastella tummaihoisten ihmisten ääniä, Clintonin ajatuksiin Yhdysvaltain ja Kuuban välisistä suhteista sekä valtamedioiden ”palveluksista” Clintonille.

Jo uutisointi Clintonin sähköpostiviesteistä näyttää sen, että Telesurin uutisoinnissa on tyypillistä tiettyjen näkökulmien ja kehystysten painottaminen. Analysoin tätä tarkemmin kohdassa 6.1.3 *Juttujen aiheet*. Mielenkiintoista Wikileaksin vuotamien sähköpostiviestien uutisoinnissa oli kui-

tenkin se, että vaikka Wikileaks julkaisi viestit jo 7. ja 10. lokakuuta, ensimmäiset Wikileaks-jutut julkaistiin Telesurissa vasta useita päiviä tämän jälkeen. Johtuiko viive tietoisesta valinnasta vai resurssien puutteesta?

Juttujen virta vaaliväittelyiden aikaan oli tasainen, mutta kiihtyi ymmärrettävästi kohti vaalipäivää. Se, että juttuja Yhdysvaltain presidentinvaaleista tehdään aktiivisesti läpi vaaliväittelyiden, kertoo mielestäni siitä, että Telesurin toimituskunnassa Yhdysvaltain presidentinvaaleja pidettiin merkittävänä raporttoimisen kohteena. Tämä ei toki ole mikään ihme, sillä Yhdysvaltain presidentti on merkittävä globaali vallanpitäjä ja USA:n ulkosuhteiden näkyvin kasvo, jolla on paljon valtaa ympäri maailmaa, myös Latinalaisessa Amerikassa. Telesur pyrki kuitenkin osallistumaan vaaleista käytävään keskusteluun omien uutiskriteereidensä mukaan tuotetulla aineistolla ja näin haastamaan valtautisten tiedonvälityksperinnettä, vaikkakin niiden omilla uutisillaan ja omilla pelisäännöillään. Samalla Telesur pyrki tarkasti viestimään kansainväliselle yhteisölle, kuka Venezuelan ja Latinalaisen Amerikan näkökulmasta on pienempi paha Yhdysvaltain tulevaksi presidentiksi.

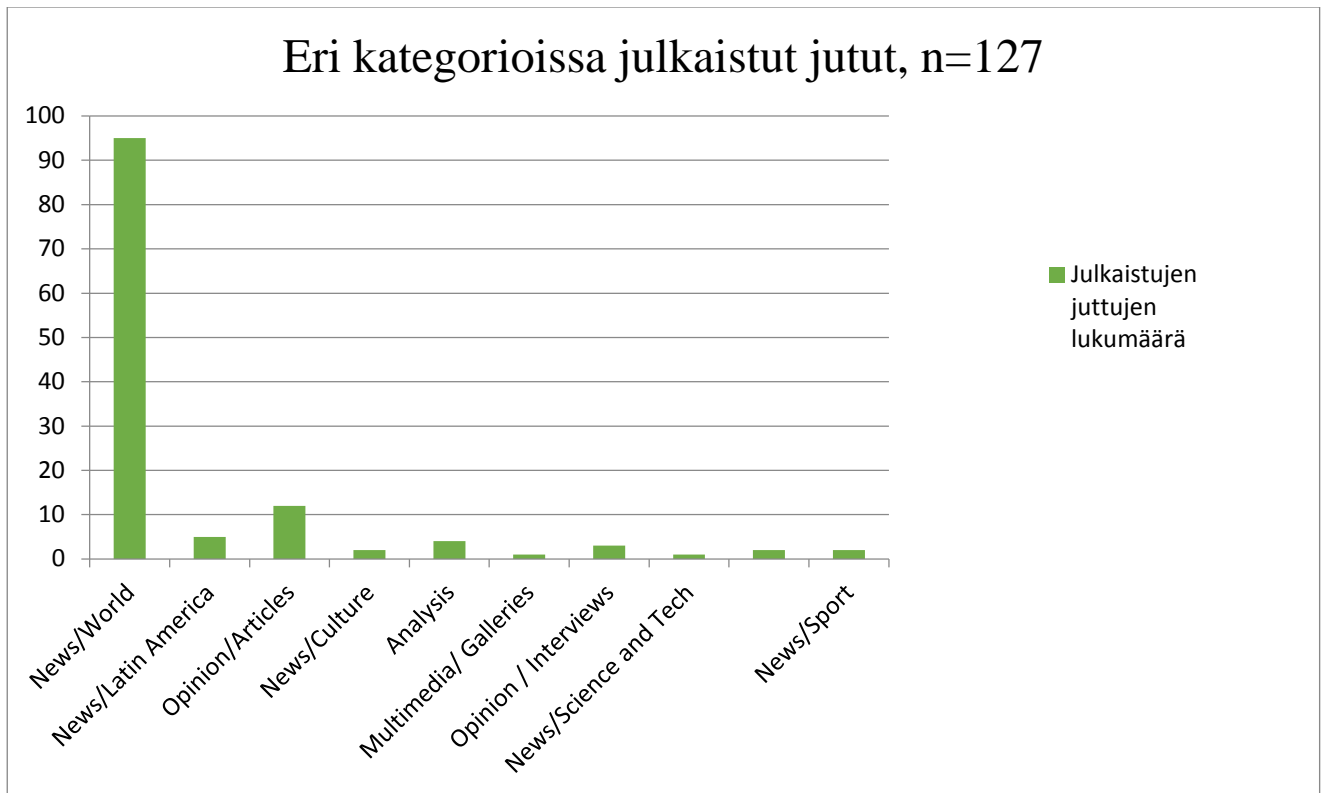
Uutisoimalla tasaisesti Yhdysvaltain presidentinvaaleista Telesur käytti agenda setting -valtaansa ja suuntasi lukijoidensa huomiota Yhdysvaltain presidentinvaaleihin ja jätti toiset asiat, esimerkiksi Venezuelan sisäpolitiikan, vähemmälle huomiolle. Samalla uutisointi kehystettiin Latinalaisesta Amerikasta Yhdysvaltoihin muuttaneiden vähemmistöjen näkökulmilla. Lupaus yhdysvaltalaiselle tiedonvälityksperinteelle vaihtoehtoisista sisällöistä puolestaan näkyi hyvin kriittisenä suhtautumisena ehdokkaisiin ja runsaaseen amerikkalaisen yhteiskunnan arvosteluun ja negatiivisten asioiden korostamiseen. Tämä voidaan tulkita propagandaksi, jolla pyritään vaikuttamaan julkiseen mielipiteeseen ja yksilöiden toimintaan, mutta myös pehmeän vallan ja julkisen diplomatian välineeksi. Näin Telesur yritti vaikuttaa siihen sosiaaliseen todellisuuteen, jossa sen yleisöt elävät.

6.1.2 Juttujen julkaisu uutiskategorioittain

Julkaistut jutut ja niiden lukumäärä kategorioittain on esitetty kuviossa 3.

Jutuista selvästi suurin osa julkaistiin kategoriassa News/World. Yhteensä 95 juttua oli määritelty Telesurin toimituksessa tähän luokkaan. Toiseksi eniten eli 12 juttua oli merkitty Opinion/Articles -kohtaan. Muuta mielipiteellistä materiaalia oli yhteensä 4 (Analysis) ja 3 (Opinion/Interviews) juttua. Kolmanneksi eniten juttuja oli kategorisoitu luokkaan News/Latin America – yhteensä 5 juttua. Kulttuuri- ja urheilu-uutisia oli kumpiakin kaksi. Muihin luokkiin juttuja oli määritelty 1–2 kappaletta. Tämän perusteella voidaan todeta, että tutkimuksen ajankohtana julkaistuista jutuista valtaosa oli määritelty toimituksessa uutiselliseen materiaaliin ja vielä tarkemmin ulkomaan uutisiin. Kaikis-

ta tutkimusajankohtana julkaistuista jutuista noin 15 prosenttia oli mielipiteelliseksi materiaaliksi toimituksessa katsottua sisältöä (Opinion/Articles, Analysis ja Opinion/Interviews -kategorioiden jutut). Muutama juttu oli myös merkitty Latinalaisen Amerikan asioita käsitteleviksi jutuiksi.

KUVIO 3. Eri kategorioissa julkaistut jutut.

News/World-osion jutut kattoivat monipuolisen aiheiden kirjon Latinalaisen Amerikan ulkopuolelta. Osaston jutuissa käsiteltiin muun muassa maahanmuuton ja rasismin, kansalaisaktiivisuuden, ulkopolitiikan sekä presidenttiehdokkaiden toimintaan liittyviä uutisia Yhdysvalloista. Myös vaaliprosessiin, mielipidemittauksiin ja vaaliväittelyihin liittyvät uutiset oli merkitty tähän osastoon.

News/U.S. -osioon oli merkitty tarkastelujakson alkuaikana kaksi juttua, jotka olisivat voineet olla myös News/World -osiossa. Toisessa jutuista verrattiin Israelin ja Palestiinan välistä muuria Trumpin kaavaileman muurin Yhdysvaltain ja Meksikon rajalle ”muusaksi”. Toisessa jutussa kysyttiin, kuka voitti ensimmäisen vaaliväittelyn.

On selvää, että ulkomaanuutisten kategorian jutut painottuivat aineistossani sen takia, että Yhdysvallat kuuluu Latinalaisen Amerikan näkökulmasta ulkomaihin. Näin uutisointi maailmaosiossa on perusteltua ja noudattelee valtamediasta tuttuja osastojakoja.

News/Latin America -osasto puolestaan keräsi Latinalaiseen Amerikkaan liittyvät uutiset. Yksi jutuista käsitteli Venezuelaa ja Kuubaa, loput Meksikoa, Kuubaa ja Brasiliia. Jutuista yksi käsitteli

Latinalaisen Amerikan ja Hillary Clintonin suhdetta, loput Latinalaisen Amerikan ja Trumpin suhdetta. Osastoon merkitsemisessä oli kuitenkin jonkin verran sekavuutta. Esimerkiksi otsikon ”Fascist Trump Labels Venezuela and Cuba 'Oppressive'” juttu oli määritelty News/World -osioon, kun taas ”Trump Insults Venezuelan Miss Universe as 'Miss Piggy'” -otsikoitu juttu oli määritelty News/Latin America -osastoon. Mielestäni jutut olisi voinut määritellä samaan kategoriaan sisältönsä perusteella. ”Oikea” osasto määräytyisi median sisäisistä käytännöistä ja tyylikirjasta.

News/Culture -osion toisessa jutussa näyttelijä rohkaisee ihmisiä äänestämään Trumpia vastaan ja toisessa latinoista koostuva yhtye pyytää ihmisiä äänestämään Clintonia.

News/Sports-kategoriassa yleisurheilijat teilasivat Trumpin väitökset ”pukuhuonepuheiden” ja naisia halventavan kielenkäytön yhteydestä. Samaa osioon oli myös merkitty juttu, jossa kerrottiin amerikkalaisen jalkapallon politisoitumisesta – ja pelaajien vastustuksesta Trumpin rasistiseksi väitetyle kampanjalle.

Julkisuuden henkilöiden ottaminen osaksi Yhdysvaltain presidentinvaaliuutisointia kertoi mielestäni ennen kaikkea Telesurin halusta vaikuttaa omilla sisällöillään yksittäisten ihmisten mielipiteeseen ja äänestyspäätöksiin. Julkisuudesta tuttujen ihmisten kautta on helppoa vaivihkaa ”kampanjoida” jonkin tietyn asian puolesta, sillä yleisön samaistuminen ihailemiansa henkilöitä kohtaan on todennäköisempää kuin esimerkiksi tuntemattomien kansalaisaktivistien sanomisiin.

News/Science and Tech -kategorian jutuissa painottui valtamedian toiminnan ja markkinavetoisen mediaekologian arvostelu. Ainoassa kategoriaan merkityssä jutussa uutisoitiin AT&T:n ja Time Warnerin yhdistymisestä. Kategorian jutut näyttäytyivät erittäin perusteltuina, kun Telesurin toimintaa peilaa antiamerikkalaisuuteen sekä vasta- ja vaihtoehtomedioiden perinteeseen.

Multimedia-osiossa oli ainoastaan yksi juttu, jossa esiteltiin kuvia äänestyspäivältä. Kuvat olivat uutistoimistoilta.

Edellä listattujen osastojen jutuissa ei mainittu kirjoittajia nimeltä, vaan juttujen loppuun oli listattu ainoastaan lähteet ja kirjainkoodi, jonka uskon viittaavan jutun kirjoittajaan.

Opinion/Articles -osaston sisältö kattoi erilaisten asiantuntijoiden kirjoituksia. Kirjoittajat oli merkitty juttuihin ja he tulivat esittelyjen mukaan toimituksen ulkopuolelta. Kahdessa jutussa kirjoittaja ei kuitenkaan oltu esitelty mitenkään, joten heidän suhteensa aihepiiriin jäi epäselväksi. Ensimmäisestä ja viimeisestä vaaliväittelystä kertovat jutut oli kirjoittanut sama ihminen, muutoin tekstit tulivat eri kirjoittajilta. Jutut keskittyivät Clintonin, Trumpin ja molempien ehdokkaiden politiikan avaamiseen. Kaksi jutuista keskittyi vaaliväittelyiden analysointiin. Ehdokkaita käsittelevissä ju-

tuissa kysyttiin muun muassa, että onko Trump täällä jäädäkseen. Kaksi ehdokkaasiin suoraan osoitetuista jutuista keskittyi Clintonin feministileimaan. Yhdessä jutussa keskityttiin rinnastamaan Yhdysvallan yhteiskunnan tila rappioon. Myös latinoiden äänestystottumukset saivat yhdessä jutussa hyväksyntää. Juttujen kirjoittajia tituleerattiin tutkijoiksi, kirjailijoiksi ja analyytikoiksi tai heidät identifikoitiin kansalaisjärjestöihin.

Analysis-osion jutut erosivat Opinion/Articles -osion jutuista siinä, että osassa niistä oli listattu muita medioita lähteiksi. Lisäksi niiden kirjoittajien taustaa ei avattu. News/World -osion jutuista analyysit puolestaan erosivat siinä, että niiden yhteydessä kirjoittajan nimi tuotiin esille muutoin kuin lyhenteellä. Tämän kaiken tulkitsin niin, että osaston jutut ovat toimituksen kirjoittamia uutisanalyysseja. Yhdessä analyysistä perusteltiin sitä, miksi Trumpin rinnastaminen Hugo Chávesiin on hölynpölyä. Toisessa analyysissä analysoitiin Mark Pencen mahdollisuuksia nousta presidentiksi. Kolmannessa puolestaan rinnastettiin Trumpin voitto kansalliseen sotaan ja Clintonin voitto kolmanteen maailmansotaan. Neljäs juttu käsitteli latinoiden merkitystä äänestystuloksen kannalta. Mielenkiintoinen kuriositeetti oli myös se, että sekä Pencen mahdollisuuksia presidentinvaaleissa käsitellyt juttu, että latinoiden äänten merkitystä peilannut juttu on sittemmin poistettu Telesurin verkkosivuilta.

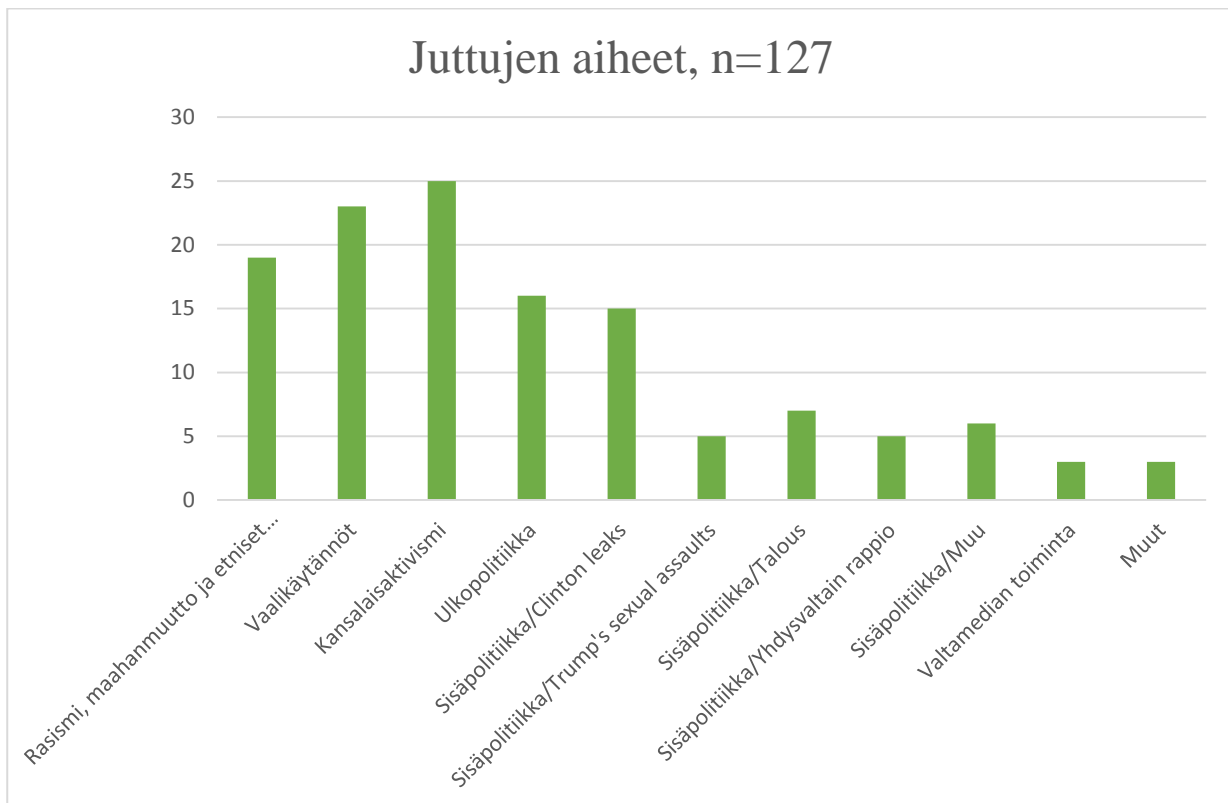
Opinion/Interviews -osiossa kuultiin Wikileaksista tuttua Julian Assangea, Kuuban ulkosuhteista kirjan kirjoittanutta Arnaldo Perez Guerraa ja joukkoa Yhdysvalloissa asuvia nuoria aktivisteja, jotka edustavat lähinnä etnisiä vähemmistöjä, työväenluokkaa, trans- ja queer-suuntauksia sekä sosiaalista tasa-arvoa edistäviä ryhmiä. Jutut oli koostettu lähinnä muiden medioiden haastatteluista.

Julkaistujen juttujen hajonta kertoo mielestäni siitä, että toimituksen käytännöt hakevat edelleen muotoaan. Esimerkiksi News/U.S. -osiossa oli merkittynä vain kaksi juttua, joiden kaltaiset myöhemmin merkittiin News/World -osioon. Tämän voi tulkita myös niin, että julkaisun käytännöt ovat muuttuneet tarkastelujaksoni aikana, mutta myös niin, että Telesurilla ei todennäköisesti ole tarkkaan määriteltyä tyylikirjaa, kuten monissa isoissa medioissa, joiden toiminta on organisoitunut valtamedialle tyypillisesti. Tämän voi nähdä harrastelijamaisuutena, mutta myös valtamedioiden perinteen haastamisena, kolmannen maan oman uutisperinteen luomisyhteyksinä. Hajonta voi johtua myös siitä, että tekijät vaihtuvat ja esimerkiksi mielipiteellistä sisältöä tuottavat tahot tulevat toimituksen ulkopuolelta. Näiden toimituksen tekemien kategoriajakojen avulla ei ole kovin hedelmällistä tehdä tarkkaa analyysia, ja tämän takia teemoittelin sisältöjä tarkemmin aiheidensa perusteella.

6.1.3 Juttujen aiheet

Juttujen aiheiksi nousi kymmenen luokkaa. Ne on listattu kuvioon 4. Juttujen aiheiden esittelyn yhteydessä olen arvioinut myös aiheiden uutiskriteerejä (ks. Kunelius 2003, 190).

Eniten juttuja (25 kpl) julkaistiin kansalaisten mobilisointiin tai aktiivisten kansalaisten puheenvuoroja sisältävään luokkaan, jonka nimesin kansalaisaktivismiksi. Kansalaisaktivismiin laskin myös ne jutut, jotka olisi muuten voitu merkitä vaalikäytäntöihin, mutta ne aktiivisesti rohkaisivat ja puhuttelivat otsikkotasolla kansalaisia äänestämään. Vaalikäytäntöjä ja -prosessia puolestaan avattiin 23 jutussa. Rasismin, maahanmuuton ja etnisten vähemmistöjen tematiikkaa käsiteltiin 19 jutussa. Ulkopolitiikkaan eli Yhdysvaltain ja muiden maiden suhteisiin vaalien kontekstissa keskittyi 16 juttua. Näihin juttuihin merkitsin myös ne uutiset, jotka kertoivat ehdokkaiden linjauksista, jotka koskivat muita maita. Yhdysvaltain sisäpolitiikasta kertovia juttuja julkaistiin yhteensä 38. Jaoin nämä alakategorioihin, jotka käsitelivät Clintonin vuotoja, Trumpin seksuaalista ahdistelua, taloutta, Yhdysvaltain yhteiskunnan rappiota sekä muita aiheita, joista ei muodostunut selkeää luokkaa. Kaksi juttua käsittelee otsikkotasolla selvästi valtamedian toiminnan epäkohtia. Loput jutut (5 kpl) olivat aiheiltaan niin moninaisia, etten pystynyt määrittelemään niitä luokkiin.

KUVIO 4. Juttujen aiheet.

Ensimmäisessä luokassa (rasismi, maahanmuutto ja etniset vähemmistöt) korostuivat jutut, jotka kertoivat antiamerikkalaisuudelle tyypilliseen tapaan Yhdysvalloissa tehdyistä rasistisista teoista tai tekojen uhasta. Myös äärioikeistosta ja radikalisoitumisesta kertoneet jutut listasin tähän kategori-
aan. Juttujen sisällöissä toistuivat pelko etnisten vähemmistöjen ja maahanmuuttajien aseman huonontumisesta Yhdysvalloissa. Kategorian juttujen uutiskriteereissä korostuivat odotettavuus ja henkilöitävyys, sillä suurin osa jutuista henkilöityi Trumpiin, ja uutisointi oli jatkumoa Telesurin tarkkaan seuraamalle Trumpin vaalikampanjoinnille.

Toiseen luokkaan (vaalikäytännöt) määrittelin kaikki ne jutut, jotka koskivat vaalia prosessina, vaaliväittelyitä tai äänestystuloksen ennakkointia mielipidemittauksissa. Tämän kategorian juttujen uutiskriteereissä korostui etenkin kielteisyyys, sillä jutuissa kerrottiin vaaleihin liittyvistä epäkohdista ja esimerkiksi ammuskelusta äänestyspaikalla.

Kolmas luokka (kansalaisaktivismi) muodostui juttujen ympärille, jotka kertoivat kansalaisten aktiivisesta toiminnasta tai jotka rohkaisivat kansalaisia äänestämään. Sisällöissä korostuivat etenkin radikaalit nuoret, mikä on tyypillistä antiamerikkalaisuudelle. Tähän kategoriaan listasin myös Pohjois-Dakotan öljyputkea käsitelleet jutut, jotka liittyivät Yhdysvaltain presidentinvaaleihin. Näin siksi, että kyseessä on kansalaisaktivistien tärkeä voimanponnistus. Osa kansalaisaktivismi-kategorian jutuista olisi voitu listata myös kategoriaan vaalikäytännöt, mutta ne muodostivat kokonaan oman kehyksensä kannustamalla ihmisiä aktiivisiksi yhteiskunnan jäseniksi. Näin nämä jutut toteuttivat Norrisin (2000) asettamia pääfunktioita medialle vaalien aikaan ja oli mielestäni perusteltua luokitella ne kansalaisaktivismiin alle. Boyd-Barretin (2007, 207) mukaan vasta- ja vaihtoehtomedioiden yleisö koostuu valtamedioita tyypillisemmin aktivisteista, työväenluokasta, etnisistä vähemmistöistä, älymystöstä sekä muiden ideologioiden edustajista, joiden asioita ei esitetä valtamediassa ainakaan heidän omilla säännöillään. Tämä ajatus näkyi selvästi Telesurin presidentinvaaliluutisoinnissa. Aiheissa korostuivat selvästi etnisille vähemmistöille suunnatut sisällöt, kansalaisaktivistien puheenvuorot ja yhdysvaltalaisen (markkina)vallan hegemonian ravisteleminen. Tämän kategorian jutuissa korostui henkilöitävyyden uutiskriteeri, sillä usein julkimot tai aktivistit kannustivat ihmisiä äänestämään omalla nimellään ja naamallaan tai yksittäiset aktiiviset kansalaiset kertoivat omasta toiminnastaan.

Ulkopolitiikan kokonaisuuteen listatut jutut käsittelivät Yhdysvaltain ja muiden valtioiden suhteita. Niihin määrittelin juttuja, joissa kerrottiin ehdokkaiden vaalilupauksista suhteessa muihin maihin, mutta myös jatkettiin uutisseurantaa aihepiireistä, joita Telesur oli seurannut jo pidemmän aikaa. Tässä kategoriassa korostuivat etenkin Latinalaisen Amerikan ja Yhdysvaltojen välisestä toiminnasta kertovat jutut, kuten Trumpin uhkaukset muurin rakentamisesta Meksikon rajalle ja Kuuban sekä

Venezuelan viileät välit Yhdysvaltojen kanssa. Toinen aihealueen jutuissa korostunut kokonaisuus oli Venäjän suunnittelemien vaalitarkkailijoiden lähettäminen Yhdysvaltoihin. Tämän luokan jutuissa korostui (kulttuurisen) merkittävyyden, odotettavuuden ja jatkuvuuden uutiskriteerit. Ihmiset osasivat odottaa pitkän vaaliprosessin seuraamista Telesurilta.

Yhdysvaltain sisäpolitiikan aihepiireissä korostuivat presidenttikandidaattien ympärillä velloneet kohut: Clintonin sähköpostivuoto ja Trumpin väitetyt seksuaaliset ahdistelut. Niistä uutisoitiin laajalti eri puolilla maailmaa ja siten niiden seuraaminen myös Telesurissa oli hyvin todennäköistä. Niille kummallekin merkitsin oman luokan. Näiden luokkien jutut korostivat henkilöitävyyttä ja kielteisyyttä uutiskriteereinä.

Sisäpolitiikan alle muodostui myös taloudesta kertovien juttujen kokonaisuus. Jutuissa arvosteltiin etenkin yhdysvaltalaista markkinakapitalismia ja alleviivattiin presidenttiehdokkaiden varakkuutta sekä kampanjointiin käyttämiään varoja. Rahan vallan kritisointi on tyypillistä antiamerikkalaiselle suuntaukselle. Myös näissä uutisissa tärkeimmäksi uutisoinnin kriteeriksi nousi kielteisyys.

Nippu sisäpolitiikasta kertovia juttuja julkaistiin aihepiiristä, jonka tulkitsin koskevan Yhdysvaltojen yhteiskunnan ”rappiota”. Nämä jutut nivoutuivat mielenkiintoisesti USA Decides -osion sisältöihin. Kun in depth -osion teksteissä alleviivattiin muun muassa sitä, miten Yhdysvaltojen ”järjestelmä” on toiminnaltaan niin kummallinen, että siellä voidaan valita presidentiksi ehdokas, jota on tosiasiallisesti äänestänyt vähemmän kansalaisia kuin vastustajaansa. Yhdessä sisäpolitiikasta kertovien Yhdysvaltain rappio -juttujen kanssa USA Decides -osioon nostetut kuriositeetit tuottivat yhdysvaltalaisvastaista maailmankuvaa. Etenkin näiden juttujen tulkitsin olevan pehmeää vallankäyttöä ja antiamerikkalaista propagandaa, jolla pyrittiin antamaan takaisin valtamedian uutisointia ja väitöksiä esimerkiksi Venezuelan yhteiskunnan romahtamisesta. Myös näissä jutuissa negatiivisuudella rakennettiin uutisarvoa.

Sisäpolitiikasta kertovia juttuja julkaistiin myös muista aiheista, joille en löytänyt yhteistä nimittäjää. Ne merkitsin sisäpolitiikka/muu-osioon.

Valtamedian toimintaa koskevissa jutuissa käsiteltiin Wikileaks-vuotoja, joiden mukaan CNN olisi antanut ehdokkaiden itse määrittellä haastattelunsa kysymykset sekä avattiin Clintonin kytköksiä valtamedioihin. AT&T:n ja Time Warnerin yhdistymisestä kertovassa jutussa puolestaan pelättiin mediamonopolin syntymistä ja kerrottiin NYT:n seisovan Trumpin seksuaalista häirintää koskevan uutisoinnin takana. Tulkitsin uutisoinnin valtamediasta osaksi antiamerikkalaista vihamielisyyttä yhdysvaltalaista (media)kulttuuria kohtaan. Uutiskriteereistä tärkeimmäksi nousi jälleen kielteisyys.

Lisäksi jutuista muodostui neljän jutun muut-osio, jonka sisältöjä en pystynyt merkitsemään mihinkään muuhun kategoriaan. Hyvä esimerkki näistä ”silppujutuista” oli vaalipäivänä julkaistu juttu kolmesta cocktail-juomaideasta, joiden perusteella lukija jaksaa koko vaali-illan.

Telesurin Yhdysvaltain presidentinvaaliuutisointi kietoutui tiettyjen, tarkasti rajattujen aihepiirien ympärille, jotka linkittyivät sosiaaliseen tasavertaisuuteen, työväenlaatuun ja vähemmistöjen asemaan. Kiinnostavia olivat ne aiheet, joista Telesur uutisoi, mutta myös ne asiat, joista se jätti uutisoimatta. Iso yleisö tulee harvoin ajatelleeksi kaikkia niitä aiheita, näkökulmia tai puhetapoja, joista media vaikenee. Ulkopuolelle rajattuja aiheita olivat uutisissa ja mielipiteellisessä materiaalissa muun muassa USA Decides -osiossa merkitykselliseksi esitelty asepolitiikka, terveydenhuolto ja koulutus. Mielenkiintoista olikin se, miksi näitä aihepiirejä ei käsitelty Telesurin muissa sisällöissä, vaikka ne oli toisaalla sivustolla nähty korostamisen arvoisiksi. Muun muassa näin Telesur teki aktiivista aiheiden arvottamista uutisoimalla vain tietyistä aihepiireistä ja jättämällä toisia vähemmälle. Samalla se tuli rakentaneeksi antiamerikkalaista propagandaansa, käyttäneeksi agenda setting- ja pehmeää valtaansa sekä viestineensä rahoittajiensa agenda kansainväliselle yhteisölle.

Uskalin (2007, 44) hyvän ulkomaanjournalismin kriteereihin peilaamalla Telesurin juttuaiheet keskittyivät tiettyihin aihepiireihin ja olivat näin juttuaiheiltaan melko yksipuolisia, kielteistä näkökulmaa Yhdysvalloista maalaavia. Vasta- ja vaihtoehtomedioiden genressä tämä löydös ei ollut erityisen yllättävä. Toisaalta Telesur keskittyi Yhdysvaltoja koskevassa uutisoinnissaan arkojen aiheiden käsittelyyn monin tavoin. Huomionarvoista kuitenkin oli se, että aiheet olivat nimenomaan Yhdysvalloille arkoja – eivät Latinalaisen Amerikan maille, maahanmuuttajille tai kansalaisaktivisteille. Aiheiden ”arkuuden” voidaankin katsoa olevan Latinalaisen Amerikan ja Venezuelan kontekstista käsin määriteltyä. Näin Telesurin sisällöt ovat täyttäneet hyvän ulkomaanjournalismin kriteereistä (Uskali 2007, 44) vasta kaksi (juttujen sijoitus päivän taitossa, vrt. myös USA Decides -osio, ja arkojen aiheiden käsittely).

6.1.4 Juttujen kohde

Aineiston 77 jutussa oli otsikon perusteella selvästi erotettavissa, kumpaa ehdokasta ne koskivat. Niissä ehdokkaat pääsivät joko itse ääneen tai he esiintyivät mykkinä itse, mutta puhuivat kampanjansa suulla. Lisäksi yhdessä jutussa haikailtiin presidentiksi Mike Penceä ja toisessa Jill Steiniä. Sekä Clinton että Trump olivat esillä 14 jutussa, joissa osassa vertailtiin heidän paremmuuttaan. Loput jutut käsitelivät yleisemmällä tasolla vaaleja tai ne keskittyivät kokonaan muihin asioihin.

Trumpin toimintaa tai vaalikampanjaa koski 42 juttua. Clintonin toimintaa tai vaalikampanjaa puolestaan käsiteltiin 35 jutussa. Vaikka juttujen lukumäärässä ei ole suurta eroa, uutisointi ehdokkaista erosi huomattavasti. Kun jutut Trumpista keskittyivät hänen toimintaansa moniarvoisuutta vastaan, rasismiin ja fasismin lietsojana ja naisten ahdistelijana, Clintonista muodostunut kuva oli huomattavasti positiivisempi. Trumpista julkaistiin vain yksi positiiviseksi luokiteltavissa oleva juttu, jossa Trumpin kerrottiin olevan Ted Cruzin mielestä Clintonia parempi vaihtoehto. Muut 41 juttua olivat negatiivissävyytteisiä. Clintonista sen sijaan julkaistiin kahdeksan juttua, joissa rohkaistiin äänestämään häntä tai nähtiin hänet parempana vaihtoehtona Yhdysvaltain tulevaksi presidentiksi. Lisäksi kahdessa uutisessa kerrottiin, miten Clintonin suosio on kasvanut ja hänen voittonsa vaaleissa on todennäköinen.

Näen Telesurin uutisoinnin pohjautuvan Clintonille edulliseen puhetapaan ja rakentavan myönteistä poliittista ilmapiiriä hänen valinnalleen presidentiksi. Clintonista oli kyllä julkaistu lukuisia kriittisiä juttuja, jotka median vallan vahtikoiratehtävälle tyypilliseen tapaan nostivat esille epäkohtia (ks. Norris 2000, 23–32), mutta samaan aikaan etenkin Trumpin kapeakatseisuutta korostavat jutut ja ehdokkaiden vertailut pelasivat Clintonin pussiin. Tämän näen puolueellisena tiedonvälityksenä. Toisaalta puolueellinen uutisointi ei koskenut Yhdysvaltain presidentinvaalien poikkeuksellisen likaisen kampanjoinnin aikana vain Telesuria: Myös muut mediat syyllistyivät kampanjoinnin aikana kehystämään Trumpia negatiivisessa valossa ja povaamaan Clintonin voittoa.

Juttujen sisällöllinen analyysi paljasti myös sen, että Telesurin aiheet ovat rankalla kädellä kuratoituja. Vaikka ne näennäisesti raportoivat laajasta aiheiden kirjosta, käytännössä sisällöt punoutuivat työväenliikkeen ympärille, sosiaalisen tasavertaisuuden korostamiseen sekä vähemmistöjen aseman parantamiseen. Trump ja Clinton ovat monien näiden näkökulmien kannalta huonoja vaihtoehtoja, mutta Trumpin huonojen puolien korostaminen rohkaisi äänestämään näistä kahdesta vähemmän vaarallista vaihtoehtoa Latinalaisen Amerikan näkökulmasta – Clintonia. Näin julkaisu rakentaa omanlaistaan – hyvin sosialistiseksi katsottua – maailmankuvaansa yleisölle.

Peilattaessa Telesurin toimintaa median pääfunktioihin vaalien aikaan (Norris 2000, 23–32) Telesur epäonnistui mahdollistamaan aidon vuoropuhelun kansalaisten ja hallitsijoiden välille. Vaikkakin joissakin jutuissa on käytetty Twitteriä tai Wikiballotia tietolähteenä ja kansalaisaktivistit pääsevät ääneen, kansan kerrosten kuuleminen oli hyvin yksipuolista. Lisäksi mielipiteellisessä materiaalissa korostuivat kansalaisjärjestöjen ja Yhdysvaltain politiikkaa kriittisesti kommentoivien kirjailijoiden ja tutkijoiden ääni. Tavalliset ihmiset eivät päässeet ääneen kuin parissa jutussa, joissa niissäkin jutun toimija oli aktiivisen kansalaisen roolissa. Näin siitä huolimatta, että aiempien tutkimusten mukaan vasta- ja vaihtoehtomediat korostaisivat yksilöiden ääntä (ks. Painter 2008, 67–72; Boyd-

Barret 2010). Toisaalta Telesurin ansioksi näen sen, että se onnistui tuottamaan käytännönläheistä tietoa monesta eri näkökulmasta ja lukuisista eri lähteistä (vrt. myös USA Decides-osio ja uutiset), vaikkakin sisältöjen voidaan katsoa olevan Clinton-myönteisiä ja ideologisesti värittyneitä. Omassa kontekstissaan, kansalaisaktivistien näkökulmia korostaen ja vähemmistöjen oikeuksiin keskittyen Telesurin uutisointi tulee myös lisänneeksi kohderyhmässään kiinnostusta poliittiseen osallistumiseen. Vasta- ja vaihtoehtomedioiden yleisö koostuu lähtökohtaisesti normaalia aktiivisemmista kansalaisista, joten samaan aikaan on mielestäni perusteltua kysyä, onko tiedotusvälineen tehtävä vahvistaa heidän ideologisen kuplansa sisältöä vai tuoda keskusteluun myös muita näkökulmia?

6.1.5 Juttujen lähteet

Uutiskategoriassa julkaistuista jutuista vain 14 prosenttia oli omaa hankintaa. Omalla hankinnalla viitataan sellaisiin juttuihin, joiden yhteydessä ei mainittu toista mediaa lähteeksi. Jutuissa viitattiin yhteensä 138 muuhun mediaan tai lähteeseen (ks. TAULUKKO 1). Valtaosa jutuista oli lähteistetty Reutersin, CNN:n ja The Guardianin kaltaisten valtamedioihin ja valtauutistoimistoihin. Mukana oli myös pienempiä sekä vasta- ja vaihtoehtomedioiksi luettavia medioita, kuten RT, The Root ja Socialist Worker. Toisaalta juttuja oli myös lähteistetty Wikiballotin kaltaisiin medioihin, joiden sisältö on käyttäjien tuottamaa. Mainintaa siitä, että yksittäisten lukijoiden tuottamia tietoja olisi näissä tapauksissa tarkastettu muista lähteistä, ei ollut. Huomionarvoista oli myös se, että juttuja oli lähteistetty Ecuador Foreign Ministryn tai Chinese American Museumin kaltaisiin organisaatioihin, joita ei mielletä perinteisesti tiedotusvälineiksi. Lähdemainintoja oli annettu myös yleishyödyllisille yhdistyksille kuten Southern Poverty Law Centerille tai Center for Public Integritylle. Mielenkiintoinen yksityiskohta oli myös lähteistää juttu Guccifer 2.0 -hakkerille, joka väitti demokraattien yrittävän vaikuttaa presidentinvaalien tulokseen.

TAULUKKO 1. Juttujen lähteet

Lähteistetty media	Siteerausten lukumäärä
Reuters	22
RT	9
CNN	6
Washington Post	6
The Guardian	5
New York Times	5
Fusion	4
Mic	3
Politico	3
CommonDreams	3
Independent	2
NBC	2
Wikileaks	2
NBC News	2
CBS News	2
Southern Poverty Law Center	2
Pew Research Center	2
Wall Street Journal	2
Think Progress	2
The Root	2
The Intercept	2
Raw Story	2
Agencia EFE	2
Time	2
Muut ⁷	44
YHT	138

Jutut, joissa ei ollut ulkopuolista lähdemerkintää, tulkitsin Telesurin omaksi hankinnaksi. Nämä omaa hankintaa olevat 13 juttua perustuivat joko Twitteriin, Wikileaksin tietoihin tai yksilöiden kokemuksiin. Epäselväksi jäi, oliko Twitterin tai Wikileaksin tietoihin pohjautuvat artikkelit esitetty ensiksi muissa perinteisissä medioissa vai oliko Telesur saanut tiedot suoraan Wikileaksilta. Yksilöiden kokemusta painottavia, omahankintaisia juttuja oli kolme kappaletta. Ne kertoivat muslimi-

⁷ Muut-osioon on merkitty lähteet, joihin viitattiin vain kerran. Näitä olivat Telegraph, Socialist Worker, ABC News, Wikiballot, Center for Responsible Politics, The Daily Caller, Sputnik, AFP, Fox News, New York Post, National Public Radio, Washington Examiner, Newsweek, Sin Embargo, People, Miami Herald, The Advocate, Mother Jones, Daily Beast, Chinese American Museum, The Hill, The Hollywood Reporter, Democracy Now!, USA Today, Public Broadcasting Radio, HP Buzzfeed, LA Times, Page Six, Center for Public Integrity, Ecuador Foreign Ministry, Shadowproof, Gothamist, NY1 News, Chicago Sun Times, Huffington Post, PressTV, New York Magazine, Vox, Post Fusion, Cleveland, Daily Caller, Guccifer 2.0, US Uncut ja Jezebel.

perheestä, joka oli paennut Yhdysvalloista sen jälkeen, kun heidän poikansa päälle oli hyökätty sekä naisesta, joka äänesti Trumpia vastaan” lopettaakseen tragedian”. Lisäksi yksi jutuista kertoi parisunnasta, joka kannusti Yhdysvalloissa asuvia maahanmuuttajia vaaliurnille osana hääpäivänsä viettoa.

Luvuissa ei ole otettu huomioon niitä lähteitä, joihin kirjoituksen sisällä on viitattu. Esimerkiksi jutussa ”Obama's Half-Brother to Attend Debate as Trump Supporter” lähdemerkinnöissä mainittiin ainoastaan Page Six, mutta jutun sisällä viitattiin muun muassa New York Postin haastatteluun sekä Bloombergin kannatustutkimukseen. Toisessa jutussa mainittiin perinteinen media jo otsikossa (”NY Times Stands by Trump Story Claiming More Sexual Assaults”), mutta lähteeksi jutun loppuun oli merkitty vain Reuters. Näin ollen merkityt tiedotusvälineet, joiden tietoihin Telesurin julkaisemat tekstit listaukseni mukaan perustuvat, eivät täysin vastaa todellisuutta. Tosiasiassa Telesur on hyödyntänyt useampia medioita kuin mitä se on lähteikseen jutun lopussa maininnut. Toisaalta katson Telesurin ansioksi sen, että se on hyvään journalistiseen tapaan viitannut toisilta tiedotusvälineiltä hyödynnettyihin tietoihin. Tämän voidaan kuitenkin katsoa olevan myös valtamedian pelisäännöillä pelaamista (ks. Boyd-Barret 2007, 215–216).

Telesurin lähteistäminen tukee Boyd-Barretin (2007, 212–213; 215–216) näkemyksiä siitä, että vasta- ja vaihtoehtomediat hyödyntävät valtamedioiden sisältöjä ja pelisääntöjä. Toisaalta vaikka suurin osa lähteistä edustaa valtamediaa ja tekee näin Telesurin vaihtoehtoista sisällöistä valtamedialle alisteisia, joukossa on myös jonkin verran vuoropuhelua vasta- ja vaihtoehtomedioiden kesken. Boyd-Barretin (emt., 211–216) mukaan vasta- ja vaihtoehtomediat eivät juurikaan keskustele toistensa kanssa sisältöjen tasolla, mutta Telesur antoi näkyvyyttä muun muassa RT:n sisällöille.

Telesurin sisällöissä oli omaa hankintaa olevia juttuja todella vähän ja nekin harvat keskittyivät vasta- ja vaihtoehtomedioille tyypilliseen tapaan yksilöiden kokemuksiin (ks. Boyd-Barrett 2007, 212–213; 215–216). Koska Telesur toimii valtioiden rahoittamana ja se julkaisee sisältöjä sekä englanniksi että espanjaksi, on todennäköistä, ettei Latinalaisen Amerikan espanjankielisessä kontekstissa satsata englanninkielisiin sisältöihin yhtä paljon. Lisäksi on uutisoitu, että Telesurin rahoittajilla olisi vaikeuksia turvata edes peruspalvelut kansalaisille. Näin ollen runsaiden lainausten taustalta löytynee resurssipula. Resurssipulasta huolimatta Telesurin rahoittajat näkevät kuitenkin englanninkielisen median huomiovallan niin merkittävänä, että ne haluavat jatkaa tiedotusvälineen rahoittamista mieluummin kuin panostaa kansalaisten hyvinvointiin.

Burchin (2007, 231) mukaan valtaosa Telesurin sisällöistä on tuotettu Latinalaisessa Amerikassa, mutta ainakin englanninkielisten sivustojen ulkomaan uutisoinnista valtaosa näytti tulevan alueen

ulkopuolelta. Näin siitä huolimatta, että Telesur kertoi sillä olevan toimituksen myös New Yorkissa. Yhdysvaltain presidentinvaaliuutisointia seurattaessa herääkin kysymys, kuka Telesurin sisällöt oikein tuottaa, kun median verkkosivuille oli listattu ainoastaan televisio-ohjelmien juontajia. Hekö televisio-ohjelmien tekemisen sivussa? Vai onko heillä taustatoimittajia, jotka pitävät yllä myös verkkosivujen englanninkielistä osiota?

Huomionarvoista Telesurin lähteissä on myös se, että ne edustavat lukumääräisesti moninaista tiedotusvälineiden ja muiden toimijoiden kenttää. Toisaalta lähdekäytännöt eivät ole kovin systemaattisia, sillä kaikkia jutuissa käytettyjä lähteitä ei ole merkitty jutun loppuun lähteelle varattuun tilaan. Tarkasteltaessa tätä osana Uskalin (2007, 44) ulkomaanjournalismin laatukriteeristöä tulos on ristiriitainen. Näin ollen Telesurin ulkomaanjournalismi täyttää tietolähteiden monipuolisuuden, juttujen sijoituksen päivän taitossa ja arkojen aiheiden käsittelyn funktiot, mutta jättää juttuaiheiden monipuolisuuden ja epäselvien tai nimettömien lähteiden vähäisen käytön ulottuvuudet täyttämättä.

Toisten medioiden tarkka seuraaminen ja heidän uutisistaan raportointi Telesurissa vie vain vähän resursseja ja lisäksi se mahdollistaa uutisoinnin vain Telesurin näkökulmasta kiinnostavista aiheista ilman, että sitä voitaisiin syyttää puolueellisesta uutisoinnista. Runsas lähteistäminen voidaankin mielestäni tulkita osaksi Telesurin vastuunkierron menetelmää. Kun media kuratoi yleisölleen omasta näkökulmasta kiinnostavia aiheita toisten medioiden tarjonnasta, se voi aina perustella näkökulmiaan toisten medioiden kautta. Näin esimerkiksi jutun mahdolliset virheet eivät ole Telesurin vastuulla. Samalla Telesur tulee kuitenkin luovuttaneeksi journalistisen vastuun oman median ulkopuolelle.

6.2 Diskurssianalyysin tulokset

Aineistosta oli löydettävissä neljä vallalla olevaa diskurssia, joilla merkityksellistettiin Latinalaista Amerikkaa Telesurin englanninkielisissä sisällöissä Yhdysvaltain presidentinvaalien alla. Nimesin nämä ideologiseksi uhkadiskurssiksi, toivottomuusdiskurssiksi, sortodiskurssiksi ja voimaannuttavaksi taisteludiskurssiksi. Vaikka diskurssien erot olivat hyvin hienovaraisia, niissä oli selviä toisistaan poikkeavia piirteitä. Sekä ideologinen uhka- että toivottomuusdiskurssi identifikoituivat yhteiskunnallisen tason toimintaan, kun taas sorto- ja voimaannuttava taisteludiskurssi sisälsivät lähinnä yksilötason ulottuvuuksia. Kaikissa diskursseissa toistui vastahegemonian perinne ja ideologinen törmäyskurssi (ks. Downing 2001), jossa Yhdysvaltain toiminta oli Latinalaisen Amerikan näkökulmasta monin tavoin epäilyttävää ja negatiivista. Antiamerikkalaisuuden teemoja (ks. Datta 2014; McPherson 2003) oli tunnistettavissa jokaisessa. Valtaosa diskursseista keskittyi perinteisen

oikeistolaisen ja vasemmistolaisen politiikan rajanvedolle, vaikka joidenkin tutkijoiden mukaan kahtiajako on jo vanhentunut ja etenkin Latinalaisen Amerikan kontekstissa kelvoton (ks. Bauer ym. 2016).

6.2.1 Ideologinen uhkadiskurssi

Uhkadiskurssissa Yhdysvaltain presidentinvaihto nähtiin Latinalaiselle Amerikalle yhteiskunnallisena, ideologisena ja taloudellisena uhkana. Siinä maailmanjärjestys rakentui globaalille ideologiselle kamppailulle, jossa vastakkain asettuivat Yhdysvallat ja muut McPhailin (2013, 19) esittelemässä kapitalistisessa talousajattelussa ydinalueisiin kuuluvat valtiot sekä tämän määritelmän ulkopuolelle jääneet, diskurssissa lähinnä sosialistiseksi nähdyt maat. Liberalismin kritiikki nähdään yhtenä antiamerikkalaisuuden perimmäisistä teemoista (McPherson 2003, 6). Ideologinen uhkadiskurssi pyrki purkamaan Yhdysvaltain hegemonista asemaa globaalina kulttuurisena johtajamaana. Latinalaisen Amerikan näkökulmasta diskurssi antoi vielä mahdollisuuden; Oikeilla valinnoilla Yhdysvaltain uhka oli kukistettavissa.

Suurimpana uhkana nähtiin liberalistiset arvot ja kansainvälistyminen sekä talouden ja politiikan integroituminen.

The Anglo-American axis has always been pivoted on liberalism, both in the economy and in international order. The engine of globalization has always been the U.S. Treasury Department, Federal Reserve and Wall Street. And closely linked to each has been the British Treasury, the Bank of England, and the City of London. The elites of finance and industry dominate politically because of their huge leverage over markets, which ensures that they have privileged institutional access to the state.

(The Globalization of Donald Trump 14.10.2016.)

Edellä olevassa aineistonäytteessä kuvailtiin Yhdysvaltain ja angloamerikkalaisen yhteiskunnan toimintaa. Maailmanjärjestyksen ideologisessa kamppailussa Yhdysvaltain oikeistolaisia arvoja ja kapitalismia edesauttavaksi kumppaniksi nostettiin myös Iso-Britannia, joka on ollut merkittävä toimija sekin siirtomaavallan aikoina. Yhdysvaltain ja Iso-Britannian valtameren ylittävä yhteistyö taas on uhka Latinalaisen Amerikan yhtenäisyydelle, etenkin, kun viime aikoina joissakin alueen valtioissa on koettu oikeistolaista heräämistä (ks. Henderson 2016; Romero 2016).

Angloamerikkalaisen yhteiskunnan toiminnan peruspilareiksi nimettiin taloudellinen ja kansainvälinen järjestys, jotka ovat liberalismin värittämiä. Angloamerikkalainen akseli ”on kääntynyt” liberalismiin, aivan kuin alleviivatakseen liberalististen arvojen ja Telesurissa kannatettujen (hybridisten) arvojen erilaisuutta. Alleviivaamalla maailmojen eroja pyrittiin luomaan ”me vastaan ne”-

asetelmaa, joka on klassinen jaottelu niin diskursseissa kuin identiteettipolitiikankin saralla. Toisaalta mainitun akselin ”kääntyminen” luo toivoa siitä, että liike voi tapahtua toiseen, oikeaan suuntaan vielä tulevaisuudessa. Tämä oikea suunta on tietysti angloamerikkalaisesta maailmasta pois-päin, kohti Latinalaista Amerikkaa, Kiinaa, Venäjää ja muita maailman vaihtoehtoisia valtanapoja.

Teollisuuden ja talouden eliiteillä katsottiin olevan myös poliittista valtaa heidän suurien markkina-osuuksiensa takia, ja tämän nähtiin vaikuttavan myös valtioiden toimintaan (vrt. McPhail 2013, 19). Gramscin (1979, 119) mukaan valtiolla oli kaksi osa-aluetta: poliittinen koneisto ja kansalaisyhteiskunta. Monissa viimeaikaisissa teoretisoinneissa yhteiskunnan on kuitenkin katsottu jakautuvan kolmeen ulottuvuuteen: julkiseen sektoriin (politiikka), yksityiseen sektoriin (talous) ja kansalaisyhteiskuntaan (kolmas sektori). Ideologisessa uhkadiskurssissa näiden osa-alueiden sekoittaminen nähtiin vaarallisena, jopa Latinalaiselle Amerikalle kohtalokkaana. Poliitiikan ja talouden sekoittaminen ei yksinkertaisesti ollut oikein, sillä tuolloin talouden toimijoilla olisi ”etuoikeus” vaikuttaa myös valtioiden toimintaan. Pitkälti Yhdysvaltain pelisäännöillä luodun kapitalistisen markkinajärjestyksen ja sen varaan rakentuvien yritysten sekä poliittisen vallan yhtäläisyysmerkit eivät sovi Telesurin rahoittajien pirtaan. Samalla diskurssi tulee arvottaneeksi valtiollisen toiminnan kaupallista toimintaa arvokkaammaksi; kuin lällätellen kaupalliselle mediakentälle osana Venezuelan yhteiskunnallista mediasotaa (ks. Boas 2013, 15; O’Shaughnessy 2007, 69).

Pelko Latinalaisen Amerikan maiden välien tulehtumisesta lienee ajanut vasemmistohallitusten rahoittamaa Telesuria pohtimaan ideologian merkitystä omissa sisällöissään. Vaikka julkaisulla on ilmiselvät globaalin pehmeän vallan ja propagandan piirteensä, mielipiteellisissä sisällöissään se tuntui ”pelkäävän” maailmankyläistymistä. Yhdysvaltain ja Iso-Britannian merkitys maailman taloudessa ja politiikassa nivoutui osaksi yritysten ja taloudellisen eliitin vaikuttamispyrkimyksiä. Tässä puolestaan näkyi Telesurin suurimman rahoittajan Venezuelan sisäiset kamppailut, joissa kaupalliset mediat ovat ryhtyneet opposition tueksi, hallitusta vastaan (ks. Boas 2013, 15–16; Penfold-Becerra 2007, 64–65). Näin jako talouden ja politiikan välillä näyttäisi olevan murtumassa, mikä taas uhkaa Telesurin rahoittajamaiden sisäistä valtajärjestystä, joka perustuu valtiojohtoiseen talouspolitiikkaan sekä vasemmistohallituksen johtamiksi luonnehdituissa maissa usein kansalaisten välisiin, voimakkaisiin taloudellisiin ja sosiaalisiin eroihin.

Globalisaatiokehityksen lähteeksi (tai ”moottoriksi”) leikkeessä mainittiin yhdysvaltalaisia ja isobritannialaisia toimijoita. Diskurssi ehdottaa, että nyt tuon moottorin voimasuhteet ovat valmiita muuttamaan. Uudeksi veturiksi tarjotaan mainittuja angloamerikkalaisen maailman ulkopuolelta tulevia maita ja alueita, yhtenä mahdollisuutena toki Latinalainen Amerikka. Kiinnostavaa on, se että samaan aikaan tässä diskurssissa globalisaatiokehitys nähtiin uhkana ja mahdollisuutena Latinalaiselle

Amerikalle. Globalisaatio oli uhka silloin, kun viestiä välittää angloamerikkalainen maailma, mutta mahdollisuus silloin, kun kyseessä on Latinalainen Amerikka tai sen kumppanit.

Diskurssissa Yhdysvallat nähtiin uhkana, erityisesti Latinalaisen Amerikan sisäiselle järjestykselle ja yhteistyölle. Näkyvillä oli myös huoli viime aikojen muutoksesta, jossa poliittinen keskustelu on usein sivuutettu taloudella. Kapitalistinen talousjärjestelmä ja oikeistolainen ajattelu olivat myös uhkia.

Between her close relationship to Goldman-Sachs and other Wall Street banks which have played a pivotal role in the recent regime change in Brazil and the ongoing attacks on Venezuela and Ecuador, and her commitment to the Cthulhu of free trade, Clinton will further deepen Washington's exploitation of Latin America.

(--)

Indeed, Argentina's President Macri has already signaled his desire to use Mercosur as a vehicle for entering into TTIP, the massive free trade agreement that would open up participants to European and U.S. capital. He has equally indicated his desire to move closer to the Pacific Alliance countries, three of which (Chile, Peru, and Mexico) are already on board with the TPP.

(Clinton or Trump: America Heads Further into the Abyss 7.10.2016.)

Yhdysvallat nähtiin aineistoleikkeessä oleellisena toimijana globaalilla pelikentällä ja maailmanjärjestyksen rakentajana. Brasilian hallintotavan vaihdoksella viitataan työväenluokkaisen presidentin syrjäyttämiseen oikeistolaisia arvoja ajavalla varapresidentillä. Myös Argentiinassa maan johtoon on vastikään noussut oikeistohallitus (ks. Watts & Goñi 2015). Sen sijaan Venezuelassa ja Ecuadorissa oppositio on pyrkinyt syöksemään lukuisia kertoja vasemmistajohtajan vallasta, toistaiseksi siinä onnistumatta (ks. Boas 2013, 15–16; Salojärvi 2016, 49; Penfold-Becerra 2007, 64–65, 70; Kanerva & Pakkasvirta 2014, 268; Painter 2008, 48). Kaikissa esimerkeiksi nostetuissa tapauksissa on kyse vasemmiston ja oikeiston välisestä ideologisesta kamppailusta.

Diskurssissa oikeistomielinen johtamistapa rinnastettiin kapitalismiin ja sen kehtoon Wall Streetiin, vastakohtanaan vasemmiston arvot ja johtamistapa sekä sosialistiseksi väitetty yhteiskunta. Telosurin vasemmistoon kallellaan olevaan omistuspohjaan suhteutettuna (ks. Salojärvi 2016, 51) tämä oikeiston ja vasemmiston välinen vastakkainasettelu on selvä: pahaa oikeistolaista maailmanjärjestyksestä on vastustettava, ja vasemmistolaista näkemystä tuettava. Koko puhetapa oli kuin suoraan antiamerikkalaisuuden käsikirjasta, ja juontanee juurensa pelkoon rahan vallasta. Samalla Latinalaisen Amerikan valtioiden avautuminen ja liittyminen pohjoisamerikkalaisiin kauppasopimuksiin nähdään uhkana tulevaisuudelle. Koska esimerkiksi Clintonilla on tiukat siteet Wall Streetille, hänen taloudelliset kytkökset vaarantavat koko Latinalaisen Amerikan koskemattomuuden. Näin Clin-

tonin mahdollinen presidenttiys rinnastettiin siihen, että paha rahan valta ja Yhdysvaltain toiminta Latinalaisessa Amerikassa lisääntyisi.

Koska teollisuus, talous ja valtion politiikka olivat toisiinsa niin epäilyttävästi kietoutuneita, Yhdysvalloilla oli ainainen mahdollisuus uhata muiden maiden integriteettiä ja aloittaa vaikka maailmansota.

Hillary promises more and bigger wars, just the sort of murderous policy that the military-industrial complex beast needs to sustain itself.

Let us not forget Latin America where Clinton has already wrought destruction on an industrial scale, and where she promises even more bloodletting. While Secretary of State, Clinton and her henchmen such as Lanny Davis, facilitated a right-wing coup in Honduras which has led directly to the deaths of untold thousands of innocent Hondurans, including the revered feminist and Indigenous activist Berta Cáceres. In fact, Cáceres herself explained in a 2014 interview:

“We’re coming out of a coup that we can’t put behind us. We can’t reverse it. It just kept going. And after, there was the issue of the elections. The same Hillary Clinton, in her book, ‘Hard Choices,’ practically said what was going to happen in Honduras. This demonstrates the meddling of North Americans in our country. The return of the president, Mel Zelaya, became a secondary issue. There were going to be elections in Honduras. And here she [Clinton] recognized that they didn’t permit Mel Zelaya’s return to the presidency.”

(Clinton or Trump: America Heads Further into the Abyss 7.10.2016.)

Tekstikatkelmassa vihjattiin, että Clinton on luvannut lisää ja suurempia sotia ylläpitääkseen sotateollisuuden ikuista kasvua yllä. Sotateollisuus rinnastetaan pedoksi, joka niittää kuolemaa eri puolilla maata. Clinton puolestaan nähdään ”murhaavan politiikan” ajurina, joka on luvannut veren vuodattua eri puolilla maailmaa. Oleelliseksi katkelmassa nousi ideologinen rinnastus Clintonin poliittisen ja taloudellisen toimijuuden ristiriidasta. Diskurssin mukaan näiden yhteiskunnan eri tasojen sekoittaminen toisiinsa oli vaarallista ja ideologisesti kiistanalaista. Tässä katkelmassa Clinton nähtiin paholaisena sen takia, että hän on tehnyt teollisuuden kanssa lehmänkaupat lisätäkseen omaa poliittista kannatustaan. Toisaalta globalisaation turmeleva vaikutus näkyi siinä, että monikansallisen sotateollisuuden kelkkaan lähteneenä Clinton oli myös oleellisena osana mukana sekoittamassa Hondurasin sisäpolitiikkaa, eli vaikuttamassa itsenäisen valtion toimintaan ja loukkaamassa näin sen ulkopuolista koskemattomuutta. Antiamerikkalainen ajatus yhdysvaltalaisesta rahan vallasta ajaa siis taustalla näkemään maat ja ihmiset kulutushyödykkeinä, jotka ovat ostettavissa ja otettavissa. Ja tätä näkemystä Telesur haluaa sisältöjensä kautta vastustaa.

Ideologisessa uhkadiskurssissa ideologiset ristiriidat olivat kuitenkin ratkaistavissa, mikäli ”muiden maiden asioihin” nokkansa pistävä Yhdysvallat saataisiin kukistettua käänteisen globalisaation, pehmeän vallan tai sotilaallisten interventioiden kautta. Jälleen kerran diskurssi keskittyi antiame-rikkalaisuuden lähtökohtaan, jossa yhdysvaltalaisvastaisuus nähdään ennen kaikkea maan ulkomail-la tapahtuvan toiminnan kautta. Mahdollisen pelastajan viittaa aseteltiin etenkin Trumpin ja Venä-jän läheisille suhteille.

Well, we have come to expect the unexpected. Obama's 'change' became "more of the same" and the Nobel Peace Laureate has bequeathed seven wars, a refugee crisis in Europe, hundreds of thousands dead, and confrontation with Russia, the other major nuclear power. Amidst all the spewed hatred, Trump's views on Putin and Russia might well diffuse this dangerous tension.

(The US Presidential Election — Is Trump Here to Stay? 3.10.2016.)

Aineistoleikkeessä korostuu ajatus siitä, miten länsimaisen maailman toiminta on ollut kestämatön-tä: Obaman lupaama muutos ei tapahtunut, Nobelin rauhanpalkinnon saaja on ollut siunaamassa seitsemää sotaa ja Euroopan pakolaiskriisi tappoi satojatuhansia ihmisiä. Diskurssissa vastak-kainasettelu toisen ydinaseita omistavan valtion Venäjän kanssa olisi mahdollista, mikäli Trump valittaisiin presidentiksi. Haaveilussa näkyi selvästi kaikuja neuvostoliittolaiseen aikaan, jolloin liberaalille kapitalismille oli usein sosialistiseksi katsottu vastavoima. Usko siihen, että Venäjä ja Putin voisivat purkaa kahden ydinasemaan välistä jännitettä, viittasi myös siihen, että ”tätä vauhtia tuleva” väistämätön kolmas maailmansota oli vielä oikeilla (ideologisilla) valinnoilla estettävissä. Havainto on kiinnostava siinä mielessä, että Telesurin sisällöissä Clintonista povattiin lähtökohtai-sesti voittajaa ja hänelle jopa pedattiin voittoa (vrt. 6.1.4 *Juttujen kohde*), mutta ideologisella tasolla Trumpin valinta voitaisiin kaikista negatiivisista vaikutuksista (Meksikon ja Yhdysvaltojen välisen rajan muuri, etnisten vähemmistöjen aseman huonontuminen, jne.) huolimatta olla huojentava rat-kaisu.

6.2.2 Toivottomuusdiskurssi

Toivottomuusdiskurssi puolestaan kiinnittyi Yhdysvaltain yhteiskunnan jo niin pitkälle edenneeseen alemmuustilaan, että Latinalaisen Amerikan näkökulmasta käytännössä mitään ei ollut tehtä-vissä. Siinä koko Yhdysvaltain yhteiskunnan – ei pelkästään ehdokkaiden – teot mustamaalasivat maan toimintaa. Vastakkainasettelu sijoittui ”typerien yhdysvaltalaisen” ja muiden, usein socialisti-seksi katsottujen maiden asukkaiden välille. Venäjä nähtiin huomattavasti Yhdysvaltoja toimivam-pana yhteiskuntana. Yhdysvaltoihin saapuneet maahanmuuttajat identifioitiin diskurssissa ennen kaikkea loisiksi, jotka olivat tulleet viemään yksilöiden saavuttamat edut. Rotusuhteet ja niihin liit-

tyvä väkivaltahan ovat olennainen osa antiamerikkalaisuuden teemoja (ks. McPherson 2006; Datta 2014). Diskurssi perustui Nyen (2008, 95) esittelemään pehmeän vallan ja julkisen diplomatian hylkimisreaktioon, jossa liian innokkaalla Yhdysvaltain kulttuuriviennillä on saatu aikaan vastakkaisia reaktioita, antiamerikkalaisuutta. Samanaikaisesti Telesur pyrkii strategisen kommunikaation keinoin istuttamaan julkiseen kansainväliseen keskusteluun ajatusta Yhdysvaltain ”toivottomasta” tilanteesta.

Toivottomuusdiskurssissa Yhdysvaltojen (ja myös Iso-Britannian) alamäki oli alkanut jo aikapäiviä sitten.

For beyond these metropolitan centers, there exist large regions – both in the United States and the United Kingdom – where there has been a generation of decline. Industries have rusted, unionized workforces have decomposed, poverty and suicide have increased. They are economically, culturally and politically walled-off from affluent centers.

(The Globalization of Donald Trump 14.10.2016.)

Molempien maiden kasvukeskuksien ulkopuolella kerrottiin olevan alueita, joissa ”elinkeinot olivat ruostuneet, ammattiliitot hajonneet ja köyhyys sekä itsemurhat lisääntyneet”. Diskurssi korosti Yhdysvaltojen epäyhtenäisyyttä ja sitä, miten huonosti osalla maan väestöstä menee – aivan kuin viädäkseen katseen pois esimerkiksi Venezuelan asukkaiden inhimillisestä kärsimyksestä, jossa sairaaloissa ei ole henkilökuntaa tai hoitotarvikkeita ja ruokakin on lopussa (ks. Manner 2016).

Yhdysvaltain rappion taustalla nähtiin tässäkin tapauksessa kapitalistinen markkinajärjestelmä, jossa toiset rikastuivat toisten kurjuuden kustannuksella. Kirjoittajan käyttämät esimerkit ovat siinä mielessä mielenkiintoisia, että ne selvästi henkivät vanhaa aikaa: teollista vallankumousta, jolloin elinkeinot vielä olivat tehtaita ja ammattiliittoihin järjestäytyminen jollakin tavalla trendikästä (vrt. Kanerva & Pakkasvirta 2014, 263–264). Nykypäivänä taloudellinen kasvu kuitenkin perustuu jo monin paikoin tietoteollisuuteen ja ammattijärjestöjen merkitys monissa länsimaissa on vähentynyt. Sanavalinnoilla luodaan rappioromanttista kuvaa ajasta, joka ei todennäköisesti enää koskaan palaa. Samalla se tulee itse arvottaneeksi ja alistaneeksi Telesurin sekä Latinalaisen Amerikan, ja kenties juuri Venezuelan, tämänhetkisen tilanteen samaan aikaan, jota esimerkiksi Yhdysvalloissa elettiin 1970-luvulla.

Toivottomuusdiskurssi rakentui oletukseen, että vaaleissa äänestämällä ei enää oikeastaan ole mitään merkitystä, vaan Yhdysvaltain yhteiskuntaa ei enää pelasta mikään tai kukaan. Ei ainakaan takaisin siihen rappioromanttiseen kuvitelmaan, joka ponnistaa teollisen vallankumouksen ajoilta.

[I]t looks like we will all be the losers not just of last night’s debate, but the election as well.

(We All Lost Last Night's Presidential Debate 27.9.2016.)

Identifioimalla "meidät" häviäjiksi kirjoittaja puhutteli käytännössä katsoen kaikkia vähemmistöjä, jotka elävät eri puolilla maailmaa, myös Yhdysvalloissa. "Meistä" ulkopuolelle puolestaan jäivät Yhdysvalloissa (ja myös joissakin tapauksissa Isossa-Britanniassa) asuvat valkoiset heteromiehet ja -naiset. Puhetapa ulottui myös määrittelemään valkoisia yhdysvaltalaisia kansakuntana, joka ei sääli edes omiaan.

Furthermore, the institutionalization of rape within the U.S. military itself would seem to underscore the inherent incompatibility of being pro-woman and pro-army. In 2008, former U.S. Congresswoman Jane Harman wrote that "women serving in the U.S. military are more likely to be raped by a fellow soldier than killed by enemy fire in Iraq ... As the old Pogo cartoon says, 'We have met the enemy and he is us.'"

(Dear Hillary: You Can't Be a Pro-War Feminist 25.10.2016.)

Yhdysvaltalaisen sotajoukkojen osoittaminen yksilötasolla omiksi vihollisikseen kieli yhteiskunnan moraalittomuudesta, lopullisesta mädäntyneisyydestä, jota mikään ei voi pelastaa. Samalla tekstikatkelmassa Yhdysvaltain sotatoimet Irakissa tulivat kyseenalaistetuiksi ja irakilaisien mahdolliset sotilaalliset teot näyttäytyivät vähemmän kielteisessä valossa. Jos naisille suurempi uhka on omien joukkojensa raiskaamaksi tuleminen kuin varsinaisen vihollisen kohtaaminen, mahdolliset Yhdysvaltain armeijan henkilömenetykset tulevat myös samalla legitimoiduiksi. Irakilaisten tappamat ihmiset ovat vähemmän merkityksellisiä kuin Yhdysvaltain riistämät henget, sillä "hänet todennäköisemmin raiskataan kanssasotilaan toimesta kuin että irakilainen sotilas tappaisi hänet". Tämä lisää käsitystä yhdysvaltalaisista raakalaisina.

Koko yhteiskunnan toivottomasta tulevaisuudesta kertoivat myös lukuisat viittaukset yhdysvaltalaisen median tapaan mustamaalata ja toimia väärin. Toisaalta nämä viittaukset voitiin nähdä myös kansallisen tason piikittelynä venezuelalaiselle kaupalliselle medialle, jonka perinne polveutuu suoraan Yhdysvalloista. Tätä aihepiiriä olen avannut laajalti kohdassa *3.1.2 Latinalaisen Amerikan mediajärjestelmien kehitys Yhdysvaltojen talutusnuorassa*.

The U.S. media and educational elites share responsibility for creating a world where a despicable idiot like Trump could be president.

(--)

John, 24, a waiter from Bend, Oregon, which has a Black population of .5 percent, said before the rally he didn't like Trump because the media "painted him as racist and sexist." After seeing him, John said,

“It’s the opposite. I have a lot more respect for him. He has empathy. He talked about African-American children and inner cities.”

(--)

Many media outlets adopted official statements without scrutiny. But the truth is that until today, nobody actually knows the identity of those killed. On the ground data is rare while it appears nobody in the West really cares about the Somali dead. The country hardly plays an important role in the West's media coverage.

(Donald Trump and the Vicious Culture of Neoliberal Mass Idiocy 8.10.2016.)

Media oli tehnyt Trumpista sekä ”sektistin että rasistin”, mutta myös luonut mahdollisuuden sille, että Trumpin kaltainen ”idiootti” voi olla presidentti. Toisaalta oli myös median vika, että se arvottaa toisten kuolemia tärkeämmäksi kuin toisten. Ajatus Trumpin kaltaisen ”idiotin” valtaannoususta ja toisten ihmisten toisia tärkeämmästä elämästä perustui median rooliin sosiaalisen todellisuuden rakentajana ja ihmisten ajattelua turruttavana voimana. Näin vihjaamalla massakulttuuri on tehnyt ihmisistä ”typeriä saappaita”, jotka eivät osaa enää ajatella omilla aivoillaan. Edesvastuuton media on siis onnistunut aivopesemään yleisömassansa ajattelemaan, että Trump on totuuden vastaisesti ”sektisti ja rasisti”.

Ristiriitaista kuitenkin oli, että muissa diskursseissa Trumpin rasistisuus nähtiin luonnollisena, kyseenalaistamattomana totuutena, joka ei todellakaan johtunut median toiminnasta. Yhdysvaltalaisen yhteiskunnan toivottomuutta alleviivaavassa puhetavassa Trumpin tai Clintonin toimet olivat kuitenkin ennen kaikkea yhteiskunnan kamaluutta heijastelevia piirteitä, eivät heidän henkilökohtaisia ominaisuuksiaan. Clintonin ja Trumpin negatiiviset piirteet nähtiin seurauksena sille, että he ovat olleet yhdysvaltalaisen yhteiskunnan vaikutuspiirissä. Näin heidän henkilökohtaiset tekonsa henkivät laajemmista yhteiskunnallisista ongelmista, toivottomuudesta.

Mediaan ja sen arvosteluun kohdistuva näkemys ei ole siinä mielessä lainkaan yllättävä, että anti-amerikkalaisuuden yhtenä teemana voidaan nähdä vastustus yhdysvaltalaisen kulttuurituotteiden valtaa kohtaan sekä inho valtaisan hollywoodilaisen viihdeteollisuuden valta-asemaa ja voimaa kohtaan suhteessa muihin todellisuuksiin (ks. McPherson 2003). Ajatteluun liittyy myös pelko viihdeteollisuuden tavasta peittää alleen ”korkeakulttuuriksi” mielletty, populaarikulttuuria ”paremmat” kulttuurituotteet.

Lisäksi toivottomuusdiskurssi selittyi median kontekstissa vasta- ja vaihtoehtomedioiden perinteellä. Olen avannut tätä aihepiiriä tarkemmin 2.3 *Valtasuhteet uutismediassa*. Median korruptoituneisuudesta kertovat pätkät heijastelivat ennen kaikkea valta- tai perinteisen median toimimattomuutta.

Näin Telesur siis mielipiteellisissä sisällöissään tuli samalla perustelleeksi omaa olemassaoloaan ja oikeuttaneekseen ”vaihtoehtoiset” puhettavat asioista. Yhteiskunnan tilan käsittely ei kuitenkaan jäänyt pelkän uutismedian arvosteluun: kuin alleviivatakseen yhteiskunnallista rappiotilaa, toivottomuusdiskurssissa Yhdysvaltain presidentinvaali rinnastettiin hollywoodilaisen viihdeteollisuuden toimintaan. Tämä alleviivasi Latinalaisen Amerikan näkökulmasta ajatusta siitä, että ”kaikki toivo on jo menetetty”, kun kokonainen yhteiskunta pyörii markkinavetoisen hömppäteollisuuden kanssa samalla toimintalogiikalla. Edes uusi presidentti ei voisi tilannetta parantaa.

In a sense, this is what the figure of Trump, a pure creation of U.S. celebrity culture, was made for.

Long before he debated politics, “The Apprentice” star libidinated his sociopathic “boss” schtick. The high of the program was always the moment when he pointed his finger at a usually unsympathetic “apprentice” and said, “you’re fired.” Now he’s saying, “you’re going to jail.”

(The Globalization of Donald Trump 14.10.2016.)

Aineistoleikkeessä kuvailtiin Trumpin toimintaa presidentinvaaliehdokkaana ja todettiin sen olevan suora lainaus yhdysvaltalaisesta henkilö- ja julkisuuspalvonnan kulttuurista. Vaikka kyseisessä esimerkissä kuvailu kohdistui Trumpin toimintaan, siinä tultiin samalla rinnastaneeksi koko yhdysvaltalainen politiikan kenttä viihdeteollisuuden ja yrityksen johtamisen kanssa rinnakkain. Näin yhdysvaltalainen politiikka toimii ikään kuin viihdeteollisuuden lainalaisuuksien mukaan, ja tulee kuvailuksi ”sosiopaattien” ja ”epämiellyttävien” ihmisten kentäksi, jotka ovat oppineet vuorosanansa vain televisiota katselemalla. Vaikka television katselu on Latinalaisessa Amerikassa tärkeä osa kulttuuria (ks. Reeves 1993, 4), tässä diskurssissa sen ajateltiin tuhoavan vain katsojansa kapasiteetin älylliseen ja kriittiseen ajatteluun.

Toivottomuusdiskurssi yhdistyy mielestäni ajatukseen siitä, että Latinalaisen Amerikan kannalta parhaat vaihtoehdot eli kolmansien puolueiden edustajat (Jill Stein ja Mark Pence) ovat käytännössä jo poissa pelistä. Clinton ja Trump ovat molemmat Latinalaisen Amerikan näkökulmasta jokseenkin huonoja valintoja – joko rasisminsa tai taloudellisten kytköksiensä takia. Samalla diskurssi tulee esitelleeksi sen, miten syvällä alamäen suossa yhdysvaltalainen yhteiskunta on, ja miksi sen ihanointi tai kannattaminen pitäisi viimeistään tässä vaiheessa lopettaa.

6.2.3 Sortodiskurssi

Sortodiskurssissa Yhdysvaltain toiminnan kohteeksi identifioitui Latinalainen Amerikka, etenkin Meksiko ja maahanmuuttajat, jotka asuvat Yhdysvalloissa. Diskurssissa oli historiallisia kaikuja kulttuuri-imperialismista ja siirtomaiden riippuvuussuhteesta emämaihinsa (ks. Reeves 1993, 28–

29; Curran & Park 2000, 3–8). Latinalaisen Amerikan asukkaat ja latinot nähtiin ennen kaikkea Yhdysvaltain sorron kohteena. Vastakkainasettelu asettui Latinalaisen Amerikan asukkaiden ja Yhdysvaltojen, mutta myös valkoisen väestön ja muiden vähemmistöjen välille. Rodullistamisen politiikka on tyypillistä antiamerikkalaisuudelle (vrt. McPherson 2003; Datta 2014) ja etenkin Yhdysvaltojen toimet värillistä väestöä kohtaan ovat antiamerikkalaisissa piireissä tarkka seuraamisen kohde (vrt. esim. tummaihoisten ja poliisien väliset yhteenotot). Ihmisiä ei määritelty diskurssissa yksilöinä henkilökohtaisten ominaisuuksiensa kautta, vaan ennen kaikkea etnisen taustansa perusteella. Oleellinen osa sortodiskurssia oli Telesurin toiminta vaikuttamaan pyrkivänä viestijänä eli propagangakoneena, joka pyrki vaikuttamaan julkiseen mielipiteeseen Yhdysvalloista muita kansakuntia sortavana toimijana.

Diskurssi perustui ajatukseen, että Yhdysvalloilla on niin paljon valtaa globaalilla kentällä (vrt. McPhail 2013, 19), että esimerkiksi Latinalaisen Amerikan maat ja kansalaiset eivät voi muuta kuin tyytyä osaansa Yhdysvaltain toiminnan objektina.

We might also ask, is it a “privilege” to want to hold Clinton/Gore accountable for throwing millions of poor women off welfare, for throwing hundreds of thousands more black and brown people into prison, for killing hundreds of thousands of Iraqis, for passing the Iraq Liberation Act (and thereby making regime change in Iraq official US policy and laying the groundwork for Bush’s bipartisan invasion and the deaths of hundreds of thousands more)? Is it privileged to condemn Madeleine Albright for stating that the deaths of half a million Iraqi children resulting from US/UN Sanctions was “worth it”?

(The Art of Spin: Feminism, Privilege Politics and the Clinton Campaign 4.10.2016.)

Yhdysvaltojen “etuoikeudeksi” listattiin miljoonien köyhien naisten kohteleva huonosti, tummien ja ruskeiden ihmisten heittäminen vankiloihin ilman syytä ja satojentuhansien irakilaisien tappaminen. Samalla koko maan toiminta tultiin määritelleeksi osana valkoisten ihmisten toimintaa ja muita ihmisryhmiä alistaen. Luettelemalla maan hirmutekoja asetettiin toimijat hierarkkiseen järjestykseen, jossa Yhdysvalloilla oli ”mahdollisuus” toimia raakalaismaisesti. Samalla jätettiin kertomatta kaikki ne kerrat, kun esimerkiksi Irak on tehnyt hyökkäyksiä muihin valtioihin.

Yhdysvaltain merkitys kansainvälisellä poliittisella kentällä kuvattiin niin korkealle muiden toimijoiden yläpuolelle asettuvaksi, että maan ei tarvitse välittää esimerkiksi kansainvälisistä sopimuksista. Yhdysvallat pystyi ikään kuin tekemään mitä se haluaa, ja todeta tämän jälkeen, että ”se oli kaiken tappamisen ja sortamisen arvoista”. Yhdysvaltojen tapa ”heitellä” ihmisiä köyhyyteen tai vankilaan alleviivasi koko yhteiskunnan läpimätäisyyttä ja moraalittomuutta. Ihmisiä ei kohdeltu elävinä olentoina, vaan tavaroina tai hyödykkeinä, joiden kohtelu miten tahansa oli oikeutettua. Näin tultiin

jälleen kerran hyödyntäneeksi antiamerikkalaisuudesta tuttua pelkoa rahan valtaa kohtaan (ks. McPherson 2003; Datta 2014).

Diskurssi kohdistui myös suoraan Yhdysvaltain toimintaan Latinalaisessa Amerikassa.

Subsequent administrations, both Republican and Democratic, have only intensified the pursuit of neoliberal policies in Mexico and Central America, keeping the great majority of the region's population in poverty and triggering ongoing migration.

(The Art of Spin: Feminism, Privilege Politics and the Clinton Campaign 4.10.2016.)

Riippuvuussuhde- ja mediaimperialismiteorioissahan on nähty, että yhdysvaltalainen kehitysapu ja informaation ”vapaan virran” politiikka on ollut osana prosessia, jossa kolmansista maista on tullut ”alikehittyneitä” (Reeves 1993, 28–29; Curran & Park 2000, 3–8). Kaikuja kolonialismin ajalta tarjosivat lukuisat viittaukset siihen, miten Yhdysvaltain toiminta on aiheuttanut kokonaisten kansakuntien köyhyyttä ja lisännyt maastamuuttoa. Näin sortodiskurssi tuli samalla määritelleeksi Yhdysvallat subjektiksi omaan maahanmuuttajia koskevaan ”ongelmaansa”. Sitä kautta esimerkiksi Trumpin esittämä muuri Meksikon ja Yhdysvaltain rajalle saatiin näyttäytymään entistä vähemmän legitiimissä valossa. Samalla diskurssi tuli hahmottaneeksi sen, että Yhdysvalloilla oli taipumus ulkoistaa omat ongelmansa, vaikka se on tuottanut ongelmia monille muille valtioille ja kansakunnille.

Kulttuuri-imperialismin ja riippuvuussuhteen jäänteet syylistivät Yhdysvaltoja Latinalaisen Amerikan köyhyydestä ja ”takapajuisuudesta”. Yhdysvaltain ”laukaisut” Latinalaisen Amerikan köyhyydelle ja maastamuutolle tulivat samalla siirtäneeksi Latinalaisen Amerikan ongelmat ulkopuolelle niin, ettei alueen mailla välttämättä ollut mitään mahdollisuuksia edes ”taistella” sortoa vastaan. Näin sortodiskurssi tuli uhriuttaneeksi koko Latinalaisen Amerikan. Ristiriitaista oli kuitenkin se, että viime aikojen oikeistoa kosiskelevat ideologiset virtaukset Latinalaisessa Amerikassa (esim. Argentiina, ks. Watts & Goñi 2015 ja Brasilia, ks. Romero 2016) olivat omiaan purkamaan Latinalaisen Amerikan yhtenäisyyttä ja niissä puheissa maiden ongelmat olivat sisäsyntyisiä, eivät niinkään Yhdysvaltojen myötävaikutusta.

Sortodiskurssin osaksi asettui myös Yhdysvalloissa elävien latinojen ajo ahtaalle, alisteiseksi alueella asuville valkoihoisille.

Denise complained about “Billboards we can’t read.” She said they welcomed Hispanics in their neighborhood, “But don’t try to twist it around and make it look like Mexico.”

(--)

Trump continued, “We will rebuild our inner cities and provide safety and peace to all of our citizens. American values and culture will be cherished and celebrated once again.”

(Trump’s Plan to ‘Make America Great Again’ Is Ethnic Cleansing 6.10.2016.)

Aineistonäytteissä yhdysvaltalainen valkoinen nainen kertoo toivottavansa latinot tervetulleeksi asuinalueelleen, mutta toivotukseen sisältyy ehto: Latinot eivät saa elää alueella kuten ehkä itse haluavat. Juttu jatkui pian Trumpin julistuksella siitä, miten jatkossa Yhdysvalloissa juhlitaan amerikkalaisilla arvoilla ja kulttuurilla. Katkelma pyrkii osoittamaan, että vähemmistöt ovat edelleen valkoisia alemmaa kastia, aivan kuten rajasodan ja toisen maailmansodan jälkeen (ks. Kuusinen 2014, 103–107). Vähemmistöjen ja latinoiden elinpiiri Yhdysvalloissa on valkoisten amerikkalaisten määrittelemä, vaikka valkoiset amerikkalaiset eivät ole esimerkiksi maanosan alkuperäisasukkaita, vaan vallanneet alueet intiaaneilta. Toisaalta Trumpin ”amerikkalaisuus” ei välttämättä edusta kaikkien yhdysvaltalaisien käsitystä amerikkalaisuudesta. Joka tapauksessa, valkoiset saavat sisustaa asuinalueestaan millaisen haluavat, mutta latinojen on toimittava siellä tiettyjen sääntöjen mukaan. Tässä tapauksessa sääntö on se, ettei alue saa alkaa muistuttaa Meksikoa. Sitä haastateltu ei kuitenkaan tarkemmin määrittele, miltä Meksikossa näyttää – onko hän edes koskaan vieraillut siellä? Näin ollen valkoisella naisella on oikeus päättää, miltä vääränlainen ”latinosisustus” näyttää ja näin osaltaan sortaa jokaisen ihmisen yksilönvapautta.

Negatiivinen vapauskäsitte on puolestaan peruspilari, jolle koko yhdysvaltalainen yhteiskunta rakentuu. Siinä korostetaan yksilön vapautta ulkopuolelta tulevista pakotteista. Diskurssissa yhdysvaltalainen ideaaliyhteiskunta, jota monet maahanmuuttajat aikanaan lähtivät ja edelleen lähtevät tavoittelemaan (”amerikkalainen unelma”) ei kuitenkaan selvästi toteudu kaikkien kohdalla. Näin viestittämällä Telesur tulee rakentaneeksi negatiivista mielikuvaa Yhdysvalloista ja koko yhteiskunnan toiminnasta – edes amerikkalainen unelma ei todellisuudessa pidä paikkaansa. Viesti pyrkii vastustamaan Yhdysvaltojen itse itsestään luomaa kuvaa (vrt. antiamerikkalaisuus Dattan (2014) ja McPhersonin (2003) mukaan). Näin mielikuvatasolla käyty kamppailu ottaa käyttöön julkisessa diplomatiassa käytetyn pehmeän vallan työkalupakin, ja pyrkii vastahegemonian kautta purkamaan valtahegemoniaa (ks. tarkemmin luku 4. *Analyttisen kehysten hahmottelu kolmen pääteorian kautta*).

Diskurssissa viitattiin toistuvasti myös etnisten vähemmistöjen marginalisointiin presidentinvaalikampanjoinnissa.

This is another component of Trump’s ethnic cleansing: banish African-American voices and issues to the margins as much as possible. It takes place within a specific context. Every time there are Black political or social gains, such as with Reconstruction, the Great Migration, or the Civil Rights Era, there is

a violent white reaction aided and encouraged by demagogic politicians. This time is no different except Trump has been in the forefront of the backlash. He staked his candidacy on delegitimizing the first Black president, demonized Black Lives Matter, and suggested using stop-and-frisk nationwide, in effect further criminalizing Blacks and Latinos.

(Trump's Plan to 'Make America Great Again' Is Ethnic Cleansing 6.10.2016.)

Trumpin presidentinvaalikampanjointia ja politiikkaa kuvailtiin "etniseksi puhdistukseksi", joka on osa vuosisatoja vanhaa historiallista jatkumoa. Vähemmistöjä ei pelkästään passiivisesti sorrettu, vaan niiden ääniä pyrittiin aktiivisesti lakaisemaan maton alle, jopa vaijentamaan kuoliaaksi. Etnisten puhdistusten rinnastaminen Trumpin politiikkaan flirttailee muun muassa toisen maailmansodan aikaisilla Natsi-Saksa vaikutteilla. Sorrettava ihmisryhmä on vain 2010-luvulla toinen. Trumpin presidentinvaalikampanjointi rinnastetaan blacklashiin⁸, jossa hän on solvannut monin tavoin muita etnisiä ryhmiä kuin valkoisia. Näin yhdistettynä tummaihoisilla ja latinoilla on tukalat paikat, mikäli Trump tulee valituksi. Hän ajanee politiikkaa, jossa vainottu "arjalainen rotu" vaihtuu tummaihoisiin ja latinoihin.

6.2.4 Voimaannuttava taisteludiskurssi

Taisteludiskurssi puolestaan rakentui sortodiskurssin päälle. Sen vastakkainasettelu asettui edelleen eurooppalaisten valtioiden ja Yhdysvaltojen sekä niiden siirtomaiden väliseen jännitteeseen, mutta keskittyi ennen kaikkea yksilötason mahdollisuuksiin muuttaa maailmaa. Diskurssi pyrki purkamaan muiden diskurssien käsitystä latinoista yksittäisenä massana. Antiamerikkalaisuuden perinteesseen peilattuna (ks. McPherson 2003; Datta 2014) diskurssi pyrki aktiivisesti tarjoilemaan vaihtoehtoa amerikkalaiselle valtahegemonialle mobilisoimalla yksilöitä. Voimaannuttava taisteludiskurssi perustuu ennen kaikkea Telesurin agenda setting –valtaan (ks. Davis 2009, 811) tuoda omaa propagandaansa ihmisten tietoisuuteen ja siten vaikuttaa julkiseen mielipiteeseen sekä heidän poliittiseen käyttäytymiseensä ja äänestyspäätöksiin.

Diskurssi viittasi toistuvasti Yhdysvaltain ja Latinalaisen Amerikan vinoutuneeseen suhteeseen, joka ponnistaa historiasta. Maiden välistä historiaa olen avannut tarkemmin kohdassa *3.1 Latinalaisen Amerikan ja Yhdysvaltojen välinen suhde*.

And, of course, Clinton will continue the U.S. policy of militarizing Latin America using the so-called "War on Drugs" as the pretext for doing so. Not only will such policies bring smiles to the faces of the

⁸ Blacklash= when a brotha or sista dis's / abuses someone (not of their race's) or their accomplishment. Lähde: <http://www.urbandictionary.com/define.php?term=blacklash&defid=4236750>

Wall Street hyenas backing Hillary, they will expand the U.S. military footprint throughout the region in a bid to ensure that no truly independent Latin America will be possible.

(Clinton or Trump: America Heads Further into the Abyss 7.10.2016.)

Tekstikatkelmassa ehdokkaiden nähtiin jatkavan Yhdysvaltain ”poliittista peliä”, joka oli legitimoinut esimerkiksi poliittisen ja taloudellisen tuen ja sotilaallisen toiminnan Latinalaisessa Amerikassa. Valtaosa Yhdysvaltoihin tulevista huumeista kulkee Meksikon kautta, ja maa on jo vuosikymmeniä pyrkinyt rajoittamaan huumeiden tuloa Yhdysvaltoihin. ”Niin kutsutulla ’huumesodalla’” kirjoittaja rinnastaakin Yhdysvaltain jo vuosia kestäneen ”sodan terrorismia vastaan” Latinalaiseen Amerikkaan suuntautuvaksi ”sodaksi huumeita vastaan”. Samalla diskurssi tulee määritelleeksi sen, ettei Yhdysvaltoja tai sen apua huumesodassa tarvita enää Latinalaisessa Amerikassa, sillä alueiden kuului olla yhdenvertaisia, ei sortajia ja sorrettavia. Tämä kertautuu suoraan klassisen talousajattelun kritiikkiin, jossa maailma jaetaan ydinalueisiin ja periferiaan (ks. McPhail 2013, 19).

Politiikka ”tuo hymyn Clintonin taustajoukoille” kuin vihjaten, että markkinavetoisen kapitalismin kehto, Wall Street ja pörssi, hyötyvät taloudellisesti Yhdysvaltain sotilaallisesta toiminnasta Latinalaisessa Amerikassa. Samalla viittaus tuo epäilyksen varjon Wall Streetin epärehellisestä toiminnasta eli siitä, ovatko pörssimeklarit ja yhdysvaltalaiset liikemiehet sekaantuneet jollakin tasolla esimerkiksi Meksikossa tuhansien ihmisten hengen vaatineeseen huumesotaan. Tämä näkemys suhteutuu jälleen antiamerikkalaisuuden perinteeseen, jossa rahan valta nähdään Yhdysvaltain hallituksen ”hirmupolitiikan” ja yhteiskunnan toiminnan taustalla (ks. Datta 2014).

Nimittämällä Wall Streetillä työskenteleviä ihmisiä ”hyeenoinksi” ideologinen näkökulma tulee myös määritellyksi: Länsimaisessa kulttuurissa usein ihaillut, pukuihin sonnustautuneet, hyvin toimeentulevat työntekijät ovat luonnollistettu hyeenoinksi, jotka ovat valmiita tekemään mitä tahansa henkilökohtaisen menestyksensä eteen. Wall Streetin rinnastaminen hyeenojen ”kotipaikaksi” kyseenalaistaa koko instituution toiminnan ja moraalin, samalla vienosti vihjaten, että muihin kuin rahan arvoihin perustuvat yhteiskunnat ovat yhdysvaltalaisia parempia. ”Painamalla Yhdysvaltain armeijan jalanjäljen alueelle [Latinalaiseen Amerikkaan]” Clintonin ajama politiikka varmistaa myös sen, että Latinalainen Amerikka ei tule koskaan olemaan ”aidosti itsenäinen”. Näin kirjoittaja tulee määritelleeksi Latinalaisen Amerikan tämänhetkisen tilanteen niin, ettei alue ole edelleenkään päässyt siirtomaa-aikojen tai kylmän sodan aikaisesta viitastaan ”Yhdysvaltain takapihانا” (ks. luku 3.1 *Yhdysvaltojen ja Latinalaisen Amerikan suhde*). Tällä määritelmällä on kuitenkin positiivinen pohjavire, jolla pyritään nostamaan Latinalainen Amerikka ja latinot samalle tasolle Yhdysvaltojen ja yhdysvaltalaisten kanssa, mikäli presidentinvalinta menee Latinalaisen Amerikan näkökulmasta ”oikein”.

Voimaannuttavaksi diskurssin teki sen tapa viestiä latinoille heidän merkityksestään tulevissa vaaleissa ja siitä aliarvostuksesta, jota he ovat joutuneet kokemaan. Peilaukset historiaan muistuttivat siitä, mitä joskus on ollut, ja mitä ei enää saa missään nimessä hyväksyä.

The Suffragettes fought for their right to vote and so when we google: when did women get the right the vote, the answer will be August 1920. Yet when you google when did *Black* women get the right to vote, the answer is different, and more complicated: there's a technical answer and the real answer but it was not till 1960 that Black women were able to vote. *Native* women could not vote till 1957. *Latinas* could not vote until 1965. - - The Suffragettes fought for themselves.

(Why Wearing White to Vote Is Rooted in Racism 8.10.2016.)

Leikkeessä naisasianaiset taistelivat oman äänioikeutensa puolesta. Kun he saivat äänestys-oikeuden jo vuonna 1920, mutta muiden vähemmistöjen edustajilla ei ollut mahdollisuutta taistella oman äänioikeutensa puolesta, he saavuttivat äänioikeuden vasta vuosikymmeniä myöhemmin. Verbi ”taistella” kertoo paljon siitä tarinasta, johon myös muiden yhdysvaltalaisessa yhteiskunnassa elävien on kyettävä pärjätäkseen. Historiallisena ”sortajana” esitellyssä Yhdysvalloissa pelkkä oman unelman tavoittelu ei riitä, vaan on laitettava kädet saveen ja oltava valmis tekemään uhrauksia oman toimeentulonsa ja arvostuksensa eteen – Ottihan valtio aikoinaan myös Latinalaisen Amerikan omaan ”etupiiriinsä” kyselemättä ja pyytelemättä.

Kirjoittaja tunnistaa sorretuiksi osapuoliksi tummaihoiset naiset, Pohjois-Amerikan alkuperäisväestöt ja latinot. Alleviivaten eroa ”teknisen” ja ”oikean” vastauksen välillä käy jälleen selväksi, että yhdysvaltalainen perinne on pyrkinyt jälkeenpäin silottelemaan vääryksiään. Paperilla esimerkiksi tummaihoiset saivat äänestys-oikeuden aiemmin kuin todellisuudessa. Kolmesta vähemmistöryhmästä kaikkein huonoimmassa asemassa – viimeisenä äänestys-oikeuden saaneena – olivat latinot. Heidän määränsä on viime vuosina kuitenkin kasvanut nopeiten vähemmistöistä Yhdysvalloissa (Ramírez ym. 2015, 23-24). Nykypäivänä heidän äänillään voisikin olla jo merkitystä esimerkiksi äänestyksen lopputuloksen kannalta. Antamalla esimerkkejä siitä, miten maailmaa on edellisinä vuosikymmeninä muutettu, ravistellaan latino- ja muita vähemmistöjä liikkeelle, ottamaan ohjaket omiin käsiinsä ja taistelemaan yhdenvertaisten oikeuksiensa puolesta – Aivan kuten naisasianaiset tekivät ja saavuttivat äänioikeuden muita ryhmiä paljon aiemmin.

Yhdenvertaisuuden unelmasta viesti myös puhe siitä, että latinojen tulisi ajatella omilla aivoillaan, eikä sortua yhteiskunnan ja ulkopuolisten painostukseen.

If language like “Don’t boo, vote” and implying that citizens must exercise their right to vote unless they “are in a coma or are being held hostage” are going to be used as a strategy to get people to show up at the polls, then at the very least, voters should not be bullied into voting for Hillary Clinton be-

cause Donald Trump is a racist and has attacked Mexicans from the onset of his campaign. Never mind Clinton's, and the Democratic Party's, policies, not words, have adversely affected Latino communities. Putting voters down and shaming them for not falling in line with the establishment (Democratic) leadership is not the way to sell an establishment candidate. Shaming Latinos who want to vote third party at the top of the ballot or down ballot will not move them toward supporting Clinton. Vote shaming could backfire and inspire voters to continue to support third party candidates into future elections or to not show up to vote at all.

(It's Time to Stop Vote Shaming Latinos 7.10.2016.)

Kirjoittajan mukaan presidentinvaaliehdokkaiden pyrkimykset saada latinoäänestäjät äänestyspaikoille ovat olleet omiaan ruokkimaan alentavaa puhetapaa, jossa kansalaisia on ”häpäisty” heidän äänestysvalinnoissaan. Jälleen kerran diskurssissa näkyy Yhdysvaltain sorto, miten äänestäjien pitäisi alentua vallanpitäjien tahtoon ja käydä jonottamaan äänestääkseen soveliaista kandidaattia. Yksilön ei kuitenkaan pitäisi tyytyä tällaiseen toimintaan.

Puheet buuaamisen tarpeettomuudesta ja äänestämisen jättämisestä väliin ”vain koomassa tai panttivankina” tuovat negatiivisen konnotaation, kun äänestämättä jättäminenkin voi olla tietoinen päätös. Näin nämä puheet tulevat aliarvioineeksi yhteiskunnan perusyksikköä, kansalaista. Kun ehdokkaat ovat pyrkineet saamaan harvoin äänestävät latinot uurnille syylistämällä heitä äänestämättä jättämisestä, he ovat samalla pyrkineet vaikuttamaan äänestyspäätöksiin. Leike esittää, että kolmansien puolueiden äänestäminen on ihmisen oma valinta, eikä siihen pitäisi vaikuttaa puheet ”kahdesta huonosta” valitsemisesta. Trumpin tai Clintonin äänestäminen ei ole millään tavalla pakollista, vaan vaihtoehtoja on muitakin.

Korostamalla äänestäjän omaa päätäntävaltaa luodaan kuvaa toiminnallisesta latino- tai vähemmistöäänestäjästä, joka kykenee itsenäisiin päätöksiin. Enää emävaltio tai isäntä ei määrittele, mitä siirtomaa tai orja saavat ajatella, vaan valtiolla tai ihmisellä on mahdollisuus ”inspiroitua” äänestämisestä. Näin puhumalla diskurssi saa glorifioitua äänestämisen itseään suuremmaksi tapahtumaksi, luomistyön tulokseksi, ja siten se houkuttelee tekemään oman vahvan päätöksen siitä, miten äänestämiseen suhtautuu. Näin tekemällä diskurssi pyrkii purkamaan valtasuhteita. Moni Yhdysvalloissa asuva, itsensä ennemmin latinalaisamerikkalaiseen kuin yhdysvaltalaiseen viitekehykseen identifioiva voi nimittäin edelleen nähdä itsensä alempiarvoisena ja siten jättää äänestämättä. Voimaannuttava taisteludiskurssi pyrkii purkamaan sortodiskurssin luomaa asetelmaa ja siten tasavertaistaa eri taustoista tulevia yksilöitä. Samalla diskurssi rakentaa kuvaa voimakkaasta, omilla aivoillaan ajattelevasta latinosta, joka ei kaipaa ulkopuolisten paapomista tai uhriuttamista. Hän voi olla ylpeä taustastaan ja omista ratkaisuistaan – oli se sitten äänestäminen tai äänestämättä jättäminen.

Samalla diskurssi tulee määritelleeksi latinoäänestäjien moninaisen joukon: Kaikki eivät näe Clintonia Trumpia parempana vaihtoehtona, päinvastoin. Liiallisella ulkopuolisella painostuksella ”äänestää oikein” voi olla myös seurauksia tulevaisuudessa: latinot saattavat edelleen äänestää vain kolmiansia, pieniä puolueita tai he voivat tietoisesti lakata äänestämästä kokonaan; ennemmin kuin ”taantua” siihen aikaan, jolloin latinoiden äänestäminen oli vieläkin vähäisempää. Näin diskurssi pyrkii nostamaan latinalaisamerikkalaista itsetuntoa ja rakentaa uudelle maailmanjärjestykselle (joka poikkeaa merkittävästi McPhailin (2013, 19) esittelemästä jaosta) otollista maaperää.

7. POHDINTA

Telesurin Yhdysvaltain presidentinvaaleja koskevat englanninkieliset verkkosisällöt osoittautuivat tutkielmassani ideologisesti vääristyneiksi ja aihevalinnoiltaan selektiivisiksi. Painotukset ja valinnat perustuivat antiamerikkalaiseen maailmankuvaan sekä Telesurin rahoittajamaiden hallitusten ja etenkin Chávesin ja myöhemmin Maduron Venezuelassa ajamaan politiikkaan. Telesurin englanninkielinen vaaliuutisointi oli enemmän sisällön kierrättämistä kuin varsinaista journalistista työtä. Kallista omaa uutishankintaa ei käytännössä ollut. Tämä johtunee lähinnä resurssien puutteesta. Sisältöjen kohderyhmissä sekä painotuksissa korostuivat ennen kaikkea aktiiviset kansalaiset sekä vähemmistöjen edustajat, jotka eivät sijainneet vain Latinalaisessa Amerikassa vaan eri puolilla maailmaa. Löydöt tukivat aiempaa tutkimusta (ks. Dinneen 2012; Di Ricco 2012; Boyd-Barrett ym. 2010; Painter 2008), mutta antoivat myös Telesurin toiminnasta aiempaa laajempaa tietoa ja lisäsivät käsitystä Telesurin toimintalogiikasta.

Pohdinnan aluksi vastaan tutkimuskysymyksiini. Tämän jälkeen esittelen Telesurin toiminnan funktiot neljän tason kautta, jotka olen kehittänyt havainnollistamaan mediatalon toimintaperiaatteita tutkielmalleni keskeisen vallan käsitteen kautta. Luvun lopussa arvioin tutkielmani luotettavuutta ja esitän jatkotutkimuskohteita.

7.1 Johtopäätökset

Aluksi käsittelen ensimmäisen tutkimuskysymykseni, joka kuului:

1. Mitä Yhdysvaltain presidentinvaaleja koskevia asioita Telesur uutisoi?

Etsin vastausta määrällisellä erittelyllä.

Telesurin uutisoinnin näkökulmat olivat kapeita ja uutisointi keskittyi vain tiettyihin aihepiireihin, jotka pyrkivät purkamaan yhdysvaltalaisen yhteiskunnan ja tiedonvälityksperinteen valta-asemaa. Telesurin ensimmäisen tason agendaksi muodostui yhdysvaltalaisten yhteiskunnan epäkohtien esiintuominen ja toiseksi tasoksi syksyn 2016 presidentinvaalien epäkohdat (ks. McCombs 2004, 86–97). Vaaleja koskeva uutisointi oli uutiskriteeritutkimuksen silmin (ks. Kunelius 2003, 190) perusteltavissa lähinnä negatiivisuuden uutiskriteerillä. Negatiivisuuden kriteerin painottuminen ei ollut mielestäni kovin yllättävä tutkielmani antiamerikkalaiseen kontekstiin ja vasta- ja vaihtoehtomedioiden perinteeseen suhteutettuna. Myös jatkuvuuden, odotettavuuden ja henkilöitävyyden uutiskriteerit korostuivat vaaliuutisoinnille tyypillisesti, sillä vaalit ovat demokraattisessa yhteiskunnassa säännöllisesti toistuva tapahtuma, joka henkilöityy voimakkaasti ehdokkaisiin. Uutisointi pe-

rustui myös Yhdysvaltojen asemaan eliittimaana kansainvälisissä suhteissa sekä Yhdysvaltojen kulttuuriseen merkittävyyteen Latinalaisen Amerikan näkökulmasta.

Jaoin uutiset aiheensa perusteella 10 erilliseen luokkaan. Lisäksi muodostui neljän uutisen muut-luokka. Eniten julkaistiin uutisia, joiden katsoin joko kannustavan kansalaisia äänestämiseen ja ot-tamaan aktiivisen kansalaisen roolin. Tämä oli siinä mielessä kiinnostava huomio, että esimerkiksi Herkmanin (2011, 59) mukaan tutkimuksissa ei ole saatu näyttöä siitä, että media kykenisi innosta-maan esimerkiksi vähän aktiivisia tai poliittisesti itsensä voimattomaksi tuntevia ihmisiä äänes-tysuurnille. Iso osa Telesurin uutisista koski myös vaalikäytäntöjä, vaalien seuraamista ja vaalien selittämistä Yhdysvaltojen kontekstissa. Telesurin uutisoinnissa painottuivat myös antiamerikkalai-selle perinteelle (ks. McPherson 2006; Datta 2014) tyypillisesti rotusuhteista uutisointi (rasismin, maahanmuuton ja etnisten vähemmistöjen aseman valottaminen), Yhdysvaltoja koskevien epäkoh-tien alleviivaaminen niin ehdokkaiden kuin yhteiskunnallisellakin tasolla ja myös rahan vallan ko-rostaminen. Myös valtamedian kritisointi näkyi uutisoinnissa, minkä voi katsoa olevan perustelta-vissa vasta- ja vaihtoehtomedian perinteellä.

Toiseksi käsittelen toisen tutkimuskysymyksen:

Miten Telesur esittää USA:n presidentinvaalit?

Vastasin kysymykseen määrällisellä erittelyllä.

Vasta- ja vaihtoehtomedia Telesur esitti vaalit antiamerikkalaisittain yhdysvaltalaisen yhteiskunnan epäoikeudenmukaisuuden ja rappiotilan kautta. Äänestäjät joutuivat valitsemaan ikään kuin ”kah-desta pahasta”, eikä yhdysvaltalainen presidentinvaalijärjestelmä näyttäytynyt kovin reiluna. Sisäl-löissä alleviivattiin vaaleihin liittyviä epäkohtia, muun muassa sitä, että valituksi saattoi tulla ehdo- kas, jota kansalaiset olivat äänestäneet absoluuttisesti vähemmän. Tämä on kiinnostava huomio siinäkin mielessä, että äänestäminen liitetään yhdeksi antiamerikkalaisuuden strategiaksi (McPher-son 2003, 6).

Sisällöt Yhdysvaltain presidentinvaaleista petasivat voittajaksi Hillary Clintonia. Sekä sivuilla jul-kaistu USA Decides -osio että vaaliväittelyiden aikaan ilmestyneet uutiset suhtautuivat huomatta-vasti myönteisemmin Clintonin kuin Trumpin mahdolliseen presidenttiyteen, vaikkakin joissakin sisällöissä Trumpin esitettiin olevan myötämielisempi yhteistyölle ihannoidun venäläisen yhteis-kunnan kanssa. Samaan hengenvetoon on kuitenkin hyvä todeta, että Telesur ei ollut medioista ai-nut, joka povasi Clintonin menestystä muun muassa mielipidekyselyihin vedoten. Suurin osa valta-mediasta uskoi loppuun saakka, että Trumpin menestys ei olisi ollut mahdollinen. Tätä painotusta ei siten voida lukea pelkästään Telesurin epäkohdaksi, vaan lähes koko mediakenttä syylistyi jon-

kinasteiseen puolueellisuuteen Yhdysvaltain presidentinvaaleista uutisoidessaan vuonna 2016. Voittajan povaamisessa ja myönteisen ilmapiirin rakentamisessa Clintonin voitolle vasta- ja vaihtoehtomedian ja valtamedian erot uutisoinnissa eivät juurikaan nähdäkseni poikenneet. Uskalin (2007, 44) hyvän ulkomaanjournalismin kriteerit eivät soveltuneet täydellisesti vasta- ja vaihtoehtomedian ulkomaan uutisoinnin analysointiin, mutta niihinkin suhteutettuna Telesurin vaaliuutisointi Yhdysvaltojen presidentinvaaleista näyttäytyi jokseenkin puutteellisena.

Käsittelen kaksi ensimmäistä tutkimuskysymystäni lyhyesti, sillä niiden löydökset tukivat pitkälti aiempaa tutkimusta (Dinneen 2012; Di Ricco 2012; Boyd-Barrett ym. 2010; Painter 2008), eivätkä tulokset olleet mielestäni yhtä mielenkiintoisia kuin viimeiseen tutkimuskysymykseeni saamani vastaukset.

Kolmas tutkimuskysymykseni oli:

Kuinka Telesur merkityksellistää Latinalaista Amerikkaa Yhdysvaltain presidentinvaalien alla?

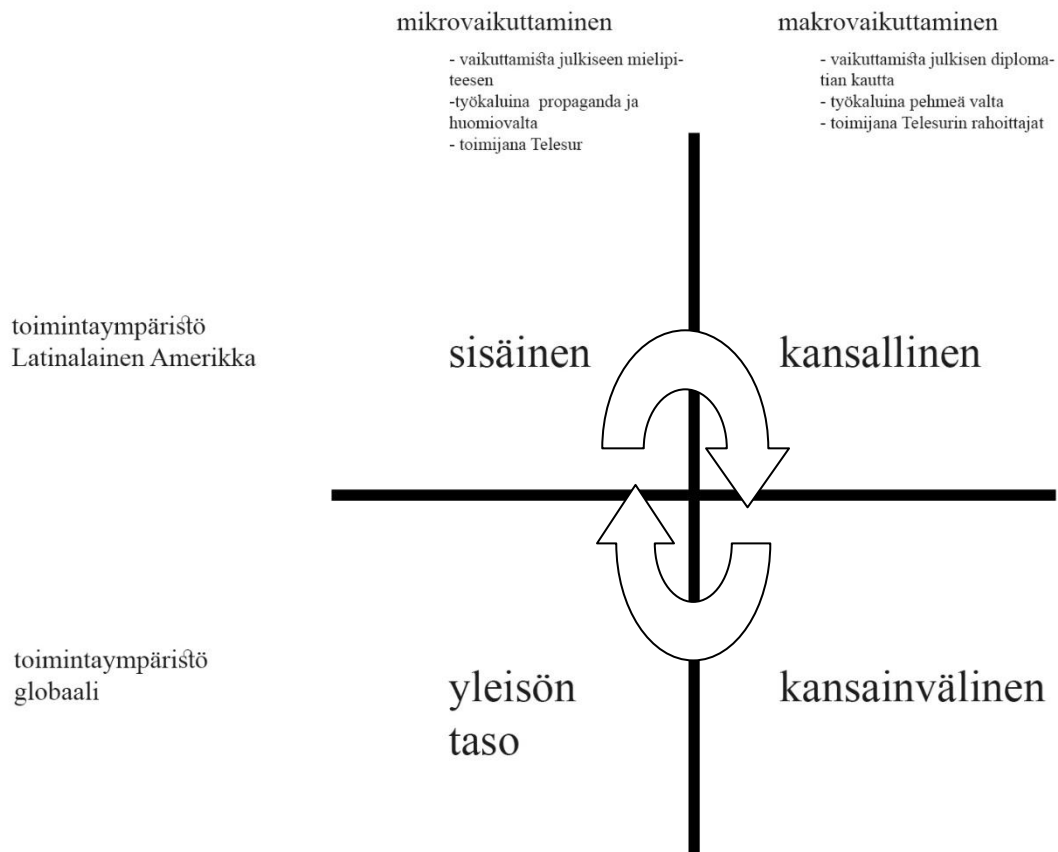
Etsin vastausta diskurssianalyysillä.

Huomiovaltansa kautta Telesurin propaganda pyrki taivuttelemaan julkista mielipidettä kyseenalaiseen globaalia valtahegemoniaa, purkamaan nykyistä maailmanjärjestystä, rakentamaan positiivista mielikuvaa Latinalaisesta Amerikasta ja voimaannuttamaan latinoja sekä muita vähemmistöjä. Samaan aikaan liikehdintää tapahtui myös pehmeän vallan kautta julkisen diplomatian tasolla ja tällöin kohderyhmäksi identifikoitui joko Latinalainen Amerikka tai koko kansainvälinen yhteisö. Telesur oli nähdäkseni selkeä julkisen diplomatian väline, jonka avulla hallitukset pyrkivät luomaan positiivista julkista mielipidettä Latinalaisesta Amerikasta ja liittämään Venezuelan ja muiden raajoittajamaiden maabrändiin ajatukset kaikenikäisten ihmisten välisestä tasa-arvosta. Kertomuksen viimeistely kuitenkin ontui. Etnisten ryhmien välisen tasa-arvon korostaminen tuntui kaunistelulta, sillä esimerkiksi Latinalaisen Amerikan sananvapauden tilan tiedetään olevan monissa maissa huono (ks. Gainous ym. 2016, 717; Kanerva & Pakkasvirta 2014, 256–257) ja taloudelliset sekä sosiaaliset erot ihmisryhmien välillä kasvavan.

Näen Telesurin toiminnan strategiat neljän tason prosessina, jotka kumpuavat lähinnä neljästä löytämästäni Latinalaisen Amerikan merkityksellistämiskurssista. Nämä valtatason tasot ovat (1) sisäinen taso, (2) yleisön taso, (3) kansallinen ja (4) kansainvälinen taso (ks. KUVIO 5). Vaikka ulottuvuudet ovat teorian tasolla mahdollista erottaa toisistaan, käytännössä ne ovat jatkuvassa vuorovaikutuksessa toinen toisiensa kanssa ja rakentuvat toinen toisensa päälle. Tätä jatkuvaa liikettä olen pyrkinyt havainnollistamaan nuolien avulla. Näin muun muassa siksi, että esimerkiksi Nye (2008, 101–102) tunnistaa julkisen diplomatian yhdeksi ulottuvuudeksi strategisten ja pitkäkestoisten suhteiden

hoitaminen, jossa vuoropuhelu tapahtuu myös yksittäisten ihmisten tasolla. Näin siis julkista diplomatiata ei hoideta pelkällä makrotasolla, kuten yksinkertaistetusta kuviostani voisi nopeasti hahmotella päätellä, vaan myös mikrotason kautta.

TELESURIN TOIMINNAN VALTATASOT

KUVIO 5. Telesurin toiminnan valtatasot.

Mikrotasolla Telesurin rahoittajamaat pyrkivät mobilisoimaan ihmisiä osaksi ”sivilisaatioiden taistelua” (clash of civilizations), jolla viitataan Samuel Huntingonin teoretisointiin. Sen mukaan tulevaisuuden suurimmat kansainvälisen politiikan konfliktit sijoittuvat kulttuurien ja ihmisryhmien, eivät valtioiden välille. (ks. Datta 2014, 52.) Makrotasolla kyse oli puolestaan perinteisemmästä valtioiden sisäisiin asioihin ja välillisiin suhteisiin vaikuttamisesta, joka kuitenkin tapahtui yhtä aikaa mikrotason prosessien kanssa. Näenkin Telesurin yhtenä sivilisaatioiden taistelun pelinappulana. Esittelen näkemystäni tarkemmin seuraavissa alaluvuissa.

7.1.1 Telesurin sisäinen valtataso

Ensimmäisellä tasolla informaatiovirrat olivat Telesurin sisäisiä ja työkaluina ovat agenda setting sekä propaganda. Sisäisellä tasolla pyrittiin rakentamaan julkista mielipidettä, jossa Latinalainen Amerikka näyttäytyy samaistumisen kohteena ja Yhdysvalloista halutaan poispäin. Tarkoitin tällä sisäisellä maailmalla lähinnä toimittajien maailmankuvia ja heihin vaikuttamista, sillä kansallisella kontekstilla ja toimittajien omilla näkemyksillä sekä mielenkiinnon kohteilla on ainakin vapaan median maissa selkeä vaikutus siihen, millaisia sisältöjä he tuottavat ja millaiset asiat he kokevat uutisiksi.

Aiempaa tutkimusta Telesurin sisäisistä ohjeistuksista toimittajilleen tai tietoa siitä, miten suorasti hallitus sanelee uutisoitavat asiat, ei juurikaan ole. Myöskään Telesurin sisäisestä vallanjaosta ei ole juurikaan saatu tietoja, vaikka Telesurin toimitusjohtaja on vakuuttanut, että ulkopuolinen painostus ei vaikuta Telesurin sisältöihin ja yhtiön hallitus toimii itsenäisesti (Burch 2007, 231). Tämänkin tutkimuksen havainnot perustuivat julkaistujen sisältöjen tarkasteluun, joten kovin syvällistä analyysia en Telesurin sisäisestä valtatasosta en pysty tekemään.

Ulkopuoliselle Telesurin toiminta englanninkielisellä sivustolla näyttäytyi ”porttien porttina”. Telesurin verkkosivut kokosivat sisältöjä muiden medioiden uutisoinnista tietyn ideologian mukaan, kuratoiden muiden tiedotusvälineiden sisältämää tietoa. Painotuksissa näkyivät työväenaate, sosiaalisen tasavertaisuuden korostaminen sekä vähemmistöjen aseman parantamiseen pyrkivät ponnistelut.

Tiedotusvälineen toiminnasta tuli jokseenkin harrastelijamainen vaikutelma käytäntöjen moninaisuuden kautta. Toisaalta tämä saattoi olla osa latinalaisamerikkalaisilla pelisäännöillä rakennettavan vasta- ja vaihtoehtomedian tyylikirjan hakemisena, sillä tällaisenaan Telesurin toiminta näyttäytyi valtamedioiden pelimerkeillä pelaamisena. Joka tapauksessa, uutisten kategoriointi aihealueisiin ei ollut kovin johdonmukaista ja lähteiden käytössä oli paljon poikkeavuuksia. Lisäksi mielipiteellisen ja muun materiaalin alkuperä jäi toisinaan pimentoon. Vaikka Telesur oli näennäisesti sitoutunut hyvän journalistisen tavan noudattamiseen, epäjohdonmukaisuuksien kautta heräsi lukuisia kysymyksiä julkaisun luotettavuudesta; Oliko jutuissa muita virheitä? Olivatko lähteet luotettavia? Olivatko kirjoittajat luotettavia?

Koska Telesurin rahoittajamaista ainakin Venezuelan väitetään kamppailevan talousvaikeuksien kanssa (ks. Manner 2016), tyylikirjan epäjohdonmukaisuudet sekä muiden medioiden sisällön kiertäminen olivat nähdäkseni taloudellinen ratkaisu, sillä oma uutishankinta on perinteisesti kallista. Vain muutamia omahankintaisia juttuja oli, ja nekin olivat yksilöiden kokemuksiin pohjautuvia

haastatteluja. Juttuja kierrättämällä Telesur onnistui myös kiertämään vastuuta; mikäli jutuissa sattui olemaan virheitä, ne menivät alkuperäislähteen piikkiin. Aineistossani ei esimerkiksi ollut yhtä ainoaa oikaisua. Lisäksi vaikka Burch (2007, 231) väittää, että Telesurin sisällöt on tuotettu Latinalaisessa Amerikassa, mutta ainakin Yhdysvaltojen presidentinvaaleja koskeva uutisointi oli lähinnä muualla maailmassa tuotettua tietoa, jota Telesur lainasi. Mielestäni on kuitenkin perusteltua merkitä Telesurin sisäinen taso Latinalaisen Amerikan kontekstiin, sillä englanninkielisillä verkkosivuilla esitellyt journalistit työskentelevät kaikki Latinalaisessa Amerikassa (ks. Telesurin verkkosivut). Samaan aikaan kierrättämällä lähinnä kritisoimiensa valtamedioiden sisältöä Telesur tuli alistaneensa itsensä valtamedioille. Näin voidaankin perustellusti kysyä, kuinka vaihtoehtoinen Telesur lopulta onkaan.

Ajatus Telesurista porttien porttina on problemaattinen myös siinä mielessä, että Telesurin lukijamäärät olivat melko vähäiset (ks. Alexa.com-verkkosivu). Samaan hengenvetoon on hyvä esittää kysymys siitä, onko naiivia ajatella, että internetissä, jossa ei tunnetusti ole rajoja, ihmiset tyytyisivät pelkän Telesurin tuottamaan maailmankuvaan. Toisaalta, jos uskomme Nyeta (2008, 100–101), runsauden paradoksissa tieto jakautuu yhä pienempiin osatekijöihin ja esimerkiksi sosiaalisessa mediassa kiertävät yksittäiset, tarkkaan valikoidut artikkelit rakentavat ihmisten käsitystä sosiaalisesta todellisuudesta entistä laajemmin. Telesurin voikin nähdä tuottavan omaa ideologista kuplaansa. Pala palalta, yksittäisten ihmisten kautta.

7.1.2 Telesurin yleisön valtataso

Yleisön tasolla informaation virta suuntautui Telesurista joukkotiedotusvälineenä yksittäisille yleisön edustajille. Tiedon vastaanottajina oli kansainvälinen internetyleisö. Telesurin tiedonvälitys sekä uutisoinnissa että Yhdysvaltain presidentinvaaleista kertovassa syvällisessä kokonaisuudessa keskittyi yksilön merkityksen korostamiseen propagandan ja huomiovallan keinoin. Yhdysvaltojen presidentinvaaleja koskevien juttujen aihevalinnoissa tämä näyttäytyi aktiivisen kansalaisen roolin ihannointina ja äänestämään rohkaisemisena. Näen tämän yksilöllisyyden alleviivaamisen osana anti-amerikkalaisuuden strategiaa (ks. McPherson 2006). Nähdäkseni Telesur pyrki yksilöitä puhuttelella rakentamaan omaa yksilöistä koostuvaa ”lähetysaarnajien” joukkoa, jonka avulla se pyrki levittämään omaa ideologisesti värittyä propagandaansa ”ilosanomana” eteenpäin. Aktiivisen kansalaisen ideaalin ylläpitäminen oli nähtävissä Telesurin sisällöissä ainakin kolmella tavalla.

Ensinnäkin, Telesur pyrki aktiivisen kansalaisen roolia alleviivaavissa sisällöissään täyttämään median funktioita vaalien aikaan (ks. Norris 2000, 23–32) tuottamalla äänestäjille tietoa ehdokkaista, mutta tiedonvälitys ei ollut kovin tasapuolista. Tietoa tuottamalla ja pitämällä presidentinvaaleja näkyvästi esillä Telesur pyrki mobilisoimaan kansaa äänestyspaikoille (vrt. median agenda setting -valta). Yksittäisten kansalaisten merkitystä korosti myös Telesurin tapa antaa laajasti tilaa toisten medioiden tai yksittäisten kansalaisten aktiiviseen toimintaan perustuville vuodoille. Näistä esimerkkeinä olivat Guccifer 2.0:n ja Wikileaksin tuottamaan materiaaliin perustuva uutisointi. Näin Telesur tuli samaan aikaan täyttäneeksi median funktiota vaalien aikaan vallan vahtikoirana, mutta myös osoittaneeksi, että yksittäiset aktiiviset kansalaiset voivat toimillaan vaikuttaa.

Toisekseen, antamalla paljon tilaa kansalaisaktivistien puheenvuoroille sekä ihannoimalla Wikileaksia ja Guccifer 2.0:n kaltaisten, aktiivisten kansalaisten toimintaan perustuvia vuotoja, Telesur tuli rakentaneeksi aktiivisen kansalaisen ideaalia. . Lisäksi antamalla tilaa muiden kuin kaupallisen median toimintalogiikkaan perustuville sisällöille Telesur lällätteli koko kaupalliselle medialle ja sen yhdysvaltalaisille arvoille rakentuvalle perustalle. Vaikka Telesur määrätietoisesti esitti aktiivisen kansalaisen ihannetta äänestäjänä, tosiasiaa ei ole olemassa todisteita siitä, että media kykenisi innostamaan vähän aktiivisia ihmisiä äänestämään (Herkman 2011, 59). Toisaalta ruohonjuuritasolle tähtäävässä toiminnassa oli hahmotettavissa vahva usko yksilöiden mahdollisuuksiin vaikuttaa, vaikka yksilöiden merkityksestä maailmanpolitiikasta voidaan olla montaa mieltä. Joissain tapauksissa tämä yksilöiden aktivointi näyttäytyikin pohjoismaiselle, ulkopuoliselle tarkkailijalle hyväuskoisten hölmöjen vedätyksenä. Enimmäkseen kyse tuntui kuitenkin olevan kehitysmaiden itseään voimaannuttavasta puheesta.

Kolmanneksena, kun aiemmin joukkoviestinten välittämällä propagandalla oli Latinalaisessa Amerikassa rakennettu kansalaistunnetta (ks. Kanerva & Pakkasvirta 2014, 263–264), 2010-luvulla mediavälitteinen propaganda kansalaistunteesta oli vaihtunut yksilöllisyyden ja etnisen identiteetin merkityksen korostamiseen globaalilla kentällä. Englanninkielisten sisältöjen yleisöksi ei oltukaan määritelty niinkään Latinalaista Amerikan viitekehystä, vaan yleisönä oli globaalisti markkinavetoisen toiminnan jalkoihin jääneet yksittäiset ihmiset, erityisesti muut kuin valkoiset. Tämä kertoo mielestäni siitä, että Telesurissa luotettiin ihmisten identifikoituvan 2010-luvulla johonkin muuhun kuin kansalliseen viitekehykseen. Yhdysvaltain presidentinvaalien kontekstissa tämän Venezuelan ja kumppaneiden kokoaman kansainvälisen ”vähemmistöarmeijan” toivottiin pyrkivän vaikuttamaan Yhdysvaltain sisäpolitiikkaan sekä siihen kansainväliseen kenttään, jonka veturina uusi presidentti Yhdysvalloissa toimii.

Edellä esitellyistä seikoista johtuen sisällöt pyrkivätkin rakentamaan vastakkainasettelua valkoisen ihmisen ja vähemmistöjen välille. Tässä rakennustyössä oli nähtävissä kaikuja Latinalaisen Amerikan yhteisöradioista ja -televisioista, jotka ovat toimineet alueellisen voimaantumisen välineenä (ks. Boas 2013, 9; Dinneen 2012, 29; Kanerva & Pakkasvirta 2014, 267; Segura & Waisboard 2016, 24–25), sekä mediavälitteisestä kansallistunteen rakentamisesta Latinalaisen Amerikan maiden itsenäistymisen jälkeen (ks. Kanerva & Pakkasvirta 2014, 263–264). Tässä uudessa voimaantumisen virtauksessa irtautuminen ei tapahtuisi enää kolonialismin aikaisesta isäntämaasta, vaan Yhdysvalloista. Tämä Yhdysvalloiksi identifikoituva valkoinen vastus lisää yhteenkuuluvuuden tunnetta sekä Latinalaisessa Amerikassa että muualla maailmassa, vastavetona Yhdysvaltain valta-asemalle maailmanjärjestyksessä (vrt. antiamerikkalaisuuden herääminen eri puolilla maapalloa, me vs. ne).

7.1.3 Telesurin kansallinen valtataso

Kolmannella tasolla informaatiovirta suuntautui Telesurin suurimmilta rahoittajalta maiden kansalliseen kontekstiin, lähinnä Venezuelan hallitukselta maan kansalaisille mutta myös muualle Latinalaiseen Amerikkaan. Työkaluna näyttäytyi pehmeä valta julkisen diplomatian muotona. Ristiriitaisena aiemmissa alaluvuissa kuvaillulle yksilön merkitystä korostavalle puheelle näyttäytyi Telesurin sisällöissä alleviivattu valtion keskeisyys yhteiskunnallisen järjestäytyneisyyden muotona. Yksilön merkityksen korostaminen kun assosioituu mielestäni etenkin kolmannen sektorin toimijoihin. Valtion merkityksen korostamisen näen kuitenkin kaikuna historiasta ja siirtomaa-ajasta sekä etenkin Venezuelan sisäisen poliittisen tilanteen kommentointina.

Latinalaisen Amerikan maat ovat verraten nuoria valtioita, joiden väestö koostuu monenlaisista ihmisryhmistä. Historia sekä alueen sisäiset jännitteet ovat aiheuttaneet sen, että valtiot kokevat joutuvansa taistelemaan olemassaolostaan. Demokratioiden olemassaolo on monissa maissa vaaka- laudalla, sillä kansalaisten luotto maiden johtoon on vähäistä (ks. Lagos 2001). Tätä kehitystä hämmentää vielä viime vuosikymmenten globalisaatiokehitys, maailmankyläistyminen ja homogenisaatiopuhe.

Telesurin sisällöissä valtion merkityksen korostaminen näyttäytyi oleellisena osana olemassaolo- kamppailua. Korostamalla valtion merkitystä Telesur tuntui kamppailevan irti yhdysvaltalaisen median vaikutuspiiristä ja pyrkimään rakentamaan omanlaistaan kehityskulkua latinalaisamerikkalaisuudelle. Ilmiselvistä resurssien puutteesta huolimatta Telesurin merkitys niin kansallisella kuin kansainväliselläkin kentällä nähtiin niin merkittäväksi, etteivät rahoittajat halua siitä luopua. Telesurin kautta rajoittajat pääsevät rakentamaan käsitystä latinalaisamerikkalaisilla säännöillä raken-

tuvasta mediajärjestelmästä, ja näin vähentämään alueen median ja mediatutkimuksen väitettyä ”köyhyyttä” ja alisteisuutta Yhdysvalloille. Kokonaan uudenlaisten uutiskonseptien luomisen on ajateltu voivan purkaa ajatusta kolmannen maailman maiden alisteisuudesta kehittyneemmille kapitalistivaltioille (ks. Reeves 1993, 169), mutta Telesurin tapauksessa oman, uuden uutiskonseptin luonti oli vielä englanninkielisellä sivustolla kesken (vrt. käytäntöjen moninaisuudet kohdassa 7.1.1 *Telesurin sisäinen valtataso*) tai epäonnistui kokonaan, sillä ainakin ulkoisesti tarkasteltuna sisällöt perustuivat hyvin pitkälle globaaliin valtamedioilta varastettuun esittämisen tapaan.

Toisaalta Venezuelan sisäinen mediasota hallituksen (Telesur) ja opposition (kaupallinen media) (ks. Boas 2013, 15; O’Shaughnessy 2007, 69) välillä on aiheuttanut sen, että kansainväliset kysymykset ovat myös osa kansallista köydenvetoa sosiaalisesta todellisuudesta. Onkin loogista, että Venezuelan hallitus halusi korostaa Telesurin sisältöjen kautta valtion merkitystä kansalaisille heidän jokapäiväisessä elämässään, pitää yllä status quota ja perustella valtionjohdon toimintaa. Näin valtiojohto pyrki välillisesti perustelemaan omaa olemassaoloaan venezuelalaisille, pitämään yllä hallituksen kannatusta ja legitimoimaan omaa toimintaansa.

Olennaisena osana Venezuelan sisäisessä kamppailussa sosiaalisesta todellisuudesta ovat myös sananvapauden rajoitukset. On hyvin todennäköistä, että journalistit eivät uskaltaneet – ainakaan valtiorahoitteisessa mediatalossa – arvostella hallituksen toimia tai uutisoida kriittisesti maan sisäisistä tapahtumista (vrt. Boas 2013, 18), mutta muiden maiden asioiden kriittinen perkaaminen oli turvallista, etenkin kun kyse on Yhdysvalloista. Tämän takia Telesurin Yhdysvaltain presidentinvaaleja edeltävässä uutisoinnissa korostuikin antiamerikkalaisuudelle tyypilliseen tapaan negatiivisuuden uutiskriteeri.

Gramscin hegemoniakonseptiin peilattaessa Telesurin toiminnalla voidaan nähdä olevan kansallisella tasolla myös merkitystä Venezuelan yhteiskunnan kehityksessä. Vaikka tällä hetkellä vaikuttaa siltä, että maan sisäinen valtakamppailu on lähinnä kehityksen este (vrt. sananvapauden rajoitukset jne.), gramscilaisittain ajateltuna voidaan myös nähdä, että demokraattisempi, moniarvoisempi ja tasavertainen kansallinen järjestelmä ei voi syntyä hallitsevan järjestelmän ehdoilla, vaan se vaatii vastahegemonioita (vrt. Downing 2001, 14–17). Näin valtiossa käynnissä oleva mediasota on ehdoton kansallisen järjestelmän kehityksen kannalta. Globaalissa mittakaavassa Telesurin rooli taas muuttuu – jos se kotimaassaan näkyy valtahegemonian kannattelijana, kansainvälisesti se voidaan nähdä elinehtona demokraattisemmalle, moniarvoisemmalle ja tasavertaisemmalle globaalille järjestelmälle.

7.1.4 Telesurin kansainvälinen valtatase

Neljännellä tasolla informaation suunta oli Telesurin rahoittajamailta koko kansainväliselle yhteisölle. Työkaluna toimi pehmeä valta julkisen diplomatian muotona. Telesurin rahoittajat rakensivat pehmeän vallan keinoin kansainvälisen yleisön suostumusta uudelle maailmanjärjestykselle, jossa Yhdysvaltojen ja valkoisen ihmisen valtahegemonia olisi murrettu ja paikattu värillisten tai vähemmistöjen vallalla.

Gramscilaisena suostuttelun keinona (ks. Gramsci 1979, 119) Telesurin sisällöissä oli Yhdysvaltojen ja valkoisten ihmisten mustamaalaaminen. Tämä näyttäytyi antiamerikkalaisuudesta tuttujen rotusuhteiden ja niihin liittyvän väkivallan uutisointina sekä rahan vallan korostamisena. Yksittäistä vähemmistön edustajaa lähelle tulevat aihevalinnat olivat omiaan tukemaan Telesurin rahoittajien agenda. Rahoittajamaat puolestaan näyttäytyivät sisällöissä joko jalustalle nostettuina tai uhriutettuina. Vastakkainasettelu sosialistisen ”pelastajan” ja kapitalistisen ”sortajan” ideologian välillä oli selvästi nähtävissä. Näin siitäkin huolimatta, että kahtiajako vasemmiston tai oikeiston ja sosialismin ja kapitalismin arvoihin ei ole Latinalaisen Amerikan kontekstissa yksinkertainen. Olenkin käyttänyt tutkielmassani Latinalaisen Amerikan arvoideologiasta nimitystä ”hybridi”. Vastakkainasettelulla luodaan jälleen kerran me (muut kuin valkoiset heteromiehet tai -naiset) versus ne (valkoiset heteromiehet ja -naiset) -asetelmaa.

Vaikka Telesurin sisällöissä painotus oli yksilötason toiminnan korostamisessa ja yksilöiden (etenkin latinojen) aktivoinnissa koko Latinalaisen Amerikan ääneksi, taustalla oli rahoittajien halu nousta kansainvälisen järjestyksen valtahierarkiassa. Tämän takia yksilön merkityksen ja arvon korostaminen tuntuivat ulkopuolisesta tarkkailijasta vedätykseltä. Kun Telesur pyrki retoriikallaan jopa raamatulliseen käskyyn (”lisääntykää ja täyttäkää maa ja tehkää se itsellenne alamaiseksi”), samaan aikaan taustalla kalvoi epäily siitä, miten paljon yksilötaso hyötyisi Venezuelan ja muiden maiden hallituksen noususta globaalissa valtahierarkiassa.

Toisaalta, on mahdollista, että Telesurin rahoittajien ja Latinalaisen Amerikan nousu kansainvälisissä suhteissa ei toisi pelkästään huononnuksia maiden väestöille. Esimerkiksi Venezuelan taloudellisiin ongelmiin saatettaisiin saada helpotusta, mikäli maan merkitys kansainvälisessä valtahierarkiassa nousisi ja se antautuisi markkinavoimien armolle. Samanaikaisesti nousee kuitenkin pelko taloudellisen epätasa-arvon lisääntymisestä. Yksilöllisyyttä korostavasta puhetavasta herääkin kysymys, pyritäänkö Telesurin sisällöillä kuitenkin kosiskelemaan länsimaisesta maailmasta tunnetun yksilökeskeisyyden perään ja purkamaan usein esimerkiksi Latinalaisen Amerikan kulttuuriin liitettävää yhteisöllisyyden ajatusta? Vai onko kyse ennemminkin internetissä näkyvästä globaalin tiedonväli-

tyksen ja maailmankyläistymisen vaikutuksista – siis siitä, että maailma homogenisoituu verkon aikakaudella (ks. Rantanen 2004, 74)? Vai onko kyse siitä, että tällä voimaannuttavalla puhetavalla pyritään tekemään liennytyksiä länsimaisille ihmisille, ja siten kääntämään myös heidän päänsä myönteiseksi uudelle maailmanjärjestykselle, jossa Latinalaisen Amerikan merkitys olisi suurempi?

Telesurin rahoittajat halusivat hyödyntää globalisaatiota ja tekniikan kehitystä oman agendansa ajamisessa, mutta ne vastustivat muiden vaikutuspyrkimyksiä. Yksilöllisyyden ihanne ja aktiivisen kansalaisen roolin rakentaminen sopivat Telesurin taustajoukoulle silloin, kun viesti oli niille myönteinen. Sen sijaan rahoittajien näkökulmasta negatiivista viestiä välittävät aktiiviset yksilöt eivät olleet suotavia, ja maiden hallitusten näkemyksiä kritisoiivat ajattelijat haluttiin hiljentää. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että yhdysvaltalaisia arvoja sekä kulttuuria tunnustavat kansalaisaktivistit tuottavat homogenisaatiota, mitä maat eivät näe globaalissa mittakaavassa hyväksi. Sen sijaan muita arvoja edustavat kansalaisaktivistit tuottavat heterogenisaatiota ja ovat näin hyväksyttäviä. Näen tämän ulottuvuuden niin, että Venezuela ja muut rahoittajat haluavat hyödyntää maailmankyläistymistä, silloin, kun se on heidän näkökulmastaan edullista. Maat haluavat jatkaa ”omaa” kehityspolkuaan, eivätkä alistua yhdysvaltalaisen yhteiskunnan tarjoamaan muottiin. Tämän tulkitsen haluksi päästä irti yhdysvaltalaisesta vaikutuspiiristä.

Venezuelan hallituksen halu suuntautua maailmalle Telesurin kautta englanninkielisillä sisällöillä onkin sekä historialliseen jatkumoon että sisältöihin peilattuna enemmän tai vähemmän tarkasti suunniteltu projekti. Taustalla on poliittisia tarkoituksia, joilla pyritään luomaan myönteistä kuvaa Venezuelasta ja siinä sivussa koko Latinalaisesta Amerikasta – vaikkakin Telesurin pyrkimys edustaa koko Latinalaista Amerikkaa voidaan katsoa olleen maanosan moninaisuudessa jo lähtökohtaisesti paradoksi, ja sittemmin epäonnistuneen ideologisten näkemyserojen takia (tästä esimerkkinä muun muassa Argentiinan lähtö Telesurin rahoittajamaiden joukosta, ks. Henderson 2016). Telesurin itselleen muotoilema missio Latinalaisen Amerikan ihmisten yhteydestä tuntuu näihin kehityskulkuihin arvioituna turhan hurskaalta muotoilulta. Sisällöillään Telesur pyrkii pikemminkin luomaan rahoittajiensa positiivista maabrändiä inhimillisenä vaihtoehtona mustamaalatulle yhdysvaltalaiselle, ”kovia arvoja” (sortoa, toivottomuutta, uhkaa ja rahan valtaa) viljelevälle politiikalle.

Uutta valtioiden valtahierarkiaa rakentavassa tarinassa oli kuitenkin ainakin kaksi ongelmaa. Ensinnäkin, se keskittyi pelkkään Yhdysvaltojen toiminnan ja arvomaailman kritisoimiseen eikä esittänyt juurikaan vaihtoehtoisia ratkaisuja. Yksilöllisyyttä korostavissa sisällöissä yhdysvaltalaisten käsitteily yhtenä massana syö uskottavuutta. Mustamaalaamalla koko amerikkalaista valkoista väestöä Telesurin sisällöt kadottivat valkoisten ihmisten moninaisuuden. Telesurin rahoittajat tuntuvatkin elävän mustavalkoisessa maailmassa, jossa omat arvot voivat olla hyvinkin hybridejä ja moninaisia,

kun taas ”vastustajan” moninaisuus ei ole mahdollista. Monissa tapauksissa liennytyksien tekeminen ja vastakkaisten mielipiteiden huomioonottaminen olisi hedelmällisempi ihmisten mielipiteen muuttamisen kannalta. Telesurin rahoittajien liian mustavalkoinen propaganda saattaakin kääntyä joissain tapauksissa itseään vastaan, aivan kuten Yhdysvaltojen Latinalaisessa Amerikassa harjoittama propaganda (ks. Matos 2012, 34Fox 1988, 13; 17) on kääntynyt antiamerikkalaisuudeksi.

Toisekseen, valtioiden uusi valtahierarkia perustui lähinnä nostalgisointiin. Samaan aikaan, kun sisällöillä pyrittiin pois Latinalaisen Amerikan historiallisesta jatkumosta Yhdysvaltojen vaikutuspiiristä, ne olivat selvästi kallellaan teolliseen vallankumouksen aikaan, jolloin yhteiskunnista voitiin vielä puhua synonyymina valtioille. Myötämielisyys Venäjän vahvalle globaalille toiminnalle sekä haikailu maan nousuun ja kylmän sodan selkeään kaksinapaiseen valta-asemaan olivat olemassa taustalla, vaikkakaan tässä uudessa maailmanjärjestyksessä Latinalaista Amerikkaa ei enää haluttu identifikoita Yhdysvaltain ”takapihaksi” eikä Yhdysvaltoja toiseksi valtanavaksi. Uudessa unelmassa Venezuela ja muut Telesurin rahoittajamaat voisivat olla tasavertaisia yhteistyökumppaneita Venäjän rinnalla, ehkäpä jopa toinen valtanapa. Se, miten realistinen paluu ”uuteen kylmän sodan aikaan” on tai miten paljon siihen liittyy alisteisuutta kritisoinnin kohteelle Yhdysvalloille, onkin kokonaan toinen juttu.

Joka tapauksessa, Telesur näkee paljon vaivaa uudenlaisen maailmanjärjestyksen maalaamiseen. Siinä kapitalistisen talousajattelun kritiikistä ponnistava jako ydinalueisiin ja periferiaan olisi purkautunut niin, että myös Latinalainen Amerikka nähtäisiin vakavasti otettavana kansainvälisenä toimijana. Perustellusti voidaan kuitenkin kysyä, millä eväillä Venezuela kumppaneineen aikoo tähän tilanteeseen päästä. Ainakin Venezuelan taloudellisen tilanteen uskotaan olevan retuperällä ja esimerkiksi viestintäpolitiikan ajamiseen on saatu taloudellista apua muun muassa Kiinalta. Myös Telesurin toiminnassa näkyy pääoman puute, ja tiedotusvälineen sisällöt ovat keskittyneet Yhdysvaltojen kritisointiin ja suurien unelmien tarjoamiseen. Ilman pääomaa ei kuitenkaan ratkaista kansainvälisen kentän suuria kysymyksiä esimerkiksi ilmastonmuutoksesta ja ravinnon tai juomaveden loppumisesta. Herääkin epäily, ovatko Venezuela ja muut rahoittajamaat valmiita taistelemaan globaalien ongelmien eteen, mikäli ne saavuttaisivat tavoitteensa kansainvälisen vallan lisäämisestä. Vallan kun pitäisi tuoda mukanaan myös vastuuta. Toistaiseksi käytännön toimet ”yhteisen hyvän” edessä ovat jääneet hämärän peittoon. Telesurin sisällöissä Venezuelan ulkopolitiikka kuihtuu Yhdysvaltain kritisointiin, epäkohdista ruikuttamiseen ja sivuuttaa kokonaan omat panostukset asioiden tilan parantamiseen.

7.2 Luotettavuuden arviointi

Laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arvioinnista ei ole olemassa yksiselitteisiä ohjeita, mutta Tuomi ja Sarajärvi (2007, 135–138) jakavat luotettavuuden arvioinnin yhdeksään ulottuvuuteen: (1) tutkimuksen kohde ja tarkoitus, (2) omat sitoumukset tutkijana, (3) aineistonkeruu, (4) tutkimuksen tiedonantajat, (5) tutkija-tiedonantaja-suhde, (6) tutkimuksen kesto, (7) aineiston analyysi, (8) tutkimuksen luotettavuus ja (9) tutkimuksen raportointi.

Olen pyrkinyt ottamaan nämä lähtökohdat huomioon tutkielmani alusta lähtien. Tutkielmani kohteen ja tarkoituksen olen perustellut johdannossa. Aineisto oli verkossa saatavilla ja pyrin välttämään aineiston katoamista alkuperäislähteestä kopioimalla tekstit HTTrack-ohjelmaan, johon voi tallentaa kokonaisia verkkosivuja niiden alkuperäisessä muodossaan. Analyysivaiheessa kopioin materiaalin Wordiin, jotta taitto ei vaikuttaisi pelkkiin teksteihin keskittynyttä analyysiani. Tutkielmassani ei oltu henkilökohtaisesti yhteydessä tiedonantajiin, joten tutkijan ja tutkittavan välinen suhde tai tiedonantajien luonne eivät vaikuttaneet tutkimukseen.

Tutkimusprosessini ajoittui syksyn 2016 ja kevään 2017 väliselle ajalle. Pidin kirjaa prosessin etenemisestä ja näin pyrin välttämään unohtumisia pitkän prosessin aikana. Tutkimusprosessin aikana maailman poliittinen tilanne ehti muuttua, mutta olen pyrkinyt ottamaan sen huomioon raportissani.

Aineiston analyysivaiheeni olen kirjannut mahdollisimman yksityiskohtaisesti ylös, jotta analyysin voi tarvittaessa suorittaa uudelleen. Analyysini kuitenkin perustui laadulliselle tutkimukselle tyypilliseen tapaan tutkijan subjektiivisiin tulkintoihin, joten tulkinnot ovat valistuneita näkemyksiäni. Siispä ajatteluprosessin toistaminen samanlaisena on käytännössä mahdotonta. Tämän tosiasian olen tiedostanut, mutta en ole tehnyt siitä ongelmaa, sillä tämä on tyypillistä laadulliselle tutkimukselle. Analyysivaiheen läpinäkyvyyden parantamiseksi olen esittänyt raportissani aineistoleikkeitä, joiden perusteella olen tulkintani tehnyt. Toisaalta analyysini olisi voinut muotoutua hyvin toisenlaiseksi, mikäli olisin valinnut tutkielmani taustalle toisenlaista kirjallisuutta. Esimerkiksi lopuksi hahmottelemani Telesurin toiminnan valtasot olisivat voineet muotoutua hyvinkin erilaisiksi, mikäli analyysini ei olisi pohjautunut juuri julkisen diplomatian ja pehmeän vallan sekä mediavaikuttamisessa propagandan ja median huomiovallan näkemyksiin.

Tutkimusprosessini on mielestäni luotettava huolellisen aiheen taustoituksen, aiemman tutkimuskirjallisuuteen tarkan tutustumisen ja analyysivaiheen yksityiskohtaisen raportoinnin takia. Jälkikäteen voidaan kylläkin perustellusti kysyä, toiko aineiston määrällinen erittely uutta tietoa. Laadullisten aineistojen katsotaan usein olevan niin pieniä, että niiden määrällinen erittely ei välttämättä tuo erilaista näkökulmaa niiden tuloksiin (Tuomi & Sarajärvi 2007, 119). Tässä tapauksessa määrällinen

erittely oli mielestäni kuitenkin perusteltua, sillä tuoretta tutkimusta Telesurin sisällöistä ei juuri ollut. Onnistuin mielestäni luomaan sisällön erittelyllä varsin kattavan kokonaiskuvan Telesurin sisällöistä tutkimuskysymyksiini nojaten. Aineistosta paljastui myös uutta tietoa tutkittavasta aihepiiristä.

Tutkimukseni heikkoutena näen sen subjektiivisuuden, määrälliseen erittelyyn käytetyn aineiston pienuuden ja määrällisen erittelyn kategorioiden vähyyden. Myös valintani tutkia Yhdysvaltojen presidentinvaaliuutisia vaaliväittelyiden aikaan rajasi ja vaikutti tuloksiini merkittävästi. Määrällisen erittelyn kategoriat ponnistivat nyt suoraan tutkimuskysymyksistäni, aineistostani ja aiemmasta kirjallisuudesta, mutta kiintoisaa olisi ollut pohtia myös muita Telesurin sisältöjen painotuksia etenkin muiden kuin Yhdysvaltojen presidentinvaaliuutisoinnista kertovien uutisten kohdalla. Toisaalta tässä tutkimuskentässä rajaukseni ja tulkintani olivat mielestäni riittäviä.

7.3 Jatkotutkimuskohteita

Kuten edellä totesin, Telesurin sisältöjen perkaaminen myös muiden maiden kuin Yhdysvaltojen kohdalla tai Latinalaista Amerikkaa koskevan uutisoinnin erittely olisi kiintoisaa etenkin nyt Trumpin virkaanastumisen jälkeen. Telesurin käytäntöjen epämääräisyys sai myös minut pohtimaan viime vuosina yhä enemmän keskustelua herättänyttä faktojen tarkastusperinnettä. Nyt jäi epäselväksi, esiintyikö Telesurin sisällöissä suoranaisia asiavirheitä. Ainakaan Yhdysvaltojen presidentinvaaleista kertovissa uutisissa ei esimerkiksi ollut merkintöjä juttuihin tehdyistä korjauksista, mikä herätti epäilykseni.

Toisaalta tämän tutkimuksen sisällön erittely ja myös tunnistetut diskurssit perustuivat ennen kaikkea siihen, mitä kirjoituksissa oli esillä, vaikka myös sillä, mitä kirjoituksista jää pois, on merkitystä. Etenkin määrällisen sisällönerittelyn ja siitä saatujen tulosten jälkeen se, mitä Telesur jutuistaan jätti pois, tuntui entistä merkityksellisemmältä. Tässä tutkielmassa ei kuitenkaan analysoitu sitä, mikä loisti poissaolollaan, vaan sitä, mitä oli näkyvissä. Tulevassa tutkimuksessa olisi myös kiintoisaa perehtyä siihen, millaisia asioita tai aihepiirejä Telesur jättää käsittelemättä. Jo tässä tutkimuksessa tultiin siihen johtopäätökseen, että Telesur kohdistaa katseensa uutisjuttujen lukumäärän perusteella muualle kuin rahoittajiinsa. Vertaileva tutkimus Telesurin uutisoinnin ja muiden medioiden sisältöjen välillä tuottaisi uutta tietoa tiedostusvälineen toimintalogiikasta sekä esimerkiksi siitä, millä perusteella se valitsee muihin medioihin lähteistetyt tekstinsä.

Tässäkin tutkimuksessa Telesurin sisäiset linjaukset jäivät arvailun tasolle, sillä tutkimusta mediatalon sisäisestä toimintalogiikasta ei juuri ole. Tutkimuksessa jäi epäselväksi, olivatko uutisoinnin painotukset tulleet suoraan annettuina Venezuelan valtion johdosta vai oliko kyse esimerkiksi journalistien itsesensuurista. Telesurin ”tiimin” haastatteleva tutkimuskohde tulevaisuuteen. Olisi mielekästä kuulla, miten Telesurin tiedon tuottajat itse näkevät osansa, miten heidän työtään ohjaillaan ja näkevätkö he itsensä subjekteina vai objekteina antiamerikkalaisuudessa sekä Venezuelan ja muiden rahoittajamaiden maabrändin rakentamisessa ja julkisessa diplomatiasa.

KIRJALLISUUS

Alasuutari, P., 1999. *Laadullinen tutkimus*. Tampere: Vastapaino.

Alexa.com-verkkosivu. 2017. www.alexacom/siteinfo/telesurtv.net. [Viitattu 11.3.2017.]

Ampuja, M., 2002. Joukkoviestinnän kaupallistumisen ja mediatutkimuksen haasteet. *Tiedotustutkimus* 25(4), 3–17.

Artz, L., 2006. TeleSUR (Television of the South): Discarding contraflow for horizontal communication. *International Journal of Media and Cultural Politics*, 2(2), 225–232.

Bartlett, F. C., 1965. The Aims of Political Propaganda. Teoksessa *Public Opinion and Propaganda*. (Toim.) Katz D., Cartwright D., Eldersveld S. ja McLung L. A. USA: Holt, Rinehart and Winston.

Bauer, P.C., Barberá, P., Ackermann, K. & Venetz, A. 2016. Is the Left-Right Scale a Valid Measure of Ideology? *Political Behavior*, 147(38), 1–31.

Boas, T., 2013. Mass Media and Politics in Latin America. Teoksessa *Constructing Democratic Governance in Latin America*. (Toim.) Jorge I. D. ja Shifter, M. Baltimore: Johns Hopkins University Press. Myös verkossa: http://people.bu.edu/tboas/media_LA.pdf. [Viitattu 6.12.2016.]

Boyd-Barret, O. 2007. Alternative reframing of mainstream media frames. Teoksessa *Media on the Move. Global Flow and Contra-Flow*. (Toim.) Thussu, D. London and New York: Routledge.

Boyd-Barrett, C. & Boyd-Barrett O., 2010. Latin American 24/7 News Battle for Honduras. *Global Media Journal* 16(9). Myös verkossa: <http://www.globalmediajournal.com/open-access/latin-american-news-battle-for-honduras.pdf>. [Viitattu 28.11.2016.]

Burch, S., 2007. Telesur and the new agenda for Latin American integration. *Global Media & Communication* 3(2), 227–232.

Castells. M., 2010. Globalisation, Networking, Urbanisation: Reflections on the Spatial Dynamics of the Information Age. *Urban Studies* 47(13), 2737–2745.

Castillo, A. 2003., Breaking Democracy: Venezuela's Media Coup. *Media International Australia Incorporating Culture & Policy*. 108(1), 145–156.

- Chadwick, A. & Howard, P., 2009. Introduction: New Directions in Internet Politics Research. Teoksessa *Handbook of Internet Politics*. (Toim.) Chadwick, A. ja Howard, P. 2009. London and New York: Routledge.
- Constantin, F., 2011. The Role of Communication in International Relations. *Acta Universitatis Danubius. Communicati*. 5(2), 5–13.
- Couldry, N., 2012. *Media, society, world: social theory and digital media practice*. Malden: Polity Press.
- Cottle, S., 2009. *Global Crisis Reporting: Journalism in the global age*. Maidenhead: Open University Press.
- Cull, N., 2008. *The Cold War and the United States Information Agency: American propaganda and public diplomacy, 1945–1989*. New York: Cambridge University Press.
- Curran, J. & Park, M-J., 2000. Beyond globalization theory. Teoksessa *De-Westernizing Media Studies*. (Toim.) Curran, J. ja Park, M-J. London and New York: Routledge.
- Cürçan, E., 2010. New Regionalisms and Radical Identity Formation in Latin America: Towards an "Alter-Global" Paradigm. *Journal of Social Research & Policy*. 1(2), 19–33.
- Datta, M. N., 2014. *Anti-Americanism and the rise of world opinion: consequences for the US national interest*. New York: Cambridge University Press.
- Davis, D., 2009. Public Opinion Theories. Teoksessa *Encyclopedia of communication theory*. (Toim.) Littlejohn, S. ja Foss, K. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Dearing, J. & Rogers, E., 1996. *Communication Concepts 6: Agenda-Setting*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Dinneen M., 2012. The Chávez Government and the Battle Over the Media in Venezuela. *Asian Journal of Latin American Studies* 25(2), 27–53.
- Di Ricco, M., 2012. The Arab Spring is a Latin American Winter: TeleSUR's "Ideological Approach" and the Breakaway from the Al-Jazeera Network. *Global Media Journal*. 2(1), 1–21.
- Myös verkossa: https://www.db-thueringen.de/servlets/MCRFileNodeServlet/dbt_derivate_00025452/GMJ3_MDiRicco_final.pdf
[Viitattu 24.11.2016.]

- Downing, J., 2001. *Radical Media: rebellious communication and social movements*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Downey, J. & Fenton, N., 2003. New media, counter publicity and the public sphere. *New Media & Society* 5(2), 185–202.
- Fox, E., 1988. Media policies in Latin America. Teoksessa *Media and politics in Latin America. The Struggle for Democracy*. (Toim.) Fox, E. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Fernandez, G., 2013. Espejos y espejismos: las relaciones entre America Latina y Estados Unidos. *Nueva Sociedad: democracia y politica en America Latina* 0(246), 78–86.
- Gainous, K., Wagner K. & Gray, T., 2016. Internet freedom and social media effects: democracy and citizen attitudes in Latin America. *Online Information Review* 40(5), 712–738.
- Garza, R., DeSipio, L & Leal, D., 2010. *Beyond the Barrio: Latinos in the 2004 Elections*. Notre Dame: University of Notre Dame Press.
- Eskola, J. & Suoranta, J., 1998. *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Tampere: Vastapaino.
- Gramsci, A., 1979. *Vankilavihkot*. Helsinki: Kansankulttuuri.
- Gross, J. & Barreto, M., 2015. Latino Influence and the Electoral College: Assessing the Probability. Teoksessa *Latinos and the 2012 Election. The New Face of the American Voter* (Toim.) Sanchez, G. East Lansing: Michigan University Press.
- Guanpeng Dong, S. & Shi, A., 2007. Chinese news in transition. Teoksessa *Media on the Move. Global Flow and Contra-Flow*. (Toim.) Thussu, D. London and New York: Routledge.
- Hannerz, U., 2012. *Foreign News: Exploring the World of Foreign Corresponders*. Chicago: University of Chicago Press.
- Hallin, D. & Mancini, P., 2004. *Comparing Media Systems: Three Models of Media and Politics*. New York: Cambridge University Press.
- Hastings, M., 2015. 2015. Immigration: Defining Candidates, Deciding Elections. Teoksessa *Latinos and the 2012 Election. The New Face of the American Voter*. (Toim.) Sanchez, G. East Lansing: Michigan University Press.
- Hayden, C., 2013. Engaging Technologies: A Comparative Study of U.S. and Venezuelan Strategies of Influence and Public Diplomacy. *International Journal of Communication* 7(1), 1–25.

- Hills, J., 2002. *The History of Communication: The Struggle for Control of Global Communication: The Formative Century*. University of Illinois Press.
- Henderson, R., 2016. Argentina-Relations with Venezuela Head South as Argentina Boots TeleSUR. *Washington Report on the Hemisphere* 36(5), 11–15.
- Herkman, J., 2011. *Politiikka ja mediajulkisuus*. Tampere: Vastapaino.
- Internet Usage Statistics -verkkosivu. <<http://www.internetworldstats.com/stats.htm>> [Viitattu 14.12.2016.]
- Jokinen A. & Juhila, K., 2016. Valtasuhteiden analysoiminen. Teoksessa *Diskurssianalyysi. Teoriat, peruskäsitteet ja käyttö*. (Toim.) Jokinen, A., Juhila, K ja Suoninen E. Tampere: Vastapaino.
- Jokinen, A., Juhila K. & Suoninen E., 2016. Diskursiivinen maailma. Teoreettiset lähtökohdat ja analyttiset käsitteet. Teoksessa *Diskurssianalyysi. Teoriat, peruskäsitteet ja käyttö*. (Toim.) Jokinen, A., Juhila, K ja Suoninen E. Tampere: Vastapaino.
- Kanerva, M. & Pakkasvirta, J., 2014. Latinalainen Amerikka. Teoksessa *Maailman media*. (Toim.) Kivikiuru, M. ja Pietiläinen, J. Helsinki: Sosiaalitieteiden laitoksen julkaisuja.
- Kitzberger, P., 2012. The Media Politics of Latin America's Leftist Governments. *Journal of Politics in Latin America* 4(3), 123–139.
- Kim, J., Rojas, P., Huey, J., Connors, K. & Wang, S., 2008. Internet Filtering in Latin America. Teoksessa *Access denied: the practice and policy of global Internet filtering*. (Toim.) Deibert, R. Cambridge: MIT Press.
- Kivikuru, M. & Pietiläinen, J., 2014. Matkalla maailmankylään? Teoksessa *Maailman media*. (Toim.) Kivikiuru, M. ja Pietiläinen, J. Helsinki: Sosiaalitieteiden laitoksen julkaisuja.
- Kristensen, P., 2012. Dividing Discipline: Structures of Communication in International Relations. *International Studies Review*, 14(1), 32–50.
- Kunelius, R., 2003. *Viestinnän vallassa. Johdatusta joukkoviestinnän kysymyksiin*. Helsinki: WSOY.
- Kuusinen, A., 2014. Latinalainen Amerikka Yhdysvalloissa: amerikanmeksikolaisten historiaa ja kulttuuria. Teoksessa *Latinalainen Amerikka. Ihmiset, kulttuuri, yhteiskunta*. (Toim.) Kettunen, H. ja Vuola, E. Tampere: Vastapaino.
- Labiste, M., 2016. Al Jazeera America Writes “30”. *Asian Politics & Policy*, 8(3), 509–513.

- Lagos, M., 2001. Between Stability and Crisis in Latin America. How People View Democracy. *Journal of Democracy*, 12(3), 137–145.
- Lasswell, H., Lerner, D. & Speier, H., 1979. Introduction. Teoksessa *Propaganda and Communication in World History. Volume 1, The Symbolic Instrument in Early Times*. Lasswell, H., Lerner, D. ja Speier, H. USA: An East-West Center Book by University Press of Hawaii.
- Lennon, A. & Kozlowski, A., 2008. Introduction: Concert or Clash of Global Powers in the 21st Century. Teoksessa *Global Powers in the 21st Century: Strategies and Relations*. (Toim.) Lennon, A. ja Kozlowski, A. Cambridge: MIT Press.
- Lupien, P., 2013. The Media in Venezuela and Bolivia. Attacking the “Bad Left” from Below. *Latin American Perspectives* 40(3), 226–246.
- Ma, W., 2014. Chinese Main Melody TV Drama: Hollywoodization and Ideological Persuasion. *Television New Media* 15(6), 523–537.
- Manner, M., 2016. *Öllyä riittäisi, mutta kansa jonottaa keskellä yötä leipää ja vaippoja – HS:n reportaasi romahtavasta Venezuelasta*, Helsingin Sanomat 2.11.2016. <<http://www.hs.fi/ulkomaat/art-2000002928326.html>>. [Viitattu 3.11.2016.]
- Matos, C., 2012. *Media and Politics in Latin America. Globalization, Democracy and Identity*. New York: I.B Tauris Publishers.
- McCombs, M., 2004. *Setting the agenda: the mass media and public opinion*. Malden: Polity Press.
- McPhail, T., 2013. *Global Communications: Theories, Stakeholders and Trends*. Chichester: Wiley-Blackwell.
- McPherson, A., 2003. *Yankee No!*. Cambridge and London: Harvard University Press.
- Mossberger, K., 2009. Toward digital citizenship: Addressing inequality in the information age. Teoksessa *Handbook of Internet Politics*. (Toim.) Chadwick, A. ja Howard, P. 2009. London and New York: Routledge.
- Moy, P. & Bosch, B., 2013. Theories of Public Opinion. Teoksessa *Theories and Models of Communication*. (Toim.) Schulz, P. ja Cobley, P. Berlin and Boston: De Gruyter Mouton.
- Norris, P., 2000. *A Virtuous Circle. Political Communications in Postindustrial Societies*. New York: Cambridge University Press.

- Nye, J., 2008. Public Diplomacy and Soft Power. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science* 616(1), 94–109.
- Luostarinen, H., 1998. Mistä propaganda tuli ja mihin se meni? *Tiedotustutkimus* 21(3), 24–35.
- O'Shaughnessy, H., 2007. Media wars in Latin America. *British Journalism Review* 18(3), 66–72.
- Oxford University Press., 2014. *A Dictionary of Journalism*. Oxford: Oxford University Press.
- Painter, J., 2008. *Counter-Hegemonic News. A Case Study of Al-Jazeera English and Telesur*. Oxford: Reuters Institute for the Study of Journalism, Department of Politics and International Relations, University of Oxford.
- Pakkasvirta, J. & Aronen, J., 1998. *Kahvi, pahvi ja tango. Suomen ja Latinalaisen Amerikan suhteet*. Helsinki: Gaudeamus.
- Paletz, D. & Entman, R., 1981. *Media Power Politics*. New York: Free Press.
- Penfold-Becerra, M., 2007. Clientelism and Social Funds: Evidence from Chávez's Misiones. *Latin American Politics and Society* 49(4), 63–84.
- Perkovich, G., 2008. Is India a Major Power? Teoksessa *Global Powers in the 21st Century: Strategies and Relations*. (Toim.) Lennon, A. & Kozlowski, A. Cambridge: MIT Press.
- Ramírez, R., 2013. *Mobilizing Opportunities: The Evolving Latino Electorate and the Future of American Politics*. Charlottesville: University of Virginia Press.
- Ramírez, R., Bacalao, E., Garcia, E., Narula-Woods, R. & Rosa, C., 2015. Proactive, Reactive, and Tactical: Mobilizing the Latino Vote in 2012. Teoksessa *Latinos and the 2012 Election. The New Face of the American Voter*. (Toim.) Sanchez, G. East Lansing: Michigan University Press.
- Rantanen, T., 2004. *The Media and Globalization*. London: Sage Publications Ltd.
- Reeves, G., 1993. *Communications and the 'Third World'*. London and New York: Routledge.
- Robinson, P., 2001. Theorizing the Influence of Media on World Politics. Models of Media Influence on Foreign Policy. *European Journal of Communication* 16(4), 523–544.
- Romero, S., 2016. *Is Leftist Era Fading in Latin America? Ask Colombia and Brazil*, The New York Times 3.10.2016.
- < https://www.nytimes.com/2016/10/04/world/americas/latin-america-colombia-brazil.html?_r=0 >
- [Viitattu 7.4.2017.]

- Sakr, N., 2007. Al Jazeera: challenger or lackey? Teoksessa *Media on the Move. Global Flow and Contra-Flow*. (Toim.) Thussu, D. London and New York: Routledge.
- Salojärvi, V., 2016. *The Media in the Core of Political Conflict. Venezuela During the Last Years of Hugo Chavez's Presidency*. Helsinki: University of Helsinki, 2016.
- Segura, M. & Waisboard, S., 2016. *Media Movements. Civil society and media policy reform in Latin America*. London: Zed Books.
- Snow, N., 2014. *Propaganda and American Democracy*. Louisiana State University Press.
- Speier, H., 1995. The Rise of Public Opinion. Teoksessa *Propaganda. Main Trends of the Modern World*. (Toim.) Jackall, R. London: MacMillan Press.
- Stanyer, J., 2009. Web 2.0 and the transformation of news and journalism. Teoksessa *Handbook of Internet Politics*. (Toim.) Chadwick, A. ja Howard, P. London and New York: Routledge.
- Steinfatt, T., 2009. Propaganda Theory. Teoksessa *Encyclopedia of communication theory*. (Toim.) Littlejohn, S. & Foss, K. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Suhonen, P., 2006. *Mielipidetutkimukset ja yhteiskunta*. Tampere: Tampere University Press.
- Suhonen, P. 2000. Mielipidetutkimusten rooli presidentinvaaleissa. Teoksessa *Presidentti 2000. Mistä on vaalit tehty?* (Toim.) Isotalus, P. & Aarnio, E. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Pietilä, V., 1974. *Sisällön erittely*. Helsinki: Gaudeamus.
- Telesurin verkkosivut. <<http://www.telesur.tv/english>>. [Viitattu 7.12.2016.]
- Tewksbury, D. & Rittenberg, J., 2009. Online News Creation and Soncumption. Implications for Modern Society. Teoksessa *Handbook of Internet Politics*. (Toim.) Chadwick, A. ja Howard, P. London and New York: Routledge.
- Thussu, D., 2007. Mapping Global Media Flow and Contra Flow. Teoksessa *Media on the Move. Global Flow and Contra-Flow*. (Toim.) Thussu, D. London and New York: Routledge.
- Trotta, D. & Wroughton, W. 2015. *U.S., Cuba restoring diplomatic ties after 54 yers*, Reuters 1.7.2015. <<http://www.reuters.com/article/us-cuba-usa-ties-idUSKCN0PB4G320150701>> [Viitattu 15.1.2017.]
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A., 2002. *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Tammi.
- Uskali, T., 2007. *Ulkomaanuutisten uusi maailma*. Tampere: Vastapaino.

- Vilkka, H. 2007. *Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet*. Helsinki: Tammi.
- Vos, T., 2015. Revisiting Gatekeeping Theory During a Time of Transition. Teoksessa *Gatekeeping in Transition*. (Toim.) Vos, T. ja Heinderyckx, F. New York and London: Routledge.
- Waisboard, S., 2016. The 'Post-state' Argument and Its Problems: Lessons from Media Policy Reforms in Latin America. Teoksessa *Global Media and National Policies*. (Toim.) Flew, T., Iosifidis, P. ja Steemers, J. New York: Palgrave MacMillan.
- Walker, I., 2013. *Democracy in Latin America. Between Hope and Despair*. Notre Dame: University of Notre Dame Press.
- Watts, J. & Goñi, U., 2015. *Argentina shifts to the right after Mauricio Macri wins presidential runoff*, The Guardian 23.11.2015. < <https://www.theguardian.com/world/2015/nov/22/argentina-election-exit-polls-buenos-aires-mauricio-macri> > [Viitattu 22.4.2017.]
- Welch, E., Hinnant, C. & Moon, M., 2005. Linking Citizen Satisfaction with e-government with trust in government. *Journal of Public Administrator Research and Theory* 15(1), 271–291.
- World Press Freedom Index., 2017. Toimittajat ilman rajoja -yhdistyksen verkkosivut. < <http://toimittajatilmanrajoja.com/en/lehdistonvapaus-indeksi/> > [Viitattu 26.4.2017.]
- Yang, G., 2013. Contesting Food Safety in the Chinese Media: Between Hegemony and Counter-Hegemony. *The China Quarterly* 214, 337–355.

LIITTEET

Liite 1 Aineiston luokitusrunko

1. Otsikko

2. Päivämäärä

3. Osasto

Kategoriat:

News – World

News - Latin America

News – Culture

Multimedia – Galleries

News - Science and Tech

News - U.S.

News – Sport

Opinion – Articles

Analysis

Opinion - Interviews.

4. Uutisellinen (U) / Mielipiteellinen (M)

Kategoriat:

U:

News - World, News - Latin America, News - Culture, Multimedia - Galleries, News - Science and Tech, News - U.S. ja News - Sport

M:

Opinion - Articles, Analysis ja Opinion - Interviews.

5. Aihe

Kategoriat:

Rasismi, maahanmuutto ja etniset vähemmistöt

Vaalikäytännöt

Kansalaisaktivismi

Ulkopolitiikka

Sisäpolitiikka

Clinton leaks

Trump's sexual assaults

Talous

Yhdysvaltain rappio

Muu

Valtamedian toiminta

Muut

6. KohdeKategoriat:

Clinton (C)

positiivinen C+

negatiivinen C-

Trump (T)

positiivinen T+

negatiivinen T-

Molemmat (M)

7. LähdeKategoriat:

Oma hankinta (X)

Agencia EFE (AG)

CBS (CBS)

CNN (CNN)

Common Dreams (CD)

Fusion (FU)

The Guardian (GU)

Independent (ID)

Intercept (IT)

Mic (MI)

NBC (NBC)

New York Times (NYT)

Pew Research Center (PEW)

Politico (PO)

Raw Story (RA)

Reuters (RE)

Root (RO)

RT (RT)

Think Progress (TP)

Time (TI)

Wikileaks (WI)

MUUT (MUU)